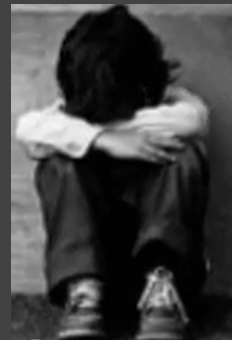

24 maanden

over geloof, bisschoppen, congregaties, de paus
en slachtoffers van 50 jaar
seksueel misbruik in de kerk

ROEL VERSCHUEREN

COLUMNS - OPINIES - INTERVIEWS - ANALYSES

INHOUD

IK HEB VANDAAG DE HEILIGE MARIA GEZIEN

ALS RIK TORFS DE PASSIE PREEKT...

WIR HABEN ES NICHT GEWUSST

GOD IS SCHULD. HIJ HEEFT ONS VERLATEN

HET CONTACTPUNT VOOR SEKSUEEL MISBRUIK
BINNEN DE KERK ONAFHANKELIJK?

HIJ NOEMDE ME EEN 'SMERIGE ATHEÏST' EN
'NESTBEVUILER

DER RICHTER UND SEIN HENKER

DE REGERING VALT OVER B-H-V,
DE KERK OVER VANGHELUWE

MISBRUIK BINNEN DE KERK: GENOEG IS GENOEG

AANGIFTE VAN SEKSUEEL MISBRUIK:
HET ONTBREKENDE FORMULIER

WILT U HET DAN ECHT NET GEWETEN HEBBEN?

FACEBOOK VERSUS DE KERK

PAUS IN DE LIFT

DE KOGEL IS DOOR DE OOSTENRIJKSE
MISBRUIKKERK

MORGEN IS VAN MIJ.

IN NAAM VAN DE LOTGENOTEN

OOK OVERLEVERS STERVEN

SEKSUEEL MISBRUIK IN DE KERK EEN JAAR LATER

VERTALING SPEECH IERSE EERSTE MINISTER
ENDA KENNY

CANONIEK RECHT HERLEID
TOT EEN INTERN VOETBALCLUBREGLEMENT

DE KERK MOET SCHULD BEKENNEN

DE AANSPRAKELIJKE KERK

NIEUWSPLATFORM
OVER SEKSUEEL MISBRUIK BINNEN DE KERK

DE DIVERSITEIT VAN HET LEED

ZALIGE KERST, MAAR NIET VOOR DE SLACHTOFFERS

SEKSUEEL MISBRUIK IN DE KERK:
WAAROM BELGIË NIET NEDERLAND IS

OPERATIE KELK: DE PITBULL EN DE POEDEL

DE AUTEUR & NUTTIGE REFERENTIES

Ik heb vandaag de heilige Maria gezien

© Ricardo Oyarzun

Ik heb vandaag de Heilige Maria gezien. De Maagd bedoel ik. Zij mij ook.

Ik was op weg naar de supermarkt, zoals meestal op vrijdagmiddag, ingeduffeld met sjaal en warme jas, als het wintert moet een mens zich beschermen. Er ligt van alles op de loer. Een Mexicaans griepje, een sluipende etterende angina of begin van een longontsteking, verantwoordelijkheid over het eigen lichaam groeit met de leeftijd.

Ze was me niet onmiddellijk opgevallen zoals ze daar stond, wat afzijdig en beschermt in de plooi van het portiek, geleund tegen de glazen wand die bij het openschuiven van de deuren een paar millimeter meegaf en trilde. Ik had haar waarschijnlijk niet onmiddellijk herkend omdat ze normaal gekleed was, niet zoals ik van Maria zou kunnen verwachten, geen edel blauw lang linnen kleed met gouden bies, geen fijne sandaal uit lichtbruin leder die een bruingebrande voet omsluit, geen ragfijne zijden sjaal gesluierd om de zwarte lokken. Het is winter!

Het was de aura die me trof. Niet het soort zwevend kransje, niet het gouden aureool, niet de suggestie van heiligheid die ik van de prentjes ken. Ze had geen aura aan de ingang deur van de supermarkt, ze was aura, een en al aura.

Ik schatte haar ongeveer achttien, hoewel ik weet dat verschil in leeftijd ook het inschatten ondermijnt. Een man van mijn leeftijd heeft referentiepunten, vriendinnen, dochters, vriendinnen van dochters, en peilt meer op gevoel, verstand komt op de tweede plaats. Ik vond de situatie plots wat onwennig worden, tenminste voor mij, ik was het die al meer dan een minuut naar haar stond te staren en dat is lang voor

een wat oudere vent die een meisje fixeert die zijn dochter kon zijn. Hoewel zij daar geen last scheen van te hebben, haar open gezicht waarop een gladde onschuld in een warme blik gebonden lag, haar houding waaruit geen enkele verwachting sprak, de vanzelfsprekendheid waarmee ze daar in haar hoekje stond, bijna nonchalant, als ik dat woord voor een heilige mag gebruiken. Ik was de voyeur. Zij zou dat nooit kunnen zijn.

Ik stapte licht verward door de glazen deur, keek nog kort om, stak een euro in de gleuf van de inkoopwagen en opende de rits van mijn jas. De warmeluchtinstallatie bracht me terug naar mijn inkooplijst en ik vulde snel en systematisch mijn kar, ik weet hoe de rekken van een warenhuis worden gevuld.

Het kwam aanvankelijk als een shock – ergens tussen de wasmiddelen en de luiers – te begrijpen dat ik onbewust toch een voorstelling van Maria had voor ik haar in levende lijve tegenkwam. Ergens is een beeld binnengeslopen dat ik niet heb afgeweerd. Een beeld van de veronderstelde moeder van God, de God die zo ver weg is, de theoretische zoon waarover ik wel wil discussiëren, waarover ik alles lees wat geschreven wordt, maar ook de God die puur onderwerp is, lijdend voorwerp misschien, maar daar houdt het op. Belijdenis is voor anderen.

Maria is oké. Zij zou nog kunnen, zeker zoals ze daar stond in het portiek. Het beeld is niet onaangenaam, de jonge vrouw heeft wel wat, de aura bedoel ik, die ik vandaag heb vastgesteld.

Ik krijg de lijst niet afgewerkt. Een boodschappenlijst leest anders tijdens het winkelen dan wanneer ze wordt opgesteld. Heb ik nu echt al deze dingen nodig of kom ik nog eens langs als de nood echt hoog is? Hoeveel keukenrollen moet ik in reserve hebben, en toiletpapier gaat snel maar met minder kan het ook. Misschien gaan we morgen wel uit eten en kook ik niet wat nu in de kar geschoven wordt?

Maar vanwaar plots die twijfel? Ik twijfel zelden, toch nooit tijdens de wekelijkse inkopen op vrijdag. Doch vandaag overvalt me twijfel die ik niet anders dan met Maria in verband kan brengen.

Mariologie is niet mijn sterkste punt en toch kan ik zeggen dat ik haar ken. Anders had ik haar niet herkend. Tussen de rayon conserven en hondenvoer heb ik een vrije blik op waar ze staat. Ze heeft haar linkerbeen opgetrokken en leunt met een voet achteloos tegen de muur. Hoewel ik Maria ook nooit achteloos zou willen noemen. Een vrouw die een Jozefshuwelijk aangaat weet waar ze mee bezig is. Die heeft nagedacht, berekend of niet, maar die staat niet losjes met een opgetrokken been tegen de zijmuur van een supermarkt.

Of ze me over God mocht vertellen, vroeg ze nadat ik had afgerekend. Ze stond kaarsrecht, straalde een perfecte mond tanden bloot, ademde een rust uit die ik sinds lang niet meer kende. De lucht, de paar centimeter ruimte tussen ons vibreerde, ik kon de zware inkooptassen niet meer dragen en zette ze langzaam naast me neer. Ze zoog mijn blik en bedwelmde mijn gedachten.

“Mag ik met jou over God praten, heel even maar?”

Zong ze of praatte Maria altijd zo?

“Over jouw zoon?” vroeg ik aarzelend.

“Als je het zo wilt zien, dan vertel ik je graag over mijn zoon,” zei ze minzaam.

Waarom ze daar behoefte aan had, vroeg ik en probeerde een houding te vinden die bij de Heilige Maria past.

“Misschien heb jij daar behoefte aan,” zei ze zonder vraagteken op het einde van haar zin.

Was er iets aan mij waaruit dat bleek? Had ik vanmorgen in de spiegel iets over het hoofd gezien dat voor Maria een teken was om me aan te spreken? Misschien zag ze dat ik moe was, of dat ik de trivialiteit inzag van het winkelen op een drukke vrijdagmiddag, maar dat is nog geen reden om met mij over God te beginnen. Of zag ze dingen die ik nog niet wist? Er zijn immers zieners, ze kijken kort diep in de pupillen van je ogen en zeggen dat je binnenkort zult sterven. Kanker of levercirrose, hartaanval of hersenbloeding, vanaf een zeker leeftijd, weet je wel?

Ik had daar alvast geen behoefte aan. Ik praat zelden over God, eigenlijk alleen als me daar naar gevraagd wordt. Zoals toen ik mijn verblijfsvergunning invulde in het overdrukke kantoor op de vijfde verdieping van het districtgebouw in Wenen en gevraagd werd alsnog mijn geloofsovertuiging in te

vullen. Toen dacht ik kort aan God, heel kort, eerder om hem uit te sluiten dan als een optie.

“God is geen optie,” zei ze vriendelijk maar vastberaden.

Nee, God is geen optie, ik was verrast dat ze wist waaraan ik dacht, maar ik was het ook duidelijk met haar eens.

“Een zoon is geen optie,” ging ze door, “die wordt geboren, groeit, valt en staat op, wordt volwassen en sterft. Behalve één.”

Hoe een woord voor mensen een andere betekenis kan hebben, dacht ik terwijl ik de boodschappentassen optilde en aan haar jong gestorven zoon dacht. Ik vertelde haar hoe ik noemde, zei dat we elkaar waarschijnlijk altijd in alles anders zouden begrijpen en wenste haar een fijne avond.

“Diepvriesproducten,” voegde ik er nog aan toe met mijn hoofd wijzend naar de tas in mijn linkerhand.

Ik wachtte om te zien of ze nog iets te vergeven had. Een wereldtijdschrift of daklozenblad, de Toren of een zegen, mijn zonden misschien. Ze schonk me een milde warme lach.

Toen ik me na drie onzekere stappen kort nog even omdraaide, was ze weg.

Ik stak twee straten verder de sleutel in de voordeur van mijn huis toen iemand achter me vroeg: “Heeft u misschien mijn moeder gezien?”

Ik keek geschrokken om, maar zag Niemand.

“Ze stond daarnet nog aan de supermarkt,” zei ik luid tegen Niemand en nam de lift naar boven. Toen de liftdeur in de grendel klikte en de kooi begon te stijgen, leek het alsof die nooit meer zou stoppen.

Als Rik Torfs de passie preekt...

Ik hou van Rik Torfs. Ik heb het hier al vaker over hem gehad, in de zijlijn dan, want als hoofdonderwerp zorgt hij genoegzaam voor zichzelf.
Elke twee weken, in de krant.

De heer Torfs heeft beslist niet meer mee te spelen in de slimste mens en dat siert hem. Het werd wat pijnlijk op de duur, spontane invallen kleven bij hem beter op papier dan in de ether. Hij heeft ook beslist niet in de politiek te gaan, dat siert hem nog meer, want hoeveel Heren kan men dienen zonder (geloof)-waardigheid te verliezen.

Nee, geef mij maar de professor columnist. Beheerste gevatheid, overdacht geformuleerde zinnen, af en toe een onderwerp dat boeit, dat is wat zijn roeping is, naast zijn andere natuurlijk.

Ik zat ook al een paar dagen op zijn jongste column te wachten, het is december en bijna kerst, de professor heeft het in deze heilige periode wel vaker over geloof. Context is alles. En de professor wordt – net als ik – een dagje ouder, dat blijkt uit de regelmatige verwijzingen naar vroeger, toen alles beter was, duidelijker en met minder twijfel, toen discussie werd vermeden en alles werd aangenomen omdat een hogere autoriteit het had gezegd. We zijn allemaal gevolg van onze opvoeding, of we daar gelukkig mee zijn of niet. Echte revolutie is niet meer van deze tijd, gelukkig kunnen hij en ik er over schrijven, er moet geen bloed meer vloeien, onze inkt volstaat.

Maar de professor wordt naar het jaareinde wat moe. De pen schiet soms eens wat verder uit, de opgebouwde redenering wil niet sluiten, dan klinkt zelfs een professor wat meer simplistisch dan normaal. We nemen het hem niet kwalijk, schrijven is harde arbeid, inspiratie schaars en volgehouden gevatheid een vak.

Voor wie zijn jongste column (nog) niet gelezen heeft: warm aanbevolen. Het is een les in nostalgie, een zorgvuldig verstoep verdriet over de teloorgang van het Godsgeloof en een reductie van het spanningsveld tot een simpele indeling in geloven en niet geloven, herleid tot denken en niet meer denken. Voorzichtig als hij is omsluiert hij zijn verdriet met de nodige zalving, de professor wil niemand kwetsen, er zijn ook goede mensen die niet geloven. En omdat hij wat moe wordt gaat hij niet in op ontvoogding, emancipatie van gedachten en zelfstandige mensen die voor zichzelf willen denken, hij heeft het niet over geloven buiten het kader van zijn kerk, zonder dogma's en de "onuitroeibare christelijke zakkerigheid". Mooi woord, 'zakkerigheid' en toepasselijk ook. Hij gaat niet in op de oneindige lijst van eigenlijke en feitelijke redenen van het geloofsverlies, op ontgoocheling in de kerk, op de twijfelachtige reputatie van sommige van Gods dienaars, op de dagelijks waarneembare intolerantie die de gelovigen uit Gods kerk verdrijft. Hij vermijdt te schrijven dat ongelovigen zo worden genoemd omdat er gelovigen zijn. Wie heeft het woord uitgevonden?

Nee, hij maakt het zich iets gemakkelijker.

Hij vergelijkt het verlies van geloof met het verlies van de liefde, ik begrijp het beeld wel, niet de intellectuele oneerlijkheid die er achter schuil gaat. Hij groepeerde alle ongelovigen veilig geschaard achter de maatschappelijke mainstream van niet denkende burgers alsof ze met hun niet geloven een gemakzuchtige oplossing hebben gezocht, ergens willen bij horen zolang het maar niet tot het katholicisme is.

De vrije mens heeft ondertussen begrepen dat geloven niet langer een plicht is maar een recht. Iets wat niet geloven altijd al is geweest.

Wir haben es nicht gewußt.

Collaboratie binnen de kerk anno 2010

Hij vond het nodig te zeggen dat hij nog altijd jezuïet was.

Ik bouwde een korte pauze in en dacht even na over hoe het kwam dat ik nooit de behoefte had om iemand te vertellen dat ik schrijver ben.

Hij vond het nodig te zeggen dat hij nog altijd jezuïet was. Ik bouwde een korte pauze in, en dacht even na over hoe het kwam dat ik nooit de behoefte had om iemand te vertellen dat ik schrijver ben. Misschien is mijn beroep minder sacraal, hoewel we beiden roeping nodig hebben. Misschien liggen onze initiële verwachtingen te ver uit elkaar, hij wil immers zielen redden, ik wil het hart raken. Behoeftes kunnen wel degelijk verschillen.

Toen de pauze lang genoeg geduurd had, onderbrak ik de ijlheid, bracht het niets terug naar iets, en vroeg of hij daar een probleem mee had, met jezuïet zijn, had gelukkig ook hij meteen begrepen.

“Meer en meer”, zei hij bijna fluisterend, “eigenlijk meer en meer.” Ik was die nederigheid niet gewoon, wou hem dat ook duidelijk maken, ik verkies een gesprekspartner op ooghoogte, onderdanigheid past niet bij de kerk.

Hij was tien jaar jonger dan ik, dus biechturen genoeg om te weten hoe het leven loopt, toevallig in de stad, toevallig op de plaats waar ik me bevond, hoewel toeval in deze situatie waarschijnlijk onwaarschijnlijk is.

Waar ik op dit moment aan werkte, vroeg hij om een tweede stilte te vermijden.

Aan jezuïeten, zei ik zonder schroom en liet zijn blik niet los. Hij bloosde als een dertienjarige.

Hij begreep meteen wat voor hem lag, dat iets bijzonders op de handgeschreven bladzijde stond, het ging uiteindelijk ook een beetje over hem. Hij keek naar het grote A4 schrift met blauwe lijnen, naar de ondersteboven zinnen. Zo zag ook hij eruit, wat ondersteboven, op zoek naar de vaste blauwe voorgedrukte leidraad waaraan mijn nog twijfelende zinnen zich vastgrepen omdat ze anders verloren zouden gaan. Kladdend, het onvermijdelijke voorspel. Woorden hebben context nodig, anders riskeren ze snel te verglijden naar een bijeengeveegd hoopje niets, onderaan de bladzijde, tot iemand de moeizaam verzamelde stelling als kruimels van het blad wegvaagt en onder de bank verspreidt tot morgen de kuisvrouw komt.

Hij had het moeilijk het gesprek te vinden dat hij in het gezelschap van een toevallige landgenoot aaneen wou rijgen tot iets wat zin geeft. Zingeving is voor een jezuïet van levensbelang, maar als ergens de moed ontbreekt, de passie gestorven is, het leven eerder als last dan als lust genuttigd wordt, dan komt een dialoog maar moeizaam op gang. We gaven elkaar nochtans alle kans, en ik bestelde zijn tweede koffie.

Ik besliste om dan maar met Rik Torfs te beginnen. Torfs opent goed, zelfs bij een jonge jezuïet, ook met zijn jongste boek dat ik nog de laatste achttien bladzijden schuldig ben. Ik probeerde een opening en sprak over de nieuwe collaboratie. Hoe interessant het was dat Torfs collaboratie herdefinieerde en probeerde een dimensie te geven waarover moest worden nagedacht. En hoe ik dacht dat mocht hij het boek vandaag herschrijven, hij collaboratie in verband zou brengen met al

die kerkelijke gezaghebbers die stilzwijgend gevallen van misbruik verschoven van de ene parochie naar de andere, van het ene college in de stad naar een congregatie op de buiten. Omdat daardoor het probleem verschoven werd, en misschien alles weer goed zou worden, of het daardoor toch minstens stil zou blijven.

Waar ik eigenlijk op aanstuurde, vroeg hij onschuldiger dan hij leek. Ik probeerde de situatie te schetsen door middel van een lezersbrief die ik diezelfde dag in een krant had gevonden: een man verklaarde dat zijn geliefde hem altijd een sms stuurde voor ze met iemand anders seks had, 'I love you', stond er telkens weer. Hij was niet verondersteld te weten waar of met wie ze de avond doorbracht. Hij wist het gewoon. Ze zocht in haar korte boodschap vroegtijdige vergeving. Of priesters misschien een kruisteken maakten voor ze zich vergrepen? Een snel kruisteken, als boodschap van even vroegtijdige vergeving? De lezersbrief kwam niet goed aan, dus ik herpakte me. Dat in bijna elk interview met verantwoordelijken van de kerkelijke hiërarchie te lezen valt dat de geïnterviewde van het systematisch misbruik in zijn parochie, college, klooster, jeugdorganisatie of andere vorm van 'pedagogisch samenzijn' niet op de hoogte was. En dat niet alleen de herinnering aan de vergelijkbare 'verontschuldiging' door Oostenrijkse en Duitse militairen na de Tweede Wereldoorlog hernieuwde woede veroorzaakt, de verontwaardiging is des te groter omdat dit voortdurende en onbestrafte, verstopte en verloochende misbruik in vreedstijd door priesters werd bedreven. Hier kwam geen

bruin-dictatoriale opdracht tot genocide, hier gaat het over een nieuwe vorm van collaboratie, dit keer gebouwd op geheimhouding en leugenachtig zwijgen, wegstijgen en de horde beschermen.

Toen hij bleef zwijgen nam ik Torfs' boek bij de hand en las hem een passage voor:

"Het merkwaardige, en misschien ook wel verschrikkelijke, van collaboratie is dat je niets hoeft te doen om vreselijk in de fout te gaan. Gewoon meedoen, uitvoeren, gehoorzaam zijn tot in het kleinste detail, is voldoende. De collaborateur (...) glijdt geruisloos de criminaliteit binnen door niets te doen. (...) Wie niet wil collaboreren, en tegelijk de moed mist om zich te verzetten, kan natuurlijk naar vluchtwegen op zoek gaan. Maar dat is nu juist het probleem: vluchten, het opzoeken van de luwte, het kiezen voor strikte neutraliteit, het bewust niet willen weten, is een houding die mogelijk door de beugel kan in een democratische samenleving in vreedstijd, maar niet op momenten van wreedheid en schending van alles wat menselijk is. (...) Vanaf wanneer wordt het niet weten schuldig, wordt het collaboratie?"

Hij sipte aan zijn cappuccino en liet mijn ogen niet los zolang ik zelf aan het blad gekluisterd was. Ik zag ook dat hij constant knikte, alsof een euro viel die te lang was blijven steken. Een schrijver ziet dat, die heeft een derde oog voor de lezer, die weet wanneer iemand aan zijn lippen hangt, ook als hij iemand anders' verhaal vertelt. Ik had het gevoel dat hij wist waar ik op aanstuurde, hij had dezelfde tekst gelezen, hij

kende Torfs, echter zonder tot mijn conclusie te komen. Een jezuïet laat zich niet sturen, dacht ik zo, dus dan vergaat de behoefte om dat te proberen even snel als de nood om met hem ergens over te discussiëren. Wat te nauw aan de huid komt wordt afgeschud. “IHS”. Een logo, ‘a brand’, een teken dat ergens voor staat, anders hadden ze het niet uitgevonden. Een teken ondertussen voor velen verworden tot een brandmerk, en het was precies de schroom om het met hem daarover te hebben die aan de basis van de stiltes lag. Maar ik had tijd, en hij had nood. Lotgenoten onder mekaar. En beiden met respect voor Torfs, hoewel de hoogleraar nooit kon vermoeden dat een frisse tekst uit 2009 zo toepasselijk op de onfrisse kerk van 2010 zou zijn, zoals mijn toevallige gesprekspartner woord na woord ontdekte.

Ik zei hem dat iedereen deze dagen op zoek is naar het causaal verband tussen celibaat, gesloten gemeenschappen, de periode tussen de jaren zestig en tachtig van de vorige eeuw, patriarchale opvoedingssystemen en geestelijken, en alles wat sinds meer dan een paar maanden de kranten vult. Eerst in de US, dan in Ierland, vervolgens in Duitsland en nu in Oostenrijk. Er lijkt geen einde aan te komen, daar waren we het beiden over eens. Misbruik maakt ons onwennig, we hebben de houding nog niet gevonden die erbij past, eerst komt de verontwaardiging, dan het gevoel van onpasselijkheid, vervolgens woede, dan haat. Te veel houding zou wijzen op begrip, en dat is in deze fase van de feitenverzameling zo niet ongepast, dan zeker te vroeg. Processen hebben hun eigen verloop.

53.216 personen verlieten in 2009 de kerk in Oostenrijk. Officieel uitgetreden. Dat is 43,5% meer dan in 2008 toen priester Gerhard Maria Wagner werd voorgedragen als bisschop voor Linz, niettegenstaande zijn uitspraken over homoseksualiteit wat volgens hem “geneesbaar” zou zijn. Dat bisschop Elmar Fischer zich bij dit standpunt aansloot en homoseksualiteit met “andere psychische ziekten” zoals alcoholisme vergeleek heeft dit proces zeker versneld. En dat in 2008! In 2009 en 2010 gaat het over Kloster Neustifte in Brixen, het internaat van de Zisterzienserstift Wilhering, het Bregenzer jongensinternaat, klooster Mehrerau, het Regensburger Domspatzen-internaat, het Haus der Salesianen Don Boscos in Wenen, de Erzabtie St. Peter in Salzburg, de Wiener Sängerknaben... de lijst is nog maar een begin, de klachten zijn nog maar begonnen. De tsunami is nog in wording.

Hij had geen antwoord op mijn vraag waarom in Vlaanderen de hel nog niet is losgebarsten. Waarom de kranten alleen over het buitenland berichten en niet op zoek gaan naar wat in eigen land zou kunnen gebeurd zijn. Of zijn we echt zo anders?

Hij had geen standpunt toen ik nogal gemeen vroeg of de moedermelk in Vlaanderen wat zuiverder is? Of we onze kinderen anders opvoeden, of onze ouders alerter en wantrouwiger waren over wat achter de gesloten deuren van onze scholen gaande was en daardoor deze schande bij ons vermeden werd? Of zijn we beter in het verdringen? Zijn onze priesters beter opgeleid, vond hij zichzelf beter voorbereid op

zijn taak, was hij meer in het reine met zijn eigen seksualiteit dan zijn buitenlandse broeders? Selecteert de kerk in Vlaanderen alleen bewezen niet-kandidaat kinderschenders, of zijn we zo opgevoed dat niemand van ons ooit daarover zal spreken? Omdat we het voorrecht hadden te mogen studeren, deel uit te maken van de katholieke elite waarvan elk jaar opnieuw bewezen werd dat ze aan de universiteit de hoogste kansen had?

Willen we onze Vlaamse elite niet in opspraak brengen? De lange lijst oud-studenten die de uitzonderlijke opvoeding genoten en dankzij een of ander college vandaag schitteren als coniferen binnen onze samenleving?

We kunnen toch de pedagogische impact niet verloochenen die de Vlaamse colleges hadden op mensen zoals Emile Verhaeren, Maurice Maeterlinck, Joris van Severen, August de Schryver, Marcel Storme, Jacques Rogge, Gerard Mortier, Philippe Herreweghe, Bert de Graeve, Geert Hoste, Marc Coucke, Vincent van Quikenborne, Sven Ornelis en ga zo maar door. Allemaal door de handen van jezuiten gegaan, hopelijk alleen figuurlijk.

Als in Oostenrijk alleen bijna 54.000 mensen de kerk verlieten in 2009, dan betekent dat wat. Want ze moeten daarvoor een niet eenvoudige procedure doorlopen waardoor op alle officiële documenten het betalend lidmaatschap van de kerk wordt geschrapt, en daardoor ook de kerkbijdrage van gemiddeld 100 euro wordt geannuleerd. De kerk verloor

5.400.000 euro aan bijdragen het voorbije jaar. Gesponsord misbruik geannuleerd.

Mijn toevallige gesprekspartner vond het wel onrechtvaardig dat alle berichtgeving zuiver op de kerk was toegespitst. Dat buiten de organisatie van de kerk minstens evenveel – zo niet meer – kindermishandeling en seksueel misbruik van jongeren plaatsvond. Een techniek als een andere, zeggen dat de misdaad ook door anderen werd bedreven vermindert natuurlijk het gewicht van de misdaad niet, maar wat kan hij anders zeggen? Wie kan met de gegevens hoe dan ook rationeel om? De slachtofferrol van het niet-geïsoleerde geval waarin hij zich probeerde te wentelen, is typisch en helpt soms, maar in dit geval was het een lafbekkerige verdraaiing van de realiteit. “Anderen ook!”, “we zijn niet alleen”, ze staan inderdaad niet alleen met hun problemen daar. Toen ik hem dat met zoveel woorden zei, met een ongehoorde vriendelijkheid en openheid, en eraan toevoegde dat er spijts zijn argument toch nog een onderscheid was, liet hij zich hulpeloos zakken, en dronk zijn glas water.

Het onderscheid moet gezocht worden in de bijzondere rol die de dienaars van God – dus ook hij – zichzelf hadden toebedeeld. In het morele gezag, de heilige missie die de kerk zich sinds eeuwen toevertrouwt, het maatschappelijk statuut van priesters en opvoeders, de bijna genootschappelijke onschendbaarheid die ze in stand proberen te houden. De kerk is in deze niet alleen dader, maar klampt zich ook vast om getuige te zijn en rechter tegelijkertijd. De kerk had een tot voor kort hermetisch gesloten eigen geweten, hoewel ze

zich als instituut en instantie steeds met het geweten van haar gelovigen heeft bemoeid. Zwijgen is in dit geval mededaderschap, collaboratie in de ergste vorm.

Ondertussen is beschreven hoe paus Benedikt XVI in 1980, tijdens zijn ambt als aartsbisschop in München, zelf instemde met de overplaatsing van een priester van Essen naar München die een elfjarige jongen seksueel had misbruikt. Dezelfde priester werd later wegens herhaling van delicten veroordeeld. Nee, paus zou niemand willen zijn, en een collaborerende paus nog minder. Maar aan feiten is niet te ontkomen, ook als de herinnering vervaagt.

“Als leiders wankelen, struikelt het volk,” schrijft Torfs. We mogen dat ondertussen met een korrel zout corrigeren als: “Als het volk spreekt, wankelen de leiders.” Het is alleen nog de vraag wanneer in Vlaanderen eindelijk iemand begint te spreken.

“Een kwestie van tijd,” zegt mijn landgenoot, en blijft graag nog even zitten. Ik ook. Een jezuïet en een ignost, beladen met eenzelfde probleem, in het buitenland bekommerd om wat thuis nog niet is begonnen. Wachtend op de eerste. Want statistiek is wel onloochenbaar, niet te ondermijnen, niet interpreteerbaar.

“Wie knielt, verheft zich om wie niet knielt te vernederen,” citeer ik Torfs.

We beslisten beiden om voor niemand nog te knielen.

God is schuld. Hij heeft ons verlaten!

Boetediens in Stephansdom in Wenen met 3000 bezoekers, wierook en tranen.

Het is 7 °C, tien graden kouder dan gisteren. Sommige Weners in short en T-shirt zullen zich pas morgen realiseren dat het nog geen zomer is. De honderden toeristen voor de domkerk in hartje Wenen kijken verrast als ze een tiental volgeladen politieauto's op Stephansplatz zien rijden en vragen zich af wat dan wel zo verschrikkelijk kan zijn dat dit machtsvertoon nodig is. Vanavond is niets verschrikkelijk, het gaat over hoe verschrikkelijk de kerk met kinderen is omgegaan en daarom wil een kardinaal schuld bekennen en boete doen.

Om half zeven is de kerk op uitzondering van de pers nog praktisch leeg. Ze zal binnen een half uur vollopen naar aanleiding van een speciale misviering waartoe de lekenorganisatie "Wir sind Kirche" heeft opgeroepen. Geen onbelangrijk detail: de kardinaal wordt in zijn eigen kerk uitgenodigd door zijn leken-schaduwkabinet, zodat hij zelf van hogerhand niet kan verweten worden zich met schuldbekentenissen buiten het kader van de Pauselijke herdersbrief te wagen.

Christenen stappen schoorvoetend naar het altaar, lepelen wierook in een schaal en knielen voor ze plaats nemen op de houten banken. Iedereen krijgt een theelichtje in de hand gestopt, misschien helpt het om de sfeer te verbeteren. Rond zeven uur wordt het licht in de kerk wat gedempt en komen 10 mensen getuigen. Een paar waren zelf slachtoffer, anderen lezen getuigenissen voor van slachtoffers die daar zelf de kracht niet toe hebben, het publiek schuwen, of het recht op anonimiteit opeisen. Tussen elke getuigenis knallen

paukenslagen door de dom, alsof de impact van de getuigenissen op de aanwezigen nog niet sterk genoeg is.

"Wij zijn kerk, in goede en slechte dagen," zo de voorzitter van "Wir sind Kirche", "we willen de aanklacht, de woede en het verdriet op ons nemen. De massale ontgoocheling in de leiding van de kerk. We bidden om de hulp van God, maar God laat op zich wachten. We zijn woedend, God!"

Terwijl de getuigenissen gedurende meer dan een half uur over de massa rollen, zit de Weense aartsbisschop Schönborn - dit maal niet gekleed met de pracht en praal die hem normaal boven de gewone mensen doet uitstijgen - voorovergebogen op zijn stoel. Vele mensen wenen, enkelen kunnen de verhalen niet aan en lopen naar buiten.

"Sta recht, God, breng ons terug op de juiste weg," smeekt een getuige. Een andere zegt: "Er ligt te veel macht in de handen van te weinigen. Macht corrumpeert, absolute macht corrumpeert absoluut. Kom, God, waarom grijp je niet in? Waar is ons verbond? Sta recht, God, strijdt! De kerk verschanst zich en dus ook haar geloofwaardigheid. God, waarom verstopt ge U? Sta op en redt ons!"

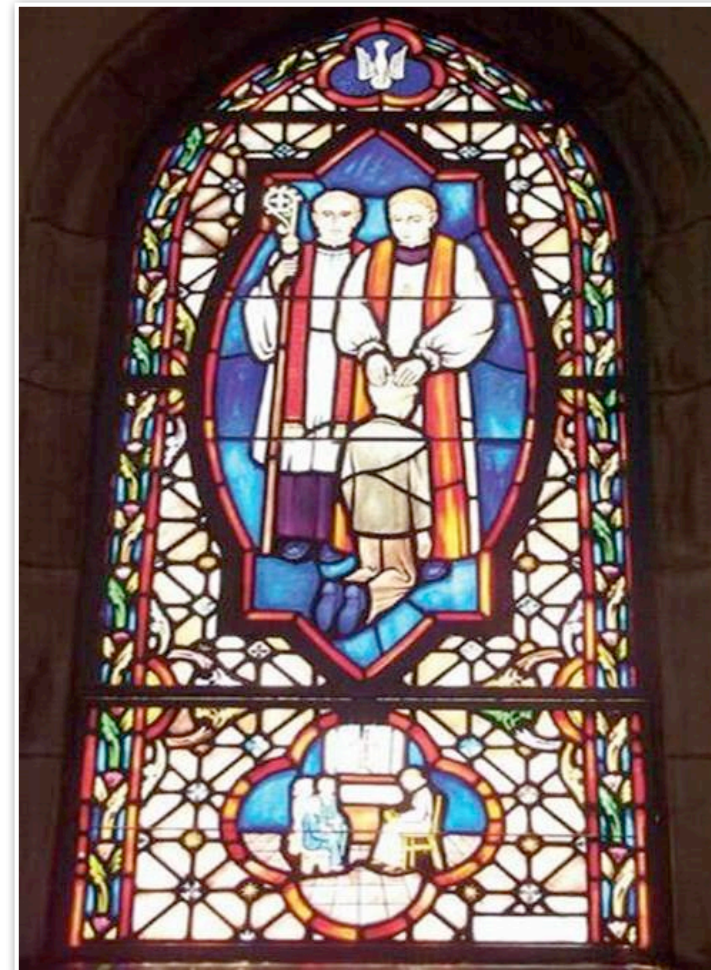
Voor de kardinaal zijn preek aanvat leest hij een boetegebed voor: "Wij bekennen, dat we anderen wilden bezitten, enkelen van ons hebben zich daarbij de zwaksten uitgezocht. Wij bekennen onze schuld en de naam van God verraden te hebben. We bekennen de heiligheid van de sacramenten

geschonden te hebben. We bekennen levensgeluk verstoord te hebben. Sommigen van ons hebben schuld aan het innerlijk sterven van anderen. We bekennen dat sommigen van ons jongeren de kindsheid hebben afgenomen. **We bekennen dat we alles verstoort hebben, we bekennen deze schuld, onze schuld.** God geef ons hoop."

De bedoeling was goed. De kardinaal heeft duidelijk willen maken dat hij zich niet uitsluitend met formaliteiten bezighoudt. En hoewel hij nog volledig achter de "herdersbrief" van zijn paus staat, is de bereidheid om publiekelijk de verwijten te aanhoren en vergiffenis te vragen een niet te onderschatten stap. En tegelijk lucht klaren, opdat christenen Pasen zouden kunnen vieren in een hopelijk meer positieve sfeer, in vol ornaat, en even de drama's vergeten die de slachtoffers nooit vergeten kunnen. De dom loopt leeg zoals die is volgelopen. In stilte. De politie-inzet was overbodig, maar macht beschermt macht. Dat was altijd zo en zal altijd zo blijven.

Het contactpunt voor seksueel misbruik binnen de kerk

Naar aanleiding van mijn columns in De Standaard en De Tijd bereikten me binnen een week rechtstreeks zeven e-mails van landgenoten die naar aanleiding van het artikel de behoefte hadden te reageren.

Ik ben nogal wat rechtstreekse reacties gewoon, dit keer ging de kaars uit. Van die zeven eerste getuigenissen, zijn twee anoniem wat de schrijver betreft, echter zijn alle verhalen uitvoerig gedetailleerd: jaar, college of instelling, naam van de geestelijke overtreder of leek, uitvoerige beschrijving van het misdrijf, persoonlijke situatie van de aanklager, psychologische gevolgen, achtergrond. De ‘daders’ die in de verhalen worden genoemd maakten, onder andere maar niet uitsluitend, deel uit van jezuïetencolleges,. Velen van hen zijn ondertussen overleden.

Ik heb niet het recht deze verhalen te publiceren. Daarvoor heb ik de toelating nodig van die mensen die me rechtstreeks in vertrouwen genomen hebben, en die heb ik niet. Ik begrijp dat niet alleen, ik respecteer dat ook. Wat echter in alle verhalen als slot naar voor komt is de vraag, waar deze slachtoffers zich kunnen melden, zonder in contact te moeten komen met priesters of afgevaardigden van de kerkelijke organisatie en zonder onmiddellijk naar het gerecht te moeten stappen. Ik had daarop geen antwoord. De verhalen zijn schrijnend, de situatie van sommige personen is zeer verontrustend. Dus schreef ik rechtstreeks de Provinciaal van de Vlaamse jezuïeten aan.

Ik kreeg binnen twee dagen een antwoord. Op 31 maart antwoordde Hans Geybels, de mediagenieke voormalige woordvoerder van

kardinaal Daneels, en nu woordvoerder en communicatieverantwoordelijke van de Provinciaal van de Vlaamse jezuïeten, dat hij wil helpen. En dat doet hij ook. Hij vermeldt dat voor de slachtoffers van voor het gerecht verjaarde gevallen van seksueel misbruik, meer dan 10 jaar geleden het Contactpunt voor seksuele misbruiken binnen het kader van pastorale relaties werd opgericht. Dat het een telefonisch contactpunt is voor het opvangen van klachten over seksueel misbruik binnen het kader van pastorale relaties, m.a.w. seksueel misbruik door priesters, religieuzen, diakens, pastorale werk(st)ers en catechisten binnen het kader van hun pastorale activiteiten, en dat dit contactpunt operationeel is sinds 1 september 1997. Het voornaamste doel van het contactpunt is hulp te bieden aan de slachtoffers die zich aanbieden en hen te helpen bij de verdere stappen die ze eventueel zouden willen zetten: een juridische procedure inleiden, psychologische hulp vragen, in contact komen met de religieuze verantwoordelijken, hun vragen en problemen kunnen uitspreken en bespreken, informatie inwinnen over diverse vormen van hulpverlening ...

Ik vond dat mooi. Zo snel een antwoord. De heer Geybels staat bekend voor zijn ervaring met pers en het politiek correct formuleren van antwoorden die passen binnen het kader van zijn opdracht. De nog relatief jonge, zelfverklaarde ‘eerder conservatief’, die zelfs ‘happy birthday’ zingt voor zijn gepensioneerde kardinaal “Godfried” op Q-Music, zegt verder: “De personen die meewerken met dit contactpunt zijn allen leken - mannen en vrouwen - met professionele competentie

op juridisch, medisch of psychologisch vlak, zo ondermeer Prof. Peter Adriaenssens. De opvang verloopt in principe in twee etappes: een eerste telefonisch contact waarbij geluisterd wordt naar het slachtoffer. Vervolgens kan - indien gewenst - contact opgenomen worden met competente vertrouwenspersonen. Die kunnen op hun beurt eventueel doorverwijzen naar gespecialiseerde diensten indien het slachtoffer dit verlangt.”

Voor iemand die Kerknet al bezocht had was dit alles niet nieuw, maar bevestiging is altijd goed. Er is dus geen meldpunt voor mensen die met de kerk niets te maken willen hebben.

De commissie spreekt in een interview over een ‘tiental’ gevallen per jaar in Vlaanderen. Wat moeten we ons daarbij voorstellen? Tien telefoontjes? Of tien dossiers die verder aandacht krijgen? Of tien aanklachten van misbruikte (ondertussen volwassen) kinderen van wie de dader nog niet overleden is en dus kan doorverwezen worden naar justitie?

Als zelfs een land als Oostenrijk bij machte is duidelijke cijfers te geven over alles en nog wat de kerk aanbelangt, waarom is men daar in Vlaanderen niet toe in staat?

In Oostenrijk werden in 2008 zo’n slordige 386 miljoen euro aan kerkbijdragen geïnd. Katholieken die braaf elk jaar hun kerkbelasting overschrijven op de rekening van hun bisdom. Dat is 81% van het totale jaarbudget dat de Oostenrijkse katholieke kerk ontvangt. Zo’n 10% komt dan nog uit pachten, huur en schenkingen, en 8% voor de eeuwigdurende

“Wiedergutmachung” voor onteigeningen die destijds door het NS-regime werden veroorzaakt. Cijfers toch?

Tussen 1 januari 2010 en 31 maart 2010 werden officieel 566 concrete meldingen van misbruik door de kerk geregistreerd, onderzocht en gedeeltelijk behandeld in Oostenrijk. In Nederland declareert het meldpunt Hulp & Recht vorige week 1300 concrete dossiers. Ook cijfers, toch?

Als een cijfer, tussen twee neusophalingen tijdens een interview door, van “zo’n tien gevallen per jaar” wordt genoemd, waarom heeft het contactpunt dan de hulp nodig van een gerenommeerd man als Peter Adriaenssens? Die man heeft – zo veel is zeker – werk genoeg.

Ik ken **Peter Adriaenssens**, zoals elke Vlaming. (© Schilderij Ann De Bode).

Hij is de meest vooraanstaande kinderpsychiater uit Vlaanderen, deeltijds hoofddocent aan de Katholieke Universiteit Leuven en een intens integer man. Maar hij is

blijkbaar ook de reden waarom nu plots over een “onafhankelijk” contactpunt wordt gesproken. Tijdens het interview met de VRT leek hij zelf nog redelijk verrast dat hij een goede maand geleden de functie aanvaardde, en men kan

de vraag stellen waarom hij die aanvaardde. Het antwoord is niet zo moeilijk. Hij kent het probleem. Hij kent de situatie van de kerk en de Katholieke Universiteit van Leuven is hem natuurlijk niet vreemd. Hij was ook al in 2002, ondertussen acht jaar geleden, een van de samenstellers van de tekst: “Handreiking voor wie in de pastorale sector werken (priesters- diaken – leken) – seksueel misbruik van kinderen.” Zeven bladzijden instructies over hoe met de materie moet worden omgegaan. Gespecialiseerde hulp, kerkelijk ingeroepen en psychiatrisch beantwoord.

Twee dingen zijn opmerkelijk: in een VRT-televisie-interview met de (toen nog) woordvoerder van kardinaal Daneels, vliegt Hans Geybels kort tegen de lamp, zoals een bromvlieg tegen het blauwe licht in een Vlaamse beenhouwerij. Hij spreekt over dit contactpunt en haar commissie, die (toen) ‘haar bevoegdheid te buiten gaat’ omdat ze adviezen verstrekt aan de bisschop die – nog altijd volgens Geybels – ‘niet aanvaardbaar’ zijn. Ik kan me daar iets bij voorstellen. De commissie gaf namelijk ook advies over mogelijke financiële schadevergoedingen die de kerk de slachtoffers zou moeten betalen. Geybels maakte toen duidelijk dat hij vond dat de commissie zowel getuige als rechter was. Waarop de VRT-journalist twee maal vraagt of de Bisschop dan uiteindelijk de rechter was en Hans Geybels uiteindelijk antwoordt “Ja”. De bisschop, de onrechtstreekse verantwoordelijke voor het misbruik in zijn kerk, zijn ondeugende priesters en alles wat daar aan vast hangt, is dus uiteindelijk rechter. Hij die (mede-) verantwoordelijk is voor

wat in de kerk fout gaat, hij die eigenlijk medeschuldenaar is, hij die de commissie in het leven heeft geroepen, is uiteindelijk de laatste rechter.

Een maand geleden verspreekt ook Adriaenssens zich. Hij gebruikt het hem opgelegd en door en door getraind vocabularium: “Bij ons is alles al veel vroeger begonnen. Het geval Dutroux heeft veel losgewerkt.” De kerk in ons land recupereert het afgrijzen van wat Dutroux veroorzaakt heeft om duidelijk te maken dat dank zij zijn case bij ons de collegkamers zijn gelucht? Betekent dit dat in België de honderden statistisch waarschijnlijke misbruiken al allemaal gemeld zijn, behandeld, geklasseerd? Daar moeten we het dan mee doen? Dat de kerk bij ons dus de handen al gewassen heeft?

In een interview met de VRT verklaart Adriaenssens tenslotte dat het meldpunt niet over schadevergoeding praat, hij houdt niet zo van de idee, dat hoogstens wat financiële tegemoetkoming voor een eventuele therapie nog zou kunnen overwogen worden. En er is ook nog de verjaring, meer daders die dood zijn dan nog leven, en natuurlijk – de man spreekt uit ervaring – hoort het minimaliseren van de zondvloed over de kerk erbij, door er nog eens op te wijzen dat binnen andere gemeenschappen, met name en misschien wel nog het meest binnen het gezin, de meerderheid aan misbruiken te vinden zijn.

We spreken dus over een minderheid (een paar priesters) die de volle lading krijgt, over een 2000 jaar oud instituut dat

wordt onderuit gehaald. ‘En dat is niet eerlijk’. Hij vindt de kerkelijke aanpak in verband met seksueel misbruik “een voorbeeld voor andere beroepsgroepen.” En deze eminente psychiater staat aan het hoofd van een contactpunt waar niemand wil naar bellen, als we niet gepubliceerde cijfers mogen geloven. En dat is zijn schuld niet. Want het contactpunt is – spijs zijn evenmin onafhankelijke benoeming - niet onafhankelijk en dus de reden waarom mensen niet bellen. Het schrikt af door bij voorbaat te zeggen dat als de daders niet meer leven nog weinig gedaan kan worden, niet meer dan luisteren, want dan kan het slachtoffer ook geen klacht meer indienen bij de rechtbank. En als die hulpverleners daardoor onrechtstreeks de vraag opwerpen waarom het slachtoffer dan wel zo lang gewacht heeft om zich te melden, bewijzen ze tegelijkertijd dat ze de psychologie van slachtoffers van de kerk niet begrijpen. Ze zouden best wat meer boeken lezen in plaats van ze te schrijven.

Tenslotte is het duidelijk dat elke golf haar eb en vloed kent. Af en toe trekt het water terug. Naarmate meer bisschoppen zich verontschuldigen, naarmate meer priesters ook effectief uit hun orde worden gewezen is het proces van ‘clensing’ gestart. Er zijn er zelfs die pleiten voor waarheidscommissies, zoals in Zuid-Afrika. Die mensen vergeten dat dit gebeurde door een verbeten, overtuigd, gedocumenteerd en medelijdend Nobelprijswisschop. De man heeft zich – in tegenstelling tot onze paus - verontschuldigd voor wat in zijn land is misgelopen. Daar had hij de ervaring voor, de autoriteit, de christelijke overtuiging en het sociaal

medegevoel. Zelfs Guy Verhofstadt slaagde erin Rwanda de excuses aan te bieden: “In naam van mijn land, buig ik het hoofd voor de slachtoffers van de volkerenmoord van 1994. In naam van mijn land, in naam van mijn volk, vraag ik u om vergeving.”

Net zoals Kohl en Mitterand zich met verontschuldiging en aanvaarding van die verontschuldiging als jonge jongens hand in hand stonden te troosten bij een plechtige herdenking in Verdun op 22 september 1984. Maar, verontschuldigen liggen de kerk niet zo. Zich excuseren is toegeven, en hoeveel kan iemand toegeven zonder daarbij het gezicht te verliezen? History will show.

Wie kan vandaag het nut inzien, zin, moed of geduld hebben, om een anoniem telefoonnummer in te toetsen, een even anonieme stem te horen die uitnodigt te praten, vervolgens gewezen wordt op het feit dat veel meer dan wat zielenzorg niet op de agenda staat, doorverwezen wordt naar de website waarop alles nog eens duidelijk wordt uitgelegd, en bedankt wordt voor het vertrouwen met de hoop dat het gesprek geholpen heeft? En dat van woensdag tussen 17 en 19 uur en vrijdag tussen 10 en 12 uur.

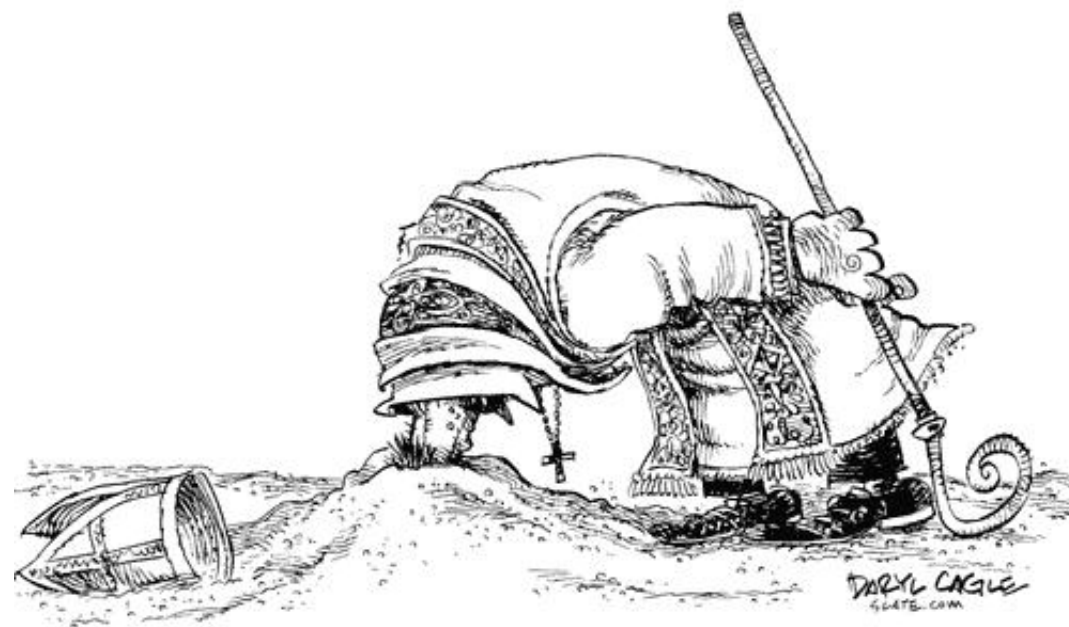
De kerk in Vlaanderen heeft haar antwoord gevonden: de strategie van de ontmoediging, van 'bij ons is de golf voorbij', de tactiek van de valse onafhankelijkheid, en dus praten we er ook niet meer over.

De achtste e-mail die ik kreeg noemde me een 'nestbevuiler'. Toen ik in mijn antwoord vroeg over welk nest en wiens vuil hij het dan wel had, bleef verdere reactie uit.

Hij noemde me ‘smerige atheïst’ en ‘nestbevuiler’

“Komt ervan. Je had je maar aan de regels moeten houden.”

Wat die regels dan wel waren, stond in zijn e-mail niet vermeld. En dat ik me maar beter realiseer dat dit alles voorbij gaat.

Dat tijd altijd in het voordeel van de kerk heeft gespeeld. De kerk overleeft, al meer dan 2000 jaar, ik zal daar niets aan veranderen. Met mijn “vuilspuiterij” niet, noch met mijn artikels in kranten online, zelfs de misbruikten niet, niets wat in de pers verschijnt zal de kerk veranderen.

Ik krijg eerlijk gezegd meestal meer zalfachtige e-mails dan deze. Hoewel het bericht over de kerk ging, ontbrak elk verband met God. De boodschapper probeerde twee pagina's verder nog ergens moralistisch te zijn, maar sinds Professor Vermeersch weet ik dat God ook gebonden is aan moraal.

Ik probeerde de mensen die me hun verhalen over misbruik stuurden ervan te overtuigen om er iets mee te doen. Ze openbaar te maken, via welke weg dan ook. Vandaag is de pers blijkbaar de enige veilige haven, hoewel eens aangemeerd, ook daar de moed ontbreekt om het schip dieper op zee te brengen. En als de slachtoffers er niet zelf willen mee naar buiten komen, of ze me dan zouden toelaten dat in hun plaats te doen. Ik beloofde geen namen te noemen, als ze dat niet wensten. Dat ze zelf moesten bepalen welk fragment van welke zin uit hun bladzijden lange verhalen ik kon gebruiken, welke mogelijke verwijzing ik best weglaat zodat ze niet in verband zouden worden gebracht met wat zich destijds in hun leven heeft afgespeeld. Te schrappen wat te veel is, toe te voegen wat ik zelf, uit respect, misschien wel uit gêne, zou weglaten en wat voor hen toch belangrijk zou zijn, zo belangrijk dat ik het laat staan. Het is dansen op een te slap gespannen koord. Elk woord te veel gewikt en te lang

overwogen. Misbruik kent geen vallen naar links of naar rechts. Vertellen over misbruik is staan of vallen. Vallen dus.

“Ik besepte niet dat wat hij deed niet paste. Dat dit misschien iets was wat ik nog niet kende en anderen wel. Dus ik liet het de eerste keer gebeuren. De fout van mijn leven.”

“Ik weet nu dat hij me door de lagere school heeft geholpen. Ik was 10, een gemiddeld onopvallende leerling. Altijd “plaats” zestien in mijn rapport, punten telden niet, plaats was voor de ouders belangrijk, in een klas van vierentwintig. En plots, vierde studiejaar, tweede van de klas. Eerste zou te veel opgevallen zijn, tweede was me een jaar lang niet onbelangrijk, spijs wat ik daarvoor moest doen. Ik vergeef het me vandaag nog altijd niet. Ik ben niet stom, ik weet toch wat daar toen gebeurde. De man is dood. Ik heb mijn rapporten nog voor me liggen. Ik heb nog altijd het gevoel dat ik het was die mijn punten veranderde.”

“Hij trok me op aan mijn oren, ik woog amper 35 kilo, maar hij liet me hangen, twintig centimeter van de grond, ik dacht dat mijn oren zouden afscheuren. De prefect had een zagezegd probleem: één nier, en daardoor was hij wat harder, omwille van de pijn, en dat werkte hij dan uit op ons. We moesten dat begrijpen. We moesten dat aanvaarden. Tot één van ons, die aan zijn “fabrissen” werd omhoog getrokken, hem een schop in zijn kruis gaf. En dan stond hij daar met korte haartjes

tussen zijn duim en wijsvinger, en maakte zich belachelijk bij de vrienden die toekeken. Ik was de held, maar niet voor lang. Daarna was de hel los.”

“Mijn moeder heeft nooit begrepen waarom ik plots zo goed presteerde. Ze was gewoon fier, en ik elf. Ik wou dat zo houden. En mijn vader was trots, en mijn vrienden nijdig. En mijn leraar lief. Hij gaf me de antwoorden op de vragen van het examen van de volgende dag. Ik vraag me vandaag nog altijd af hoe het komt dat ik begreep wat hij wou. Dat ik langzaam zijn ‘bondgenoot’ werd. Zijn “préferé”, zijn lieveling.”

“Ik wil hem het liefst gewoon opzoeken, de deur openen, een wapen nemen en schieten. Ik stel me voor dat dit me genoegdoening zou kunnen geven, maar waarschijnlijk is zelfs dat nog niet genoeg.”

“Hij zei me dat ik spaarzaam moest zijn met mijn zaad. Dat ik maar ‘recht’ had op zoveel ejaculaties. En dat elke zaadlozing met hem, mij drie extra goddelijke zaadlozingen zou opbrengen voor later.”

“Hij stonk. Dat weet ik nog heel goed. En hij had een ruwe baard. Ik heb me in het eerste jaar Latijn gewoon laten buizen om van hem vanaf te zijn. Er was geen afdeling ‘moderne’ in

de school, dus als ik gebuisd was moest ik wel ergens anders naartoe.”

“De man was godverdomme aalmoezenier. Ondertussen bijna heilig verklaard. Eerst gewoon priester, leraar Latijn en godsdienst, dan hogerop en verantwoordelijk voor het hele college. Geen kat had me geloofd. Niemand zou me geloven. Waarom zou ik je toelaten daarover te schrijven, me bloot te geven, hem aan te klagen. Het varken stierf vorig jaar. De geur gaat niet weg, maar met iemand van de kerk wil ik nooit meer praten.”

“En dan vroeg ik me af waarom ik eigenlijk niet gewoon ‘nee’ zei. Ik weet niet meer wanneer ik me dat afvroeg, het kan ook zijn dat dit pas later kwam. Maar ik had ‘nee’ moeten zeggen, misschien had het geholpen. Misschien had hij dan zijn handen thuis gehouden, mij gerust gelaten, iemand anders gezocht. Ik heb het maar aan iemand kunnen vertellen als ik 53 werd. Toevallig, hij begon er over, over wat hij zelf had meegemaakt, en ik begon gewoon te wenen. En te vertellen. En dan kwam alles naar boven. Ik ben nu 59 en ween nog elke dag.”

“Ik kan de kranten niet meer lezen. Mijn vrouw zegt dat het me zou helpen. Dat ik daardoor begrijp dat ik niet de enige was. Maar wat voor een troost is het, te weten dat ik niet de enige was? Het maakt mij alleen maar zieker.”

“Ik dacht toen dat het normaal was dat ik probeerde ander jongens te zoenen in het internaat. Dat ik hetzelfde deed als wat hij met mij deed. Dat we ons stiekem verstopten en elkaar aanraakten, eigenlijk lief hadden. Tot ik mijn eerste liefde tegenkwam, en wegliep om te kotsen. Toen kwam alles bij me naar boven, alles wat ik daarna nog zo lang zou verdringen.”

“Ik wil geen geld, ik wil geen therapie, ik wil met niemand praten, ik wil geen meldpunt. Ik wil wraak, en weet niet hoe die te organiseren. Binnen drie maanden spreekt niemand hier nog over, dan is de pers moe, zijn de lezers moe, en vervaagt het probleem. Maar niet voor mij.”

In “Die Zeit” van deze woensdag **staat een interview met Klaus Mertes, het schoolhoofd van het elite-Canisiuscollege uit Berlijn, de man die in januari 2010 in Duitsland alles aan het rollen bracht.** Hij nam de moedige beslissing, na enkele meldingen van misbruik, jaren geleden, in het college waar hij nu verantwoordelijk voor is, om alle leerlingen die in die periode aan de school zaten een brief te schrijven met het verzoek met hun verhaal te komen. Alles wat in Duitsland sindsdien aan de oppervlakte is gekomen is aan hem te danken. Op de vraag wat zijn grootste kritiek is aan de Duitse bisschoppen antwoordt hij: “De angst is het hoofdprobleem. Ik ken die ook, die heb ik ook. De bisschoppen echter die zichzelf nu bijna als slachtoffer positioneren, brengen de gehele kerk in diskrediet... ik denk soms, zo ontstaat

geschiedenis die zich van onderuit naar boven schrijft, ongepland, zo ontwikkelt zich een gans eigen dynamiek. Het misbruik thema omvat alle fundamentele vragen van de christelijke spiritualiteit.”

In Oostenrijk groeit elke dag de kritiek op de aanstelling van Waltraud Klasnic als “onafhankelijke” aan het hoofd van het door het Bisdom ingerichte meldpunt voor misbruik binnen de

kerk. Ze werd door Christoph Kardinaal en Graaf von Schönborn aangekondigd als oplossing, als absoluut neutraal persoon die haar functie opvatte als een “erefunctie”, wat in Oostenrijk een duidelijke betekenis heeft: ze doet het “uit eergevoel”. Dus niet betaald, vrij van financiële opdrachtgevers, uit burgerzin. Dat ondertussen uitgelekt is dat ze zich via haar PR-firma toch ruimschoots laat vergoeden voor “lopende kosten”, vervoer, telefoonkosten verbonden aan het crisisnummer dat ze ondertussen naar het PR-bureau heeft omgeleid en dus bemand moet worden (de vraag is door wie met welke bevoegdheid en opleiding?), werkt niet bepaald in haar voordeel.

Aanmodderen is het woord. Van het ene trieste model naar het andere.

In Duitsland werd deze week een echte onafhankelijke commissie opgericht, door de staat georganiseerd, dus onafhankelijk van de kerk. Verjaring wordt afgeschaft, ook slachtoffers die weten dat hun daders ondertussen gestorven zijn, vinden daar een oplossing. Het ontmoedigen is in Duitsland gestopt.

Vraagt iemand in een e-mail: “Maar wat willen al die zozegde slachtoffers dan? Ze willen niet praten met bestaande meldpunten, ze willen geen geld, ze willen geen medelijden. Willen ze eigenlijk wel dat er een oplossing komt? Of wentelen zich liefst in hun slachtofferrol?”

Nee, kijk gewoon naar “Koppen” van de week van 15 april 2010 op VRT. Twee oudere moedige mannen getuigen. Want de generatie misbruikten is ondertussen 'ouder', wat minder interessant, niet mediatiek genoeg. Het interview was aangrijpend en onthullend tegelijk. Dan stop je even met eten, laat het glas kort staan, en wacht hoe dit alles wordt afgerond en of er nog enige vorm van duiding volgt. Niet dus. De VRT slaagt er aan het einde van deze tien minuten openbaring zelfs in het noodnummer 078 15 30 70 - Contactpunt voor seksuele misbruiken binnen het kader van pastorale relaties – te vermelden. Opdracht vervuld, onderwerp afgesloten. Bij gebrek aan iets anders. Bij gebrek aan interesse voor het echte probleem. Kritiekloos, alternatiefloos, zonder vragen over hoe het nu echt verder moet, zonder oog voor de “morgen” waarop de slachtoffers blijkbaar nog allen zitten te wachten. Want

"gisteren" werd decennia lang verstopt, voor elk van hen voor hun eigen reden, daarover heeft niemand te oordelen.

Zo lang echter de kerk zelf, of de overheid als plaatsvervangende schaamte, er niet in slaagt te begrijpen wat slachtoffers willen, blijft het deksel op de ketel. En dat beseffen zowel de kerk als de staat in België maar al te goed. En daarom gebeurt er niets. Onafhankelijkheid van het meldpunt, opheffing van verjaring, financiële compensatie waar nodig, ook als de daders gestorven zijn, nederigheid van de kerk en haar dienaars, schuldbekentenis en verzoek tot vergeving, begrip en respect voor de gevolgen waarmee de slachtoffers sinds jaren moeten leven, en nog eens nederigheid, als enig aanvaardbaar alternatief voor de arrogantie die – ook in België – vandaag nog altijd het gezicht is dat de kerk vertoont.

Der Richter und sein Henker

Of hoe het niet moet:
Communicatie over misbruik binnen de kerk in
Vlaanderen

Dat de ex-woordvoerder van Kardinaal Godfried Danneels, Hans Geybels, een eigen interpretatie geeft aan hoe de “Commissie voor de behandeling van klachten van seksueel misbruik binnen een pastorale relatie” moet functioneren is ondertussen voor iedereen duidelijk: “De kardinaal is rechter.”

Hans Geybels, die ondertussen eigenlijk niet langer voor Danneels maar voor de organisatie van Jezuiten het woord voert, plooit zich echter nog één keer in zijn oude rol en neemt in de Zevende Dag van 25 april nog eens stelling voor zijn eigenste kardinaal.

Na de verklaring van de Bisschop van Brugge, Roger Vangheluwe, gevolgd door de persconferentie

georganiseerd door de Aartsbisschop André-Joseph Léonard, is dringend nood aan enige opklaring. En die denkt Geybels te geven in een tien minuten durend pijnlijk gesprek waarin hij niet

alleen verklaart dat “Kardinaal Danneels nooit betrokken partij is geweest” in de zaak Vangheluwe, “tot hij

door de bisschop zelf in de zaak betrokken werd,” via een gesprek met dader en slachtoffer, dat duidelijk niet ten einde was, en waardoor de kardinaal dan maar besliste af te wachten tot de partijen opnieuw tot een gesprek zouden komen.

De nieuwe pauselijke richtlijnen zijn duidelijk: indien een kerkoverste in kennis wordt gesteld van een misbruikschandaal, moet hij dit (1) het Vaticaan melden (2) het door de kerk opgerichte meldpunt verwittigen (3) dit geval voor het gerecht brengen. Danneels heeft verzuimd dit te doen omdat – aldus woordvoerder Geybels in de Zevende Dag – “de kardinaal eerlijk is en zich te zacht heeft uitgedrukt.” En dat er duidelijke “karakterverschillen” zijn tussen de kardinaal en de aartsbisschop.

Het verschil in karakter is dat de kardinaal zwijgt, afwacht, hoopt op een oplossing, en de aartsbisschop met dit alles korte metten maakt. Danneels is op een onhandige manier zo schuldig als elke andere geestelijke die de oude orde vertegenwoordigt en verdedigt, problemen reduceert en alles binnenkamers wenst te houden.

Geybels – hoe jong ook – bewijst daardoor nog maar eens dat hij tot de ‘oude garde’ behoort. Dat hij kost wat kost in de verdediging gaat voor iets wat onverdedigbaar is, want het gaat niet om de kardinaal zelf, het gaat om de bisschop. Hij is niet in staat te zeggen hoe erg Danneels de situatie zelf wel zou kunnen vinden, hij is onmachtig in het formuleren waarover het werkelijk gaat: niet over zijn vaderfiguur,

kardinaal Danneels, maar over een pedofiel Bisschop, waar verder geen verdedigend woord moet worden aan vuil gemaakt.

Geybels vertegenwoordigt in elke minuut zendtijd precies de kerk die niemand nog wilt. En hij begint stilaan te beseffen – in tegenstelling tot wat hij me een maand geleden schreef – dat in Vlaanderen de golf nog niet voorbij is. Ze is nog maar net begonnen. Voor wie het lief is: naast de veertig nieuwe gevallen die rechtstreeks aan de commissie van Peter Adriaenssens zijn gemeld sinds vrijdag, een college in Aarschot, een college in Gent, een weeshuis in Loker, een college in Turnhout, een parochie in Alken... de lijst is niet exhaustief.

Hans Geybels' P.R.-talk pakt niet meer. Zijn woordenschat is fout, zijn houding is gewogen en te licht gevonden, verdedigen maakt geen kans als het over misbruik gaat. Zijn zorgvuldig geformuleerde, alsmar korter wordende, zinnen hebben geen inhoud meer, zijn nog slechts stuiptrekkingen op de gierkuil die hij vertegenwoordigt.

Zoals Yves Desmet het verwoordt in De Morgen: "Kardinaal Danneels ontkent dat hij de zaken in de doofpot heeft gestopt, maar geeft toe dat hij een mediërend gesprek heeft gehad met dader en slachtoffer. Met welke doelstelling? Een modus vivendi te vinden, de zaak in der minne te regelen? In dat geval kan de voormalige aartsbisschop aangeklaagd worden wegens schuldig verzuim, want heeft hij nagelaten actie te

ondernemen. Want was de schuldige niet zelf uit de kast gekomen, we hadden het nog steeds niet geweten."

De vraag is ondertussen niet meer of kardinaal Danneels van de hele situatie al op de hoogte was voor de bisschop zichzelf heeft aangegeven. Hij was minstens sinds begin april op de hoogte en heeft gezwegen. De schuldigen moeten uit de kast. Op welke manier dan ook. En echte communicatie is nog iets anders dan P.R.

Godfried Danneels in God en Klein Pierke

"Laten we nu ophouden met over pedofilie te praten. Ik word daar zo moe van!"

De regering valt over Brussel-Halle-Vilvoorde, de kerk over bisschop Vangheluwe

En de slachtoffers van seksueel misbruik in Oostenrijk hebben hun Erin Brockovich.

Dit waren de drie thema's die de buitenlandse kranten haalden vanavond, want in Oostenrijk kennen ze België ondertussen een beetje. Als al eens over ons land wordt geschreven gaat het of over ultrarechts, of over de strijd tussen Vlamingen en Walen, of over het gemak waarmee regeringen vallen.

Vandaag ging het in de Oostenrijkse pers over Vangheluwe, onze bisschoppen zijn – spijs alles – alsnog erger dan die van hen. Valse troost helpt.

De situatie in Oostenrijk omtrent seksuele misdaden tegen kinderen binnen de kerk is ondertussen uitgegroeid tot een dagelijks thema waarbij – zoals ik reeds eerder melde – duidelijke rapportering bestaat en cijfers worden vrijgegeven op een wekelijkse persconferentie van het even ongeloofwaardig 'onafhankelijke' meldpunt seksueel misbruik. De situatie van dit meldpunt is in bijna alle aspecten te vergelijken met het "Contactpunt voor seksuele misbruiken binnen het kader van pastorale relaties" in België.

Ondertussen is in Oostenrijk echter de vereniging "Slachtoffers van het geweld van de kerk" opgericht. Deze vereniging bereidt, samen met topadvocaat Werner Schostal, een gezamenlijke klacht voor waarin 80.000 euro per slachtoffer wordt geëist. De klacht wordt niet uitsluitend tegen de directe verantwoordelijken (daders) geformuleerd maar ook tegen de katholieke kerk op

zich. Oostenrijk heeft haar eigen Erin Brockovich. Hoewel hij noch de charme, noch de fotogenieke kwaliteiten van Julia

Roberts heeft, is deze advocaat vastberaden zo ver te gaan als mogelijk is, nog verder als het moet.

Toen in Vlaanderen in 2008 de voorzitter van de commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel

misbruik in de kerk, Godelieve Halsberghe, bedankt werd voor haar diensten, lag daar precies het probleem waarin ondertussen advocaat Werner Schostal zich vastgebeten heeft: geld! Volg me nog even, ik kom zo tot mijn punt.

Brussel-Halle-Vilvoorde is een typisch Belgisch politiek probleem. En de invloed van de politiek in België is te vergelijken met het kleine nietig zwarte randje dat nog net zichtbaar is, de dag voor de volle maan. De mensen die getroffen zijn door de mistoestanden in de kerk leven echter elke dag in de hele volle maan, dat is hun leven, daar gaat het om leed, toegebracht door een instituut dat eigenlijk het maanlicht schuwt terwijl het denkt zon te zijn, maar een meer vernietigende invloed heeft op levenskwaliteit, oorzaak is voor relationele conflicten, onderbroken carrières, ontslagen, een organisatie die zelfhaat en minachting opwekt bij haar slachtoffers, met lange jaren dure en niet altijd succesvolle therapie en apathie voor gevolg. Als een werknemer in een houtverwerkend bedrijf twee vingers verliest, wordt hij vlot

voor 25 % invalide verklaard. Met financiële compensatie voor gevolg. En dat is goed. Als een treinbestuurder slachtoffer is van een zelfmoord voor zijn locomotief, heeft de staat volle begrip voor de emotionele schade en het levenslange trauma dat de ijverige en trouwe bestuurder heeft opgelopen. En ook dat is terecht. Maar de schrijnwerker kent zijn beroepsrisico, de treinconducteur ook. Een kind dat wordt opgevoed heeft van risico geen weet en zou daar ook geen weet mogen van hebben. Dat kijkt alleen maar op, naar een opvoeder, en riskeert dan door deze man nog misbruikt te worden ook? Laten we ons door het zwarte randje politiek niet afleiden. Brussel-Halle-Vilvoorde is peanuts, maatschappelijk en sociaal onbelangrijk in vergelijking met de risico's van het kind. Politiek drijft, altijd verder, misbruik verdrinkt, altijd dieper.

Er bestaat geen verzekeringspolis tegen seksueel misbruik. En dat had ook Lieve Halsberghe toen al begrepen. Dat ze als rechter op rust, pro deo, dus 'om godswil' dan nog, haar functie binnen de commissie heeft opgenomen had uiteraard voor gevolg dat ze de commissie ook 'als rechter' zou voorzitten. Je vraagt een leeuw ook niet de rol van Hello Kitty te spelen, echte klauwen verslijten niet. En dat was voor de kerkelijke overheid te veel van het goede. Ze had ingezien dat het behandelen van dit soort trauma's niet uitsluitend maar ook financiële compensaties vereist.

Ook leed kost geld, of de kerk dat graag betaalt of niet. In de US is het gebruikelijk, in Ierland een feit, Oostenrijk maakt de volgende zet. In Oostenrijk betaal je voor een veertiendaagse

therapie, gestrekt over vijf jaar (ik weet dat we dit in België niet kennen maar zo is het hier gebruikelijk) 10.400 euro. Een doorsnee gezin gaat met dit geld meer dan vijf jaar op vakantie.

Peter Adriaenssens maakte vroeger ook deel uit van de commissie. Hij had het toen al niet zo voor haar toenmalige voorzitter, misschien onder invloed van haar baas, de bisschop, die vond dat ze te veel dicteerde wat hij moest doen. Vandaag spreekt de nieuwe voorzitter nogal dubbel. Hij verklaart duidelijk dat sinds vrijdag laatstleden veertig nieuwe aanklachten zijn binnengekomen, en in dezelfde ademstoot tussen de tanden door, dat uiteraard gevallen waarvan de daders nog in leven zijn daarin niet worden meegeteld, omdat die aan het gerecht worden overgedragen. Hij krijgt van mij echter het voordeel van de twijfel. De man heeft deze job niet als geschenk gekregen, en misschien verdient hij ondertussen meer krediet dan we hem aanvankelijk wilden geven. Er staat voor hem veel op het spel, zelfs zijn eigen katholieke universiteit heeft hem op de mogelijke risico's gewezen.

Tele-Onthaal kreeg van vrijdagmiddag tot maandagochtend in totaal ongeveer 1.500 telefoontjes. Het aantal oproepen over seksueel functioneren is in die periode verdrievoudigd. Opmerkelijk is dat heel wat van de oproepen gingen over seksueel geweld binnen de kerkelijke context. Cijfers lopen nog al eens ver uiteen. Interpretatie en manipulatie is godsdienst.

Hoe dan ook, in Vlaanderen hebben de eerste vijftien slachtoffers zich voor een gezamenlijke klacht verenigd. Er is al contact met een Erin Brockovich, maar de rol is nog niet bezet.

Misbruik binnen de kerk: genoeg is genoeg

Ik doe zelden een oproep. Oproepen hebben voor mij iets te collectief, en collectiviteit is in deze context ongepast.

Het gaat immers over individuen, over honderden van afzonderlijke gevallen, die elk hun geschiedenis hebben, elk hun trauma, elk hun verstoken, verdrongen, onverwerkte drama's, die moeilijk collectief kunnen worden opgelost. Het enige wat hen verbindt is diezelfde kerk, diezelfde priesters, leraars, aalmoezeniers, bisschoppen en paters, broeders en toezieners in internaten, pastorale medewerkers, geestelijken die vorming onderrichtten en kardinalen die hun zegen gaven. Het enige wat hen verbindt is diezelfde vernedering, diezelfde ongewilde onderwerping aan macht, lijfelijk afzien en geestelijke manipulatie die resulteerden in mensen die met zichzelf en hun omgeving geen raad meer weten. Maar dit is een oproep!

Natuurlijk overleefden ze, uiteraard hebben ze gefunctioneerd. Maar om gewoon te functioneren zijn we niet in dit leven gezet. Hun God had wat anders met hen voor. Hoe kan iemand een normaal leven leiden, iemand die een geheim met zich meedraagt dat zo zwaar is, zo diep geworteld verscholen zit in het kleinste hoekje van zijn ik, bij wie schuwheid bepaald werd door afschuw, bij wie afstand tegenover anderen gecreëerd werd door een te grote nabijheid bij wat hij niet wou, wat afstootte doch afgedwongen werd? Wie kan deze mensen hoe dan ook begrijpen? Wie kan met welk recht wat dan ook over deze slachtoffers zeggen zonder zich te vergrijpen aan gemeenplaatsen, algemeenheden, valse projecties en foute interpretaties van iets wat niet tot de eigen ervaring behoort? Ik zeg u, slachtoffers, en alleen slachtoffers begrijpen wat andere slachtoffers hebben meegemaakt.

Het gaat ook over mensen die decennialang hopeloos geprobeerd hebben in hun seksuele relaties de creativiteit te aanvaarden van hun partners die maar niet begrepen waarom bepaalde handelingen absoluut niet konden. Of die naar buiten gingen toen op café een gesprek over misbruik te veel tijd van de avond opslopte. Die bepaalde films niet konden uitkijken omwille van handelingen die ze herkenden, herbeleefden, en weggingen met de zin of de gedachte "sorry, ik heb dit niet nodig", en gingen plassen of een pint halen uit de keuken in de hoop dat de scène zou voorbij zijn tegen ze terugkwamen. Het zijn deze mensen die onbegrepen werden aangekeken door hun metgezellen die onmogelijk konden voelen wat zij voelden.

"Schrijf het van u af," adviseerde de onbeholpen therapeute van één van de slachtoffers wiens verhaal mij werd toevertrouwd. Je moet dus ook nog kunnen schrijven, als je slachtoffer bent. Niet alleen erover praten, ook nog schrijven. Want wie schrijft, daar moet ondertussen niemand naar luisteren, daarmee moet hoe dan ook ondertussen niemand rekening houden, want "die schrijft het wel van zich af". Een bezigheidstherapie als een ander.

Peter Adriaenssens had gelijk toen hij zei dat de meeste daders meer dan één slachtoffer hebben. Daarom worden de cijfers ook bijgesteld. Aanvankelijk was het zo dat de bevolking moest begrijpen dat het misbruik binnen de kerk slechts 1,3% van alle misbruiken uitmaakten. In Oostenrijk is dit ondertussen bijgesteld naar 3,9%. En wat doet de staat ondertussen? Waar is de onafhankelijke staatscommissie

waar slachtoffers zich kunnen melden? En hoeveel is dan 100%? Sinds wanneer spreken we over slachtoffers in procenten?

Ik schreef in mijn laatste column dat ik Peter Adriaenssens het voordeel van de twijfel geef, en dat meen ik. Maar die commissie kan haar taak niet aan. Ze staat onder het

voogdijschap van diegenen die jarenlang misbruik hebben ontkent, verstopt en slachtoffers hebben gemanipuleerd, als ze er al wilden naar luisteren.

Rik Devillé heeft het woord niet mee, je zou van minder dichtklappen. Maar hij heeft wel de feiten, de bewijzen en de dossiers. Dit probleem is groter dan de commissie Adriaenssens, en dat is ondertussen ook Adriaenssens' commissie bekend.

Niemand mag ontkomen. Niemand mag zich aan dit probleem onttrekken. Vele families in Vlaanderen huisvesten een slachtoffer, binnen of buiten de kerk, het maakt geen verschil. Aanklagen, getuigen, en uitmesten... van diaken tot kardinaal, als het over misbruik gaat bestaat geen onderscheid.

Waar, hoe en wanneer een slachtoffer zich meldt is onbelangrijk. Cruciaal is dat iedereen zich meldt.

In Oostenrijk meldde de commissie, ondertussen versterkt met acht 'professionelen', dat er genoeg geld voorhanden is

om de slachtoffers te vergoeden. Wat heet 'genoeg' in deze context?

Aangifte van seksueel misbruik binnen een katholieke instelling: het ontbrekende formulier

"Aangifte van seksueel of machtsmisbruik binnen een katholieke instelling"

(beantwoord alleen die vragen die u wilt beantwoorden)

Datum van aangifte:

Uw naam:

Uw voornaam:

Uw huidige leeftijd:

Uw leeftijd waarop het misbruik heeft plaatsgevonden (bv. 10 jaar/van 10 tot 12 jaar):

man

vrouw

Naam van de instelling (school, parochie, internaat, jeugdvereniging, kamp of andere buitenschoolse activiteit, ...) waarop de aangifte betrekking heeft:

Weet u nog de periode (datum, jaar, jaren) waarin het misbruik heeft plaatsgevonden:

Plaats (dorp, stad, gemeente) waar het misbruik heeft plaatsgevonden:

Was het misbruik eenmalig meermaals aanhoudend?

Naam (en eventueel functie) van persoon die het misbruik heeft begaan:

Was de persoon een lekenopvoeder of een geestelijke?

Wat was uw relatie tot de persoon die u misbruikt heeft:

ik was een leerling in zijn klas / lid van het internaat

ik diende de mis/nam deel aan activiteiten

ik was actief in de parochie

ik was lid van de vereniging waarin de persoon ook actief was

anders:

Er komen verkiezingen in België, of we dat graag hebben of niet en daar worden heel wat pagina's in de kranten en tijdschriften mee gevuld. BV's laten zich graag lezen, wat dan ook over hen geschreven wordt. Het WM staat ook voor de deur, dus eindelijk wat afleiding voor de lezers die wat lichtere dingen willen gedrukt zien staan.

Voetbal is brood en spelen, het brengt ons op andere gedachten en wat vreugde in het leven, een welkom medicijn tegen de gevolgen van een uitblijvende zomer en de stank uit de kerkelijke catacomben. Het gaat ons dus eigenlijk redelijk goed.

Het gaat ondertussen niet zo goed met Staf, ook niet met Michiel en vier van zijn toenmalige schoolvrienden, en Marion slaapt sinds januari en het uitbreken van de nieuwe golf aan slachtoffers die zich melden, geen nacht langer dan een paar onderbroken uren. Jef is sinds jaren ziek, en Werner schrijft uit het verre Brazilië, Imke wil absoluut dat ik haar naam niet noem maar met zijn allen willen ze hun verhaal wel kwijt. Dat verschijnt binnenkort, voor het eerst kreeg ik de toelating inzicht te verschaffen in wat die mensen, ook, en misschien wel het meest, vandaag nog elke dag meedragen, meeslepen is een beter woord, en daardoor de kwaliteit van hun leven op meer dan één vlak ondermijnd zien. Omdat mensen met autoriteit, geestelijken en andere medewerkers aan scholen, internaten of in parochies, rechtstreeks en bewust schade hebben toegebracht die zich niet zo maar laat herstellen. Allen dachten dat ze hun ervaringen “een plaats” hadden gegeven. Niet dus.

Ik rapporteer sinds januari over dit onderwerp. Ik weet niet waarom, maar sindsdien bereikten me meer dan veertig e-mails van slachtoffers die de weg naar de commissie Adriaenssens (nog) niet hebben gevonden. Of omdat ze die commissie als onvoldoende onafhankelijk beschouwen, of omdat ze wachten tot de door justitie aangestelde speciale

magistraten worden kenbaar gemaakt, of omdat ze de weg naar Tele-Onthaal niet kennen.

Uit de vele verslagen van slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk blijkt telkens weer hoe moeizaam het proces verloopt dat tot de beslissing leidt om effectief klacht in te dienen. Dat er (alsnog) geen alternatief bestaat voor de door de kerk zelf ingestelde commissie is misschien wel de hoogste drempel, dat de commissie echter telefonisch zeer beperkt bereikbaar is, is een minstens even hoge drempel. De commissie heeft ondertussen de mogelijkheid geboden ook via e-mail contact op te nemen. Dat dit voor vele slachtoffers behulpzaam kan zijn is zeker, voor vele anderen blijft echter de schroom bestaan om hun verhaal schriftelijk te formuleren. Probeer het zelf maar eens, schrijven over een dusdanig verwarrende en ingrijpende ervaring, het is niet iedereen gegeven.

Op de website van de commissie verscheen ondertussen wel de mogelijkheid om een klacht te melden via een online formuliertje. Uitnodigend is het niet, ik zou het alvast niet gebruiken.

Ik heb daarom op 3 mei aan de commissie Adriaenssens een formulier gestuurd, vrijblijvend, gebaseerd op iets wat in Oostenrijk langzaam vorm krijgt om slachtoffers bij hun aangifte te helpen, met de vraag of zo een document niet nuttig zou kunnen zijn om de drempels volledig weg te nemen. Dat dit formulier niet alleen bestemd is voor klachten die bij de commissie kunnen worden ingediend is duidelijk,

zodra de magistraten worden bekend gemaakt en de manier waarop zij rechtstreeks kunnen bereikt worden, kan het ook naar hen worden gestuurd.

Ik heb op 12 mei de commissie ervan op de hoogte gebracht dat ik het formulier online zou stellen en hen gevraagd of ze nog suggesties hadden die het document eventueel nog zouden kunnen verbeteren. Ik heb ook gemeld dat het formulier nog deze week online gaat. Ik kreeg tot vandaag (18 mei) hierop geen antwoord, laten we aannemen dat de leden van de commissie overstelpt zijn en niet noodzakelijk zitten te wachten op nog meer.

Een slachtoffer legt een immens lange en moeilijke weg af voor hij of zij besluit eindelijk met het verhaal naar buiten te komen. Wat aan deze beslissing voorafgaat tart elke verbeelding. De verhalen die ik ken lopen over jaren, niet een eenmalig vergrijp, sommige duren een jaar, een paar meer dan vier jaar, een verhaal loopt acht jaar lang. Het is een existentieel proces waarin het slachtoffer heen en weer wordt geslingerd tussen verontwaardiging over wat hem of haar is overkomen, moeite om erover na te denken, nood om erover te praten, schroom en angst om zich te melden, terugvallen in stilte, terugkerende intense woede telkens nieuwe bekendmakingen verschijnen, uiteindelijk degout en nog wat ziekmakend gearzel, en dan de beslissing: nu is het genoeg, naar buiten ermee.

Maar dan begint het pas. Het slachtoffer moet eerst iemand bij de commissie aan de lijn zien te krijgen die wil luisteren.

En worstelt vervolgens met de vraag: hoe moet ik het verhaal dan formuleren, zodat het ergens samenhangend is? Wat vertel ik en wat niet? Wat gebeurt dan verder en brengt het de verwachte verlichting of blijf ik gewoon vertwijfeld achter? Zal de stem aan de andere kant van de lijn uitnodigend zijn, of wordt alleen maar geluisterd? Kan de anonieme persoon hoe dan ook begrijpen waarover ik het heb? Wat wil ik eigenlijk zelf met mijn aanklacht bereiken?

Er is een bisschop die de zaken aanpakt zoals het hoort. Christoph Schönborn is aartsbisschop van Wenen, en heeft ervoor gezorgd dat eindelijk ook de werking van de Romeinse Curie in vraag wordt gesteld. Hij nodigt iedereen uit slachtoffers te helpen die het zelf moeilijk hebben een klacht in te dienen en heeft de moed om onafgebroken zijn eigen kerk in vraag te stellen en duidelijk te maken dat – wat hem betreft – elke doofpot moet worden opengemaakt. Mocht dit nu ook nog mogelijk zijn zonder dat de kerk daarbij betrokken is als commissie, zouden we al een heel stap verder staan.

Het formulier kan gedownload worden en wie het zelf niet kan of wil invullen, kan een vertrouwenspersoon vragen dat te doen.

Echter: op woensdag 2 juni, twee weken na het verschijnen van deze column in De Standaard, nam de Commissie Adriaenssens het hier voorgestelde formulier over op haar website, waardoor nu ook rechtstreeks en zonder persoonlijk contact voor diegenen die dat wensen - klacht kan worden neergelegd.

Misbruik binnen de kerk: wilt u het dan echt niet geweten hebben?

Ik word overspoeld door reacties van lezers die me vragen waarom ik hoe dan ook maar kan aanraden dat slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk klacht zouden indienen bij de Commissie Adriaenssens.

Dat ik vroeger zelf geschreven heb dat de Commissie niet onafhankelijk is, dat de onafhankelijkheid van haar voorzitter niet kan bewezen worden, dat er een dringend initiatief nodig is vanuit de regering, justitie en wetenschap om een onafhankelijke organisatie op te richten die zich – los van de kerk – met de lotgevallen van de slachtoffers zou moeten bezighouden. En dat die magistraten niet uit CD&V kringen moeten komen, aangesteld door een CD&V ‘voorlopig nog Minister van lopende zaken’ binnen justitie.

Allemaal juist. De Commissie is per definitie niet onafhankelijk, want opgericht door de kerk zelf, gefinancierd door diezelfde kerk, en ze bepaalt zelf hoe met slachtoffers wordt omgegaan en hoe die kunnen worden gecompenseerd of niet.

Peter Adriaenssens bedoelt het goed, is echter met beide handen gebonden, want beslist slechts over één punt: komt een klacht binnen die handelt over een dader die nog niet overleden is, dan stuurt hij het dossier door naar justitie. Weg ermee, uit zijn handen, laat een andere instantie er dan maar mee doorgaan.

Probleem is dat justitie ook met de handen gebonden zit, want bijna alle dossiers zijn verjaard. Vanuit justitie is dus niet meer te verwachten dan dat het dossier terug naar Adriaenssens gaat, die dan nog het enige kan doen wat hij ook met de andere dossiers doet: proberen te zalven. Waaruit die zalving bestaat begint langzaam door te sijpelen, de eerste resultaten zijn niet zeer bemoedigend. Wie wil gezalfd worden

door een instantie die voor de oorzaak van het probleem verantwoordelijk is? Waarom zou een slachtoffer zijn heil zoeken binnen een organisatie die haar heil verloren heeft?

Het is kiezen tussen de pest en cholera.

De pest bestaat uit een commissie die niets anders te bieden heeft dan hooguit een 30-ritten-kaart voor wat therapie, een ‘goed’ gesprek dat heling moet brengen, en de belofte dat wat gebeurd is niet meer zal gebeuren en dat het slachtoffer best met zijn leven doorgaat, desnoods met de steun van God.

De cholera bestaat uit een justitie die niets anders te bieden heeft dan de vraag: “Is de dader nog in leven?”

Zo ja, “spijtig, de zaak is verjaard”.

Zo niet, “return to sender”, de Commissie Adriaenssens natuurlijk.

Rondjes, dat kennen we in Vlaanderen. Kan iemand me nu uiteindelijk eens uitleggen waarom deze hele miserie zo moeilijk moet zijn?

Er is een dader, er is een slachtoffer. Er zijn feiten, er is een verantwoordelijke. Als de verantwoordelijke dader overleden is, dan is er de verantwoordelijke overste van de dader onder wiens macht en toezicht die handelde. Zo functioneert dat in het normale leven. Iemand is uiteindelijk verantwoordelijk.

Niet in de kerk dus. Is Peter Adriaenssens een stroman? Kent hij zijn eigen beperkte mogelijkheden en kende hij die ook

voor hij zijn job aanvaardde? Ik kan me levendig voorstellen dat de man vandaag al spijt heeft dat hij op de vraag is ingegaan. Wie wil eigenlijk een job waarbij je op voorhand weet dat je geen enkele mogelijkheid hebt om voor wie dan ook – behalve voor de kerk – een oplossing te vinden die bevredigend is?

En toch. De reden waarom ik alle slachtoffers blijf overtuigen om hun verhaal OOK aan de commissie te melden, is, omdat de commissie op een bepaald moment verantwoording zal moeten afleggen. En die reden is te vinden in de vraag die de Katholieke Universiteit van Leuven stelde aan Peter Adriaenssens toen hij de job heeft aanvaard: “Besef je dat dit jouw carrière kan kosten?”

Korte berichtgeving tussendoor is goed maar onvoldoende. Hij weet dat hij uiteindelijk met een grondige analyse van wat werkelijk werd gepresteerd zal moeten naar buiten komen:

- hoeveel meldingen zijn binnengekomen,
- uit welke streken,
- over welke scholen,
- met hoeveel slachtoffers,
- hoeveel daders,
- wat is er met die daders ondertussen gebeurd,
- hoeveel daders werden doorverwezen naar justitie,

- hoeveel daders werden veroordeeld

-hoeveel slachtoffers werden effectief geholpen, en hoe

De Commissie is overstelpt met klachten, dat werd me onlangs nog bevestigd. Dat ze echter “dringend behoefte heeft aan leken-pastores die bereid zijn gesprekken te voeren op vrijwillige basis met slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk. Ook godsdienstleerkrachten met pastorale ervaring zijn welkom. Er wordt voorzien in vorming en in monitoring (of supervisie)” zoals op de website wordt geadverteerd, pleit niet in het voordeel van haar “onafhankelijkheid”. Dat de commissie niet moet samengesteld zijn uit atheïsten is begrijpelijk, dat ze echter nog maar eens mensen met pastorale ervaring willen aantrekken die zich eens met de zaak gaan bezighouden en gesprekken met de overlevers aangaan, stemt tot zeer zwaar nadenken.

Er zijn ook lezers die schrijven dat het maar eens genoeg moet zijn. Dat ze ondertussen wel weten hoe gruwelijk destijds met kinderen werd omgegaan. Dat er waarschijnlijk een tienvoud aan slachtoffers bestaat dat zich niet meldt, en dat de meeste daders ondertussen al lang overleden zijn en dus geen gerechtelijke stappen meer kunnen ondernomen worden. Dus waar blijven ze het in de pers over hebben? Die lezers hebben eigenlijk het liefst dat ze niet langer geconfronteerd moeten

worden met wat de kerk destijds heeft aangericht, verstopt en verzwegen.

Wat die lezers blijken te vergeten is, dat een van hun eigen kinderen misschien op één van de scholen zit waar niet alleen destijds, maar misschien ook nu nog mensen rondlopen die het met hun kind niet zo goed voorhebben.

Zou u uw kind vandaag naar een school sturen waar nog altijd iemand aan het hoofd staat die nog niet zo lang geleden een advocatenkantoor uit Antwerpen heeft ingeschakeld om een slachtoffer af te dreigen die de man met zijn verhaal confronteerde? We spreken niet over de jaren zestig, de brief dateert van 1996.

Zou u uw kind nog vrij laten rondlopen in een jeugdbeweging waarvan – vandaag nog – de aalmoezenier in een dossier opduikt van misbruik van kinderen binnen een landelijke parochie?

Zou u uw kind nog op internaat sturen op een school waar destijds een astmapatiëntje de toelating kreeg om zich even in de privacy van zijn kleine kamertje terug te trekken om op adem te komen, en binnen enkele minuten de adem wordt afgesneden door een broeder die hem misbruikt? Zou u niet willen weten op welke school dit gebeurde en door wie? En meer nog, zou u niet de verzekering willen krijgen dat de oversten die van dit misbruik op de hoogte waren vandaag niet meer diezelfde oversten zijn en de dader niet meer los rondloopt?

Zou u vandaag niet de garantie willen dat de lerares godsdienst van uw zontje of uw dochter, een weduwe met drie kinderen die haar job broodnodig heeft, niet jarenlang wordt lastig gevallen en misbruikt door een priester die haar precaire situatie en zijn macht uitbuit om haar voor zich te winnen?

Dat is allemaal lang geleden en gebeurt vandaag niet meer?

Fout. De ouders van de slachtoffers geloofden destijds hun kinderen ook niet.

Er werd vandaag (19 mei, 2010) een man veroordeeld voor de correctionele rechtbank van Gent die naar Kosovo was gevlucht, wegens misbruik van 9 kinderen in een basisschool in Destelbergen. Tweeduizend en tien! Er werd deze week een priester uit het bisdom Antwerpen opgepakt die naar Peru was gevlucht uit angst voor sancties, en op de luchthaven werd geïdentificeerd. Tweeduizend en tien!

Er komt binnenkort hopelijk een alternatief voor de Commissie Adriaenssens. Kwestie van dagen. Het is niet een nieuwe magistraat die door de politieke meeloper van de kerk wordt aangesteld. Het is niet een door de bisschoppen goedgekeurde organisatie die geen oplossing biedt. Het is geen moedig politiek initiatief van één van de partijen die in juni meedingen naar regeringsdeelname. Kijk, dat de – ondertussen bijna - politicus Rik Torfs geen initiatief neemt, kunnen we alsnog begrijpen. De man eet rechtstreeks en onrechtstreeks uit de hand van diegene die ze niet heeft kunnen thuishouden: de kerk en de confessionele instituten

die er mee verstrengeld zijn. Dat geen enkele andere partij de eisen van de 'overlevers' ernstig genoeg neemt om er programmapunten van te maken voor de verkiezingen, bewijst nog maar eens hoe nauw kerk en staat met elkaar verbonden zijn. Een alternatief dat én los staat van de kerk én de slachtoffers kan geven wat ze nodig hebben, is niet alleen gewenst, het is onvermijdelijk. Gemakkelijk wordt het niet, dringend is het zeker, moedig sowieso, levensnoodzakelijk zonder twijfel.

Facebook versus de Kerk

"Ontvrienden" of "Ontdopen".

Oostenrijk - België: 1 - 0

Begin april 2010 beslissen een vriend redacteur van een Oostenrijks weekblad en ik tot een experiment. Tijdens een lang gesprek lanceer ik de vraag: "Wat denk je is makkelijker: je profiel verwijderen van Facebook of je laten uitschrijven uit de kerk?"

Ontdopen is kinderspel

Want nu is er de *Debaptiser 2010!* De geest van warme lucht die deze superföhn uitstoot zorgt voor een gegarandeerde en onomkeerbare ontddoping.

Omdat je over een dergelijk onderwerp geen weddenschap afsluit, besluiten we de test te doen ten gunste van onze lezers. En hoewel het verhaal ook moeilijk als wetenschappelijk experiment kan bestempeld worden met een steekproef van twee, leggen we toch een aantal regels vast. We bezitten nog geen Facebook profiel, dus we zouden dat elk voor onszelf op dezelfde dag en hetzelfde uur aanmaken. Nog een regel is, dat we elk minstens 100 vrienden moeten hebben vooraleer ons profiel bij Facebook zou worden afgesloten, we zouden op elkaar wachten tot het zo ver was. Laatste regel: de dag waarop we gelijktijdig ons profiel zouden proberen te verwijderen moest dezelfde dag zijn waarop ons verzoek tot kerkelijke uittreding op de post zou gaan, met een foutmarge van twee dagen. Ik moest immers mijn brief aan het bisdom Gent aangetekend vanuit Wenen versturen, dus ook de bevestiging van schrapping mocht twee dagen langer uitblijven dan bij hem.

Op 6 april staan beide profielen op de server van het sociale netwerk.

Sociale netwerken kennen we vooral sinds het ontstaan van Facebook, LinkedIn, Netlog, Hyves, MySpace, Twitter, Skyrock, HI5, Orkut enz. Maar het fenomeen bestaat uiteraard al eeuwen. Binnen de ruimere definitie, dus buiten het internet, kan men rustig stellen dat de kerk aan de basis ligt van een eigen sociaal netwerk, zij het dan een religieus-sociaal netwerk.

Mensen kunnen kiezen of ze hun geloof dan wel eerder voor zichzelf belijden of de beleving ervan beperken tot de

intimiteit van het gezin, de meeste christelijke gelovigen voelen echter de nood tot verzamelen, samen beleven, behoren tot een groep gelijkgezinden, en hoewel de laatste tijd steeds minder, voornamelijk binnen een parochie, binnen de kerk. Toetreden tot het sociaal netwerk is binnen de kerk even makkelijk als bij Facebook. Inschrijven, wat gegevens doorgeven (dopen), en af en toe actief zijn (communie of huwelijk), profiel af en toe aanpassen en met andere mensen communiceren, kortom bijdragen tot de gemeenschap. De paus Mark Zuckerberg bepaalt de algemene regels van Facebook, de priester in de kerk de christelijke moraal in opdracht van de Romeinse Curie en in lijn met Benedictus XVI, de bijbel en het kerkelijk recht.

Op 21 april hadden we beiden de kaap van de honderd vrienden bereikt, dus we klikten op “mijn account verwijderen”, vervolgens op “versturen”, wachtwoord ingevuld en als we gedurende twee weken niet meer zouden inloggen wordt het account definitief verwijderd. We zochten nog voor de zekerheid naar een website van Vlaamse en Oostenrijkse kerk of dergelijke procedure ondertussen ook daar werd ingesteld, uiteraard een vrome wens. Dus naar het postkantoor, ik met mijn prior aangetekende brief, hij met zijn gewone brief.

Ik heb me twintig jaar geleden uitgeschreven uit de kerk in België. Ik deed dat nogal naïef met een gewone brief aan het bisdom, die waarschijnlijk, zoals ze dat zo mooi zeggen ‘verloren’ moet gegaan zijn. Ik kreeg nooit bevestiging van ontvangst, ook nooit bevestiging van uitschrijving.

Uitschrijven is trouwens een nogal eufemistisch en veelbelovend woord voor wat in de realiteit gebeurt. Je kan dat bolletje of kruisje dat naast je naam staat in het doopregister moeilijk een blijk van tegemoetkoming noemen, laat staan dat het als een “ontdoping” kan worden beschouwd. Ik kan me “ontvrienden” bij Facebook, niet in de kerk.

Op 4 mei ontving mijn vriend een brief van zijn bisdom in Wenen, met daarin een spijtbetuiging wegens zijn beslissing, maar dat ze die respecteren, en dat hij officieel geschrapt werd in de registers. Het onmiddellijk gevolg hiervan is voor de Oostenrijkse kerk het verlies van een kerkbijdrage, ze noemen het een “kerkbelasting”. De kerk wordt in Oostenrijk gefinancierd door haar gelovigen. Tijdens de eerste vier maanden van dit jaar verloor de Oostenrijkse kerk meer dan 65.000 leden, goed voor zo’n slordige acht miljoen Euro minder inkomsten. Besparing is aangezegd.

We vinden dit eigenlijk met zijn allen nogal logisch, dat het in België echter niet zo loopt blijkt weinig burgers te storen. In België co-financieren een paar miljoen niet-gelovige burgers via hun belastingen het hele kerkelijk systeem. Voor onderhoud van gebouwen, over wedden van priesters en pastoors, de pracht en praal van ceremonies en paleizen, tot en met het pensioen (hoewel verminderd) van foute bisschoppen in ballingschap. En niemand die in België begrijpt dat dit systeem er onrechtstreeks toe bijdraagt dat de kerk (ook) daardoor over een financiële macht beschikt die aan tij en ontij ontsnapt, wat er ook gebeurt. En zij die proberen duidelijk te maken dat de scheiding van kerk en

staat niet met zoveel woorden in onze grondwet staat, moeten toegeven dat toch minstens de scheiding tussen kerk en politiek aan de orde moet zijn. Behalve als in het instituut kerk onkuise dingen gebeuren die ook in het burgerlijk wetboek zijn verboden. Dat geboden niet boven de wet staan impliceert dat die mensen die ons jarenlang met die geboden om de oren hebben geslagen, evenmin boven de wet mogen staan.

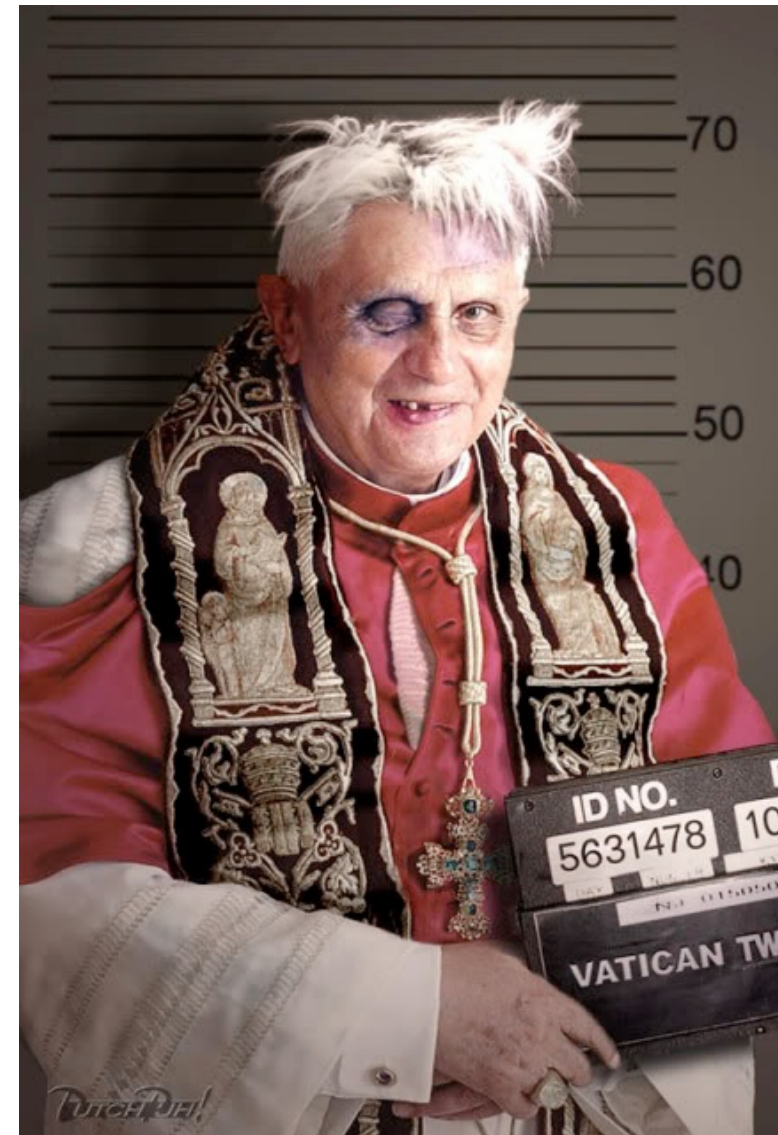
Ik heb vandaag (25 mei, 2010) van het bisdom Gent nog niets gehoord. Noch bevestiging van mijn brief, nog bevestiging van mijn officiële uittreding uit de kerk.

Onze profielen op Facebook waren binnen de 10 dagen verwijderd. Mijn vriend is officieel uit de Oostenrijkse kerk getreden, mijn aangetekende brief is waarschijnlijk ergens verloren gegaan.

In uiterste nood mag iedereen dopen, hebben we geleerd. In uiterste nood mag dan ook iedereen “ontdopen”, vindt mijn vriend. Welk ritueel daarvoor ook gebruikt wordt, we vinden er samen wel een dat ons past.

Paus in de lift

Het was een drukke dag geweest en ik wou zo snel mogelijk naar mijn kamer. Een late namiddag in Rome, op het nippertje nog een hotel gevonden niet al te ver van het Sint-Pietersplein, iemand die deze dagen - voor welke reden dan ook - in de buurt van het Vaticaan wil rondhangen, stelt vast dat in Italië de toeristische sector nog geen crisis kent. Ik wist dat het kamertje van vier op vier haar prijs niet waard was, maar wat doet een mens al niet voor een artikel.

© DutchPuh

Toen de enge lift tussen twee verdiepingen met een knerpende ruk bleef stilstaan, hoorde ik de man die achter me stond "Scheiße" zeggen. Ik keek vluchtig om, maar zocht snel de alarmknop en drukte. Er klonk één hol signaal, precies zoals ik me dat herinner van de bel van tram 7 die me in Gent naar school bracht en zijn halte verliet. Eén bel, ergens onder ons, hopelijk dicht genoeg bij de dikke man achter de kleine receptiedesk die daarnet nog ongestoord zijn krant zat te lezen.

Ik keek om en zag iemand die me in dit verre Rome niet als onbekend voorkwam. Die witte haren, de hese hoge "Scheiße", zijn ouderdom, "Herr Ratzinger?" vroeg ik op goed geluk. Nou ja, geluk, ik zat nu niet bepaald op de Paus te wachten deze dagen, ik had de hele dag een lang gesprek met iemand die niet zo op hem gesteld was en dat laat natuurlijk ook sporen na.

Toen iemand van beneden iets naar boven schreeuwde, lachte de man kort en zei in het Duits: "Hij stuurt een techniker, maar er is veel verkeer. Ik hoop dat u geen dringende afspraak hebt?" Die had ik wel, met een dunne straal lichtbruin water uit de kleine douchekop en met het harde matras met groezelig dekbed.

"Roel," zei ik en stak mijn hand naar hem uit. "Joseph," zei hij en schudde wat oesterig en te lang. Toen ik hem vroeg of hij een dubbelganger was, mompelde hij dat een Paus niet mag liegen. Hij tekende met zijn duim een kruisje op de vier houten wanden van de liftkooi. "Biechtgeheim," zei hij, "ik

ben op weg naar mijn vrouw op kamer 31. Die is voor kort uit Duitsland overgevlogen om even bij te praten, en omdat Ursula nogal een grote mond opzet en het Vaticaan grote oren heeft..."

"Biechtgeheim heeft voor mij geen betekenis," zei ik.

"Trotzdem," antwoordde hij op zoek naar een barst, een teken van vertrouwen, of wat daarvoor moest doorgaan. Ik moest kort leunen, scherpte mijn blik en pijnigde mijn hersenen... ik werd hier bijna zeker in de maling genomen.

"Uw vrouw?" vroeg ik. "Ja, ze stond vandaag op het Sint-Pietersplein, ik zag haar in het nieuws tussen alle andere vrouwen van priesters die opkwamen voor hun rechten. Ik had nochtans gevraagd dat niet te doen, maar wie ben ik?" Hij trok zijn neus op en vroeg: "En wat brengt u naar Rome? Uw geloof of uw niet geloven? Stoort het als ik even ga zitten?"

Hij klapte een stoeltje van de andere wand van de lift naar omlaag en liet zich zakken zoals alleen een oude, oververmoeide man dat kan, met een zware zucht na het neerkomen. "In zwart kostuum, zo zonder ornaat, zou u om het even wie kunnen zijn, ware het niet dat u zich de jongste maanden nogal in het nieuws hebt gewerkt," zei ik. Hij keek me waterachtig aan en knikte. "Ik mis de schaduw," zei hij zacht, "de lommerte van mijn studeerkamer en mijn boeken. Hoe veel kan een oude geestelijke zoals ik nog aan. Oostenrijker?" vroeg hij.

"Vlaming in Wenen," antwoordde ik en liet me op de bodem van de lift zakken. Ik stond snel weer recht, ik wou niet

moeten opkijken, daarvoor ontbrak me het respect. Toen ik na een korte stilte nogmaals op de gele knop drukte begon hij te lachen. "Maakt geen verschil, alles heeft zijn beloop, daar kan u, ja zelfs ik niets aan veranderen."

"Het is dit 'zelfs ik' dat u gebruikt waarin het hele probleem gebakken zit," zei ik, "ik hoop dat u dat begrijpt?" Hij dacht even na. "Ik voel wel dat u me niet mag, en daar hebt u waarschijnlijk alle redenen voor, maar kunnen we elkaar niet tutoyeren, de ruimte is te klein voor "u", straks gaat de zuurstof nog uit aan "u". Ik schreef in gedachten het woord "Paus" in mijn volgende column met een kleine "p", die gedachte beviel me wel, ik had het eerder moeten doen. "Ik begrijp de haat, geloof me, ik begrijp de haat die ik op deze vierkante meter samen met jou moet inademen." De paus had niet op mijn antwoord gewacht, misschien doen pausen dat niet, uit angst dat het antwoord hen niet bevalt.

"U zegt dat u de haat begrijpt," zei ik, "waarom horen we dat dan niet? Waar blijft die verschrikkelijk luide schreeuw van verontwaardiging, de woede-uitbarsting die tot actie leidt? Waar blijft de nieuwe nederigheid, de hervorming waar de basis van de kerk om smeekt? Waar blijft een geloofwaardige volledige zuivering van het apparaat waar u aan het hoofd van staat? Waar blijft het antwoord op de vragen van de overlevers?"

Hij schoof ongemakkelijk heen en weer, haalde een nicorette uit zijn vestzak en bood er mij een aan. "Ik ken het leed van de slachtoffers waarover je spreekt," antwoordde hij en slikte wat

overvloedig speeksel weg. "Dat kent u niet." Het tutoyeren lukte me niet. "Het zijn overlevers," zei ik, "want de slachtofferrol hebt u zichzelf toebedeeld, door te proberen uit te leggen hoe het zover is kunnen komen en daarvoor begrip te vragen, door te spreken over 'andere tijden', door te proberen het gewicht van de kerk te minimaliseren en te claimen dat het in gezinnen veel erger is, veel vaker voorkomt, dus dat het in uw kerk nog zo erg niet is. Door geen concrete voorstellen tot compensatie te formuleren, door het onderzoek naar alle gevallen binnen eigen commissies te organiseren, door geen openheid te geven in alle dossiers en daders op een gepaste manier uit de kerk te verwijderen.

"Ik heb met slachtoffers gepraat," zei hij luider. "Maar hebt u er ook naar geluisterd?" vroeg ik. Hij vroeg of ik dan precies wist wat ze willen? Of ik een duidelijke lijn zag in hoe ze geholpen wilden worden? Ik nam een in vier gevouwen blad uit mijn binnenzak en gaf het hem. Hij nam een bril en begon te lezen. "Excuses van de paus als hoofd van de kerk," en las stil verder. Dan weer luidop "Excuses van de paus als Vaticaans staatshoofd," gevolgd door stilte, "Openbaar maken van alle dossiers," mmm, "Kerkelijk Recht ondergeschikt...", "Burgerlijke meldpunten onder de controle van het gerecht....", hij las zo'n vijf minuten in stilte verder. Hij vouwde het blad zorgvuldig langs de vouwlijnen dicht en stak het in zijn binnenzak zonder te vragen. Hij vroeg zich af waarom hem niemand ooit zo'n lijst gegeven heeft. "Wanneer hebt u er dan ooit naar gevraagd?" vroeg ik.

"En aan hoeveel klachten zitten jullie ondertussen in België?" vroeg hij en stak zijn bril weg. "Volgens mijn gegevens uit alle meldpunten, ook die buiten de Commissie, aan 651," zei ik.

"Hoe tel je?" vroeg hij.

"Correct," zei ik. Hij keek lang in mijn ogen en boog uiteindelijk het hoofd.

De lift schoot kort omhoog. "Elk beetje beweging in deze situatie is welkom," zei de paus. "Zo is het met alles. Weet je dat Simenon ooit met Hitler in dezelfde Parijse lift zat?" vroeg ik.

"Ik hoop dat je daar niet te veel parallellen uit trekt?"

Ik zei dat ik mezelf nooit op het niveau van Simenon zou durven inschatten, en hoewel hij begreep wat ik bedoelde, stak hij zijn hand uit en zuchtte: "Ik moet hier eens rustig over nadenken, maar onmogelijk is jouw lijstje niet." Ik zei dat hij dat beter niet te rustig zou doen. Dat al te veel tijd is verlopen en de situatie er niet beter op wordt.

"Na het WM," zei hij, "na het WM, ik krijg eerder niet al mijn mensen bijeen, ik moet hen ook wat rust gunnen. Kom je op 1 oktober ook betogen op het Sint-Pietersplein?" Ik zei dat ik zeker in de buurt zou zijn. "Goed, dan zien we elkaar hopelijk nog eens."

Toen eindelijk de liftdeuren opengingen stapte hij diep voorovergebogen de gang in. Aan deur 31 draaide hij zich kort

om. Hij haalde het papier uit zijn binnenzak en stak het als afscheid in de lucht. "Wanneer verschijnt het?" riep hij.

"Hopelijk voor het WM!"

Ik liet zijn biechtstoel voor wat hij was en nam de trap naar mijn verdieping. Te veel lift in Rome is voor niemand goed!

P.S. Op 11 juni 2010 (vier dagen na het verschijnen van deze column) vroeg de paus in naam van de kerk vergiffenis voor het pedofilieschandaal tijdens een eucharistieviering in aanwezigheid van 15.000 priesters op het Sint-Pietersplein in Rome.

De kogel is door de Oostenrijkse misbruikkerk...

...en in Vlaanderen wordt met de dossiers van slachtoffers van seksueel misbruik gezeuld.

Hoe 1 beeld een gerechtelijke actie kan bepalen.

Hallucinant. Da's het minste wat je kan zeggen van hoe het er in België aan toe gaat. Enerzijds probeert de Commissie Adriaenssens in alle discretie slachtoffers van seksueel misbruik ertoe aan te zetten klacht in te dienen, anderzijds geeft het Belgisch gerecht de indruk dat de dossier zelfs daar niet veilig zijn. En hoe moeten de slachtoffers daarmee omgaan?

Ik kom direct op Oostenrijk, beloofd. Maar eerst de actie van het parket in Brussel.

Iedereen begrijpt en aanvaardt een actie die gericht is op het bovenhalen van dossiers die binnen de kerk ergens jarenlang werden verstopt en verzwegen. Het gaat over het proberen te bepalen in welke mate kerk, bisdom, bisschop, kardinaal medeplichtig zijn aan het ontlopen van sancties, het doen verdwijnen van bewijsmateriaal, actief achterhouden van bezwaarlijke feiten en het beschermen van de eigen garde. Het is niet alleen het recht, het is de plicht van het gerecht dit te onderzoeken. Of het ook zo verstandig of opportuun is dossiers in beslag te nemen binnen de Commissie Adriaenssens nadat tussen het parket en die commissie duidelijke afspraken werden gemaakt over welke procedure zou worden gevolgd, is twijfelachtig. Deze actie van het parket ondermijnt niet alleen het recht op privacy van de slachtoffers die - waarom dan ook en na hoeveel tijd dan ook - hun verhaal aan de commissie hebben bezorgd, het ondermijnt de algehele geloofwaardigheid van de "discretie" die de commissie belooft en is contraproductief. Het onmiddellijk gevolg is zonder twijfel dat vanaf vandaag niemand nog klacht zal indienen via

de commissie, noch via justitie. Is dat de achterliggende gedachte? Gaan kerk en staat dermate met elkaar op stap dat de actie van de ene het gevolg heeft dat de andere wilt bereiken? De gedachte alleen is ziekmakend, maar hoe is dit alles anders te verklaren?

Misbruik is een zaak van justitie, laat dat duidelijk zijn. De

Wim De Troy

persconferentie van Adriaenssens had echter minstens het voordeel dat hij gezegd heeft wat hij te zeggen had. Of en hoe het nu verder moet is even duidelijk. Hij kan maandag niet doorgaan, ook niet als het parket hem zijn (gekopieerde) dossiers terugbezorgt, zijn 'geripte' computer weer aansluit, ook niet als hij probeert de gemoederen te sussen van die mannen die in de commissie - dank zij hem -

vertrouwen hadden en hun verhaal vertelden. De ultieme vraag blijft uiteindelijk: wil België als land, en de Belgische kerk als instituut deze hele problematiek uitzuiveren en er de nodige gevolgen uit trekken, of modderen we verder aan zoals we tot voor kort aangemodderd hebben? Onderzoekersrechtters en kardinalen gefilmd op weg naar een kathedraal mogen dan wel fotogeniek filmmateriaal zijn voor het journaal, veel vertrouwen wekt de hele operatie niet op. Heeft Kardinaal Danneels de nodige nederigheid gevonden om uiteindelijk ook uit de kast te komen en zijn zonden te belijden, of moeten we

Hans Gybels

blijven luisteren naar zijn woordvoerder Gybels, die nog altijd denkt dat hij de ligstoelen op het dek van de Titanic kan redden?

Iedereen heeft ondertussen toch al lang begrepen waar dit hele verhaal naartoe gaat?

Adriaenssens formuleerde het uiteindelijk correct: de slachtoffers worden in dit geval een tweede keer misbruikt. Eerst door de kerk, nu door de staat. Parlementaire vragen? Daar denkt niemand aan, ook al zou het nog kunnen. Ik ken vele mensen wiens dossier nu in handen is van een anoniem almachtig apparaat. En die zijn daar niet tevreden mee. Dat de stal moet worden uitgemest is duidelijk, dat dit nog maar eens op de kap van de slachtoffers moet gebeuren tergt elke verbeelding. Justitie had van in het begin haar verantwoordelijkheid moeten opnemen, dan was de commissie Adriaenssens, minstens voor strafbare feiten, overbodig geweest.

Het resultaat van drie dagen bisschoppenconferentie in Mariazell in Oostenrijk, hun Lourdes, stelt dan toch wat anders voor. Drieënzestig bladzijden met de naam "de waarheid zal u bevrijden". Nogal bevreemd, maar zo zijn Oostenrijkse bisschoppen nu eenmaal, ook na alles wat is gebeurd. Aartsbisschop Kardinaal Schönborn presenteerde het document met bindende inhoud, door alle bisdommen te aanvaarden en te implementeren.

Ook bekend werd dat tot vandaag 910 klachten (alleen voor 2010) werden ingediend. De meest verrassende en belangrijkste beslissing is die van de onmiddellijke oprichting van een slachtofferfonds, voor de helft gespijsd door de bisdommen, en de andere helft door de verscheidene orden. Schönborn wil dat slachtoffers van wie het dossier volledig is verwerkt, snel, effectief, zonder administratieve rompslomp, financiële compensatie krijgen voor zowel therapiekosten als morele schade. Het feit dat tijdens deze bisschoppenconferentie door een advocaat een schadeclaim voor 131 slachtoffers werd ingediend, waarin bedragen van 13.000 tot 130.000 euro per slachtoffers worden geëist, zal aan Schönborn's voorzet niet vreemd zijn. Hij probeert op die manier lange en dure processen te vermijden en sneller met de heropbouw van zijn aanzienlijk aangeslagen kerk te kunnen beginnen. 80.000 mensen zijn in 2010 alleen al uitgetreden, hij verwacht er tegen het jaareinde nog zo'n 40.000 meer.

De kardinaal is ook voorstander van de oprichting van een onafhankelijke onderzoekscommissie door de staat, zelfs als bondskanselier Fayman zich tegen zo'n commissie verzet.

In België werd door de actie van vandaag in principe voor zo'n commissie gekozen. De Commissie Adriaenssens is RIP, nog maar zien wie vertrouwen krijgt in een justitie die vandaag het fundamentele recht op privacy heeft geschonden, zonder verantwoording of verklaring af te leggen de werking van de commissie paralyseert, en de slachtoffers behandelt als dossiers, die dan zo snel als mogelijk ergens in een rek in de

kelders van een gerechtsgebouw beschimmelen. Om uiteindelijk zo terug te keren naar waar ze vandaan komen: naar de angstige anonimiteit, de verkrachte intimiteit, en de verwaarloosde aandacht en behandeling die ze niet alleen verdienen, maar die ook levensnoodzakelijk voor ze is.

België was klein vandaag, onhandig in de omgang met een materie die meer respect verdient. Het gerecht zal hopelijk kunnen bewijzen dat haar optreden in overeenstemming was met de ernst van de gegevens die ze ter beschikking heeft. Ook justitie draagt een zware verantwoordelijkheid ten opzichte van slachtoffers, niet alleen ten opzichte van de daders.

p.s. en het is nog altijd wachten op iemand die de moed heeft toe te geven dat ondertussen het aantal dossiers in België de 1000 overstijgt: 500 bij de Commissie, 300 bij Devillé, zeker 100 bij het gerecht indien niet meer, en dan tellen we Teleonthaal en anderen nog niet mee.

Morgen is van mij.

ROEL VERSCHUEREN

MORGEN
IS VAN
Mij

EEN ANTWOORD
OP SEKSUEEL
MISBRUIK IN
DE KERK

LANNOO

Een antwoord op seksueel misbruik in de kerk.

Voorwoord

Wie op zoek is naar sensatie, heeft het verkeerde boek in de hand. Wie geïnteresseerd is in feiten, chronologie, samenhang en verbanden, komt hier ruimschoots aan zijn trekken. Het probleem van seksueel misbruik

binnen de kerk is waarschijnlijk zo oud als de kerk zelf. Geen enkele generatie priesters noch slachtoffers staat boven een andere, geen enkele samenlevingsvorm is in deze materie uniek. Zodra een machtsverhouding ontstaat blijkt het binnen om het even welke maatschappelijke organisatie onmogelijk aan misbruik te ontsnappen. Dat was vroeger al zo, dat is vandaag niet anders. Macht creëert de voedingsbodem voor mistoestanden die in elke laag van de samenleving, in elke sociaal-economische activiteit, in elk samenlevingsverband aan de basis ligt van wanverhoudingen die uiteindelijk leiden tot een dader en een slachtoffer.

Geloven, zo lees ik overal, is het mooiste wat er is. Als ignost heb ik daar geen probleem mee. Ik ben gelukkig als andere mensen gevonden hebben wat hen gelukkig maakt. Dat dit geluk niet noodzakelijk uit eenzelfde bron voorspruit als de mijne, is in deze voor velen existentiële materie irrelevant.

Geluk vindt men in zichzelf, als de hulp van God daarbij nodig is, dan zij het zo. Het doel heiligt in deze wel degelijk de middelen. God als middel is een aanvaardbare piste, ook als het niet de mijne is.

Over de kerk is alles geschreven, of misschien ook nog niets. “De kerk” is nog iets anders dan “het geloof”. Ze is een supranationale organisatie, een alomtegenwoordig instituut, een door mensen opgerichte instelling die zichzelf heeft uitgeroepen tot ‘structuurgever’ van haar leden. Een structuur, zo beweert de kerk, gebaseerd op het woord van God.

Ik bestudeer sinds lang de kerk, eerder als fenomeen, precies omdat haar hele organisatie gebaseerd is op macht. Op dominantie, dogma’s en controle, en dat zijn precies de dingen die me aan haar storen. Wie daar geen probleem mee heeft kan rustig lid blijven, ik raad andere mensen niet aan wat ze moeten doen. Zomin als ik van andere mensen kan accepteren dat ze bepalen wat ik zou moeten doen. Maar diegenen die aanvaarden dat een organisatie zoals de kerk wel degelijk bepaalt wat haar leden moeten doen, hoe ze zich moeten gedragen, hoe belangrijk godsvrucht, geboden, vroomheid en kuisheid, gezinsplanning en christelijke opvoeding zijn, binnen welke context ze best hun leven organiseren en het liefst in respect voor alle regels die de organisatie hen oplegt, moeten ook begrijpen dat er mensen zijn die vanaf de zijlijn toekijken en zich afvragen wat daaraan dan wel zo stichtend kan zijn. Vooral als de leiders van diezelfde organisatie zich niet aan hun eigen regels houden.

Ook vragen hebben hun recht, namelijk, gesteld te worden. En dat is precies waar dit boek over gaat.

Roel Verschueren

Nawoord door Peter Adriaenssens

In naam van de lotgenoten

Tijdens de afgelopen maanden schreef hij voor de kranten 'De Standaard' en 'De Tijd' columns over het seksuele misbruik van kinderen door Europese geestelijken. In zijn boek 'Morgen is van mij' heeft Roel Verschueren het nu ook over zijn eigen ervaring met misbruik.

'Wie op zoek is naar sensatie, heeft het verkeerde boek in de hand', luidt de eerste zin van uw voorwoord.

Daar wilde ik meteen geen twijfel over laten bestaan. Op de columns die ik voor 'De Standaard' en 'De Tijd' schreef, kreeg ik veel reacties. Zo leerde ik de specifieke verhalen kennen van vijf slachtoffers van seksueel misbruik door geestelijken. Eén van hen is een 'onrechtstreeks' slachtoffer: haar broer heeft zelfmoord gepleegd. Aan de andere kant gebruik ik als motto voor het boek een citaat van Wittgenstein: 'Alles wat uitgesproken kan worden, kan duidelijk uitgesproken worden.'

Toch stoort het u dat de media gretig op zoek blijven naar persoonlijk getinte verhalen, het liefst zonder schuilnaam, én met een foto erbij?

Ik begrijp dat iedereen zijn rol te vervullen heeft in dit debat. Maar sinds de voorstelling van het verslag van de commissie-Adriaenssens heeft het publiek toch al kennisgemaakt met zulke persoonlijke verhalen. En mensen als Sam Deurinck en Jan Hertogen hebben een gezicht gekregen, omdat ze er blijkbaar klaar voor waren om zichzelf te outen. Nu komt het er vooral op aan dat we als samenleving een volgende stap zetten.

Cruciaal voor de storm die de Kerk momenteel meemaakt, blijft voor u het initiatief van de jezuïet Klaus Mertes, hoofd van het Berlijnse Canisiuscollege.

Eind vorig jaar besloot hij de school waarvoor hij verantwoordelijk is, op te kuisen. Zijn uitgangspunt was: 'Ik kom tot de vaststelling dat hier, vóór mijn tijd, dingen gebeurd zijn die ik niet kan vatten. Ik wil ooit de fierheid hebben om te zeggen dat iedereen die op deze school misbruikt is, zijn verhaal heeft kunnen doen en dat we samen naar een oplossing hebben gezocht.' Meer dan welke bisschop ook heeft Klaus Mertes een mea culpa geslagen. Die nederigheid vond ik groots. Toen hem werd gevraagd of hij woedend was op de daders, antwoordde hij: 'Niet zozeer op hen. Ze zijn me veel te vreemd. Maar het zwijgen, het wegstijgen maakt me woedend.' Vanaf dat moment ben ik me in de problematiek van het seksuele misbruik door geestelijken gaan verdiepen. Ik ging research doen: eerst over de situatie in Duitsland, later over die in Oostenrijk en Nederland.

Uiteindelijk vielen ook de dominostenen in België. Dat was onvermijdelijk?

Natuurlijk. Waarom zou ons land een uitzondering zijn? (schamper) Omdat de moedermelk hier zuiverder is? Omdat de Kerk hier alleen bewezen niet-kandidaat-kinderschenders tot het priesterambt toelaat? Nadat ik in maart mijn eerste column over het onderwerp had geschreven, kreeg ik al snel heel wat reacties. Dat was nog vóór de zaak Vangheluwe. Nadien is de respons alleen maar toegenomen.

In uw boek benadrukt u dat de slachtoffers geen homogene groep vormen.

Wie dat veronderstelt, maakt een zware denkfout. Het is een verzameling van mannen en vrouwen – verscheurde zielen, zeg maar – die elk hun eigen lijden hebben meegemaakt. Het enige gemeenschappelijke is dat ze nu samen onder de noemer ‘slachtoffer’ worden geplaatst. De grote uitdaging luidt: hoe krijg je zo’n heterogene groep georganiseerd? Momenteel bevinden we ons nog in een chaotische toestand. Dat is normaal, dat kun je nagaan bij soortgelijke kantelmomenten in de geschiedenis. Minister Vandeurzen roept dat hij een initiatief voorbereidt, Stefaan De Clerck wil de verjaring bekijken... Vanuit diverse hoeken worden dus impulsen gegeven, alleen hoop ik dat alles straks op een meer gecoördineerde manier verloopt.

De afstandelijke manier waarop aartsbisschop Léonard reageerde op het verslag van de commissie Adriaenssens, ontlokte Stefaan De Clerck de bedenking: ‘Léonard is een intellectueel, maar veel gelovigen hebben het moeilijk om zijn rigiditeit te plaatsen.’

In nogal wat media heb ik kunnen lezen dat Danneels en Léonard elk hun eigen manier van handelen hebben, elk een specifiek taalgebruik hanteren. Maar laten we toch vooral niet vergeten dat ze allebei onder de enorme invloed van het Vaticaan staan. Geen van beiden heeft tot nog toe een stap gezet zonder eerst naar de nuntius te luisteren. En die nuntius komt met de dwingende adviezen vanuit Rome. Zolang de stemming daar niet verandert, moeten we geen radicale ommezwaai bij onze kerkelijke hiërarchie verwachten. Terwijl

de slachtoffers juist op duidelijke signalen blijven hopen.

Wat moet er volgens u in de eerste plaats gebeuren?

Een politicus die zegt dat de verjaring moet verlengd worden met een aantal jaren, gaat niet ver genoeg. Ik vind dat – wegens de omvang en ernst van deze zaak – de verjaring uitzonderlijk helemaal moet worden afgeschaft. Wie ooit een kind heeft misbruikt en vandaag nog leeft, of wie weet had van zo’n misbruik en dat heeft verzwegen, moet zijn straf krijgen. Hoe zwaar die straf hoort te zijn, is aan het gerecht om uit te maken.

‘Slachtoffers vragen niet dat de hele Kerk zou boeten’, noteert u. ‘Ze zijn niet op alle geestelijken kwaad. Ze vragen dat de daders en verzwijgers uit de Kerk verwijderd zouden worden.’

Mag ik even een link leggen met mijn persoonlijke verhaal? Van het eerste leerjaar in het lager onderwijs tot het tweede middelbaar heb ik bij de jezuïeten school gelopen. Toen heb ik me bewust laten zakken. Dat was de enige manier om weg te raken van de onderwijsinstelling waar ik door die pater was misbruikt. Maar daarom kan ik toch niet kwaad zijn op die héle school? Hoe graag ik daar ook mijn humaniora had afgemaakt.

De stille loyaliteit

Aan het seksuele misbruik door ‘De Haas’, de bijnaam van de pater in kwestie, besteedt u slechts vier pagina’s, omdat het u inderdaad niet te doen was

om sensatie. Maar het zijn wel heel wrang geschreven bladzijden: ‘Ik moest maar heel even blijven, het zou zo voorbij zijn. Hij nam zijn rode balpen en hij leunde met zijn ronde hoofd over mijn linkerschouder om te kijken naar het blad voor ons terwijl hij mij op zijn schoot trok. (...) Hij begon te neuriën terwijl hij zich met afgemeten bewegingen tegen mijn lichaam aandrukte. Dan zag ik zijn balpen naar de linkerzijde van de kleine nul gaan. De Haas vroeg gemaakt plagend of het streepje naar boven moest of aan de rechterkant van de nul naar beneden. Een zes dan wel een negen maakte voor mijn moeder ontzettend veel uit. En niet in het minst voor godsdienst en Latijn.’

Ik heb het thuis nooit verteld. In 2008 heb ik het wel even fictief verwerkt in mijn roman ‘Zwijg als je praat’, een boek over een andere thematiek: gezinnen met een collaboratieverleden. Pas een paar weken geleden, in het vooruitzicht van het verschijnen van ‘Morgen is van mij’, heb ik mijn moeder - ze is 88 - voorzichtig duidelijk gemaakt wat me op die school is overkomen.

U blijkt niet het enige slachtoffer dat zijn ouders er nooit mee heeft willen belasten.

Zo zijn er inderdaad velen geweest. Dat moet je zien in de maatschappelijke context van toen. Veertig, vijftig jaar geleden bestond er nog geen cultuur waarin er tussen ouders en kinderen openlijk over seksualiteit werd gepraat. Om nog

te zwijgen over andere kenmerken van die tijdgeest. De mensen waren superkatholiek en hadden het beste voor met hun kroost: ze werkten zich te pletter om hun kinderen toch maar te kunnen laten studeren, iets waar ze zelf niet of nauwelijks de kans toe hadden gehad. Dat besepte je zelf als kind ook maar al te goed. Dus zweeg je, uit een soort loyaliteit. Bovendien zat je ook met de vraag of ze je überhaupt zouden geloven. Het was allesbehalve vanzelfsprekend om je ouders te vertellen dat de priester – de man naar wie ze zo opkeken – zich aan jou vergrepen had.

Zitten nu niet heel wat geestelijken-op-leeftijd met een grote schrik dat ze, op de valreep, nog met hun daden zullen worden geconfronteerd?

Ik hoop het. Laat ze maar eens goed met de schrik zitten. Angst kan namelijk een katalysator zijn om eindelijk eens tabula rasa te maken met je foute verleden. Op een bepaald moment komt zo iemand misschien tot het besef dat hij maar beter alles opbiecht. Dan is hij tenminste van zijn angst af.

Auteur Oscar van den Boogaard liet zich in een column in ‘De Standaard’ ontvallen: ‘Ik ben blij met mijn katholieke opvoeding, hoe schijnheilig die ook was.’

Zelf kwam ik eerlijk gezegd vroeg – als tiener al – tot de vaststelling dat het geloof niks voor mij was. Dat staat los van wat er met die pater gebeurd is. Ik heb het geloof niet nodig om gelukkig te zijn. Maar ik respecteer wie dat in zijn leven

wél noodzakelijk acht.

Veel latere relaties van seksueel misbruikte jongens en meisjes zijn afgesprongen op het onderwerp misbruik, schrijft u: ‘Partners die de roller-coaster aan gemoedswisselingen niet meer konden verdragen, of definitief wilden ontsnappen aan de repetitieve en alsmaar diepere depressies van hun misbruikte partner.’

In dat opzicht heb ik meer geluk gehad dan andere slachtoffers. In mijn relaties ben ik altijd meteen eerlijk geweest over wat me is overkomen, zonder de partner ermee te willen belasten.

Voelt u zich een ander mens nu uw boek in de winkels ligt?

Ik hoop in de eerste plaats dat het iets bijdraagt tot het evolueren van het maatschappelijke debat in de juiste richting. En lotgenoten wilde ik met de titel duidelijk maken: er is een fundamenteel verschil tussen zeggen ‘Ik ben een slachtoffer’ en ‘Ik was een slachtoffer’.

Ook overlevers sterven

In Bangkok is gisterenavond San Deurinck (65) overleden. Als slachtoffer van pedofilie in de kerk was Deurinck één van de eersten om openlijk zijn verhaal te doen. Roel Verschueren, auteur van het boek *Morgen is van mij*. Een antwoord op seksueel misbruik in de kerk, brengt hulde aan de strijdvaardige overlever. ‘We hebben je gehoord.’

“Ik zeg u, slachtoffers, en alleen slachtoffers begrijpen wat andere slachtoffers hebben meegemaakt.”

“Ik vrees dat dit juist is, en tevens tot de kern van het probleem hoort”, schrijft San in een e-mail van 2 mei 2010 als reactie op een zin uit mijn column in De Standaard. “Als de kerk erin slaagt dit heelhuids te overleven, zal dat zeker niet zo zijn voor de slachtoffers.”

Geweten schoppen

‘Ervaringsexpert’ ondertekent hij zijn bericht. San op zijn best, diepe kwaadheid, vaak verscholen achter een knipoog. Frustratie toegedekt door een immense kennis en betrokkenheid bij ‘zijn zaak’. Ingehouden droefheid en verstopte onmacht, als onderlaag voor scherp en zuiver geformuleerde standpunten. San op zijn best.

De man die ervoor streed dat slachtoffers zichzelf als ‘overlevers’ zouden gedragen, omdat overlevers niet passief in hun zetel wegwijnen zonder met wat met hen gebeurd is iets te willen aanvangen. Een geweten schoppen, ogen openen, overtuigen dat “van de kerk niets, maar dan ook niets, te verwachten is”.

Rugzak vol principes

San was het met weinig mensen eens, dat is meestal zo met interessante lieden, maar eigengereidheid stond relativering niet in de weg

Hij hoort midden maart iemand op de Vlaamse televisie zeggen dat er in België weinig gevallen van misbruik waren, dat sinds Dutroux de stal is uitgemest. Dat is voor San ‘de weg naar Damascus’. Vanaf dat moment hangt hij zes tot zeven dagen per week meer dan veertien uur aan de computer, vecht zich door bergen informatie en documentatie, en worstelt met een beschadigde heup en kapotte rug. Gevolgen van zijn verbetering. Hij betaalt voor het eerst een prijs: hij moet een van zijn grootste passies opgeven, zijn motorfiets. Zijn andere ‘hobby’, zoals hij zelf zegt, kerkgeschiedenis, komt hem meer van pas, brengt hem sneller vooruit in de richting die hij zelf bepaalde: publieke verbale confrontatie. Hij vertelt als eerste zijn verhaal, toont als eerste zijn gezicht op de Vlaamse televisie, die nog moet leren hoe met deze openheid om te gaan. San zal het hen in de komende maanden leren, meer dan hen lief is. Hij weet dat hij vanuit Bangkok minder slagkracht heeft, blijft langer dan afgesproken in België, zijn vrouw begrijpt waarom hij in Vlaanderen nodig is. Zij blijft als verpleegster aan de ziekenbedden staan in haar thuisland.

Achter soms ludieke kwinkslagen schuilt een rugzak vol principes. Principes zijn heilig voor San: vertrouwen en vrijheid: “We zeggen ons gedacht, we proberen een zelfde standpunt in te nemen, lukt dat niet, dan wordt in eigen naam gesproken.” Er is niet één journalist in Vlaanderen die ooit over misbruik schreef, waarop hij niet reageerde. San Deurinck wordt onontkoombaar in de online-debatten, redacties krijgen bijna dagelijks iets van hem te horen, nieuwssites met blogs gebruikt hij als forum, zo ook de

Werkgroep Mensenrechten. Helder, haarscherp, met een eigen humor als het in de context past.

De weg van de heling

Keihard veroordeelt hij het aangifteformulier dat ik uit frustratie via De Standaard in mei online stel, en dat door de Commissie-Adriaenssens wordt overgenomen.

“Onwetenschappelijk”, schrijft hij, en hij heeft natuurlijk gelijk. Toch volgt: “Alhoewel ik het niet helemaal eens ben met je aanpak, wens ik je toch veel reacties toe. Alleen als de druk stijgt, komt er een kans op een degelijk onderzoek.”

San was het met weinig mensen eens, dat is meestal zo met interessante lieden, maar eigengereidheid stond relativering niet in de weg. Ook de paragraaf uit het verslag van Adriaenssens in september ontging hem niet: “We schatten dat ongeveer 70 procent van alle slachtoffers die zich tot de Commissie gericht hebben, dit formulier ontvingen.”

De parlementaire commissie waarvoor hij vocht, is er uiteindelijk gekomen, hoewel hij ook over haar werking zijn mening had. Hij zal het eindverslag nooit lezen, niet kunnen fulmineren zodra het er zal zijn. Maar alles was beter dan de kerk: “De weg van de heling voor de slachtoffers loopt niet langs Sint-Rombouts of het justitiepaleis. Dat heb ik niet zo gewild, de kerk heeft daarvoor gezorgd.”

Zijn teksten worden gebundeld en uitgegeven, zijn eigen woordenschat mag niet verloren gaan. Vaarwel schrijver, anarchist, clown, vechter, overlever... We hebben je gehoord.

links:

[DeWereldMorgen](#)

[Rouwregister San Deurinck](#)

[San Deurinck op YouTube](#)

[Channel 4](#)

[De berouwshow van Vangheluwe moet stoppen](#)

Seksueel misbruik in de kerk een jaar later

Het is ondertussen pijnlijk duidelijk geworden dat een jaar na het terugtreden van Roger Vangheluwe wegens seksueel misbruik op zijn neef, en zes maanden na het verschijnen van 'Morgen is van mij, een antwoord op seksueel misbruik in de kerk', mijn voorspellingen in het boek één voor één zijn uitgekomen. Dat ik daaromtrent vooral ontgoocheling en geen greintje triomf voel, zal hopelijk niemand verbazen.

Nodeloos alle feiten, voorvallen, beslissingen, besluiten, uitspraken, weerspraken, debatten en verslagen te herhalen die sinds een jaar hun weg in de pers hebben gevonden... het enige positieve aan de hele situatie is precies dat de situatie ondertussen door iedereen gekend is.

Moe

Vanuit de kerk ontbreekt elk initiatief, vanuit justitie komen uitsluitend ontgoochelende berichten, de parlementaire commissie heeft zich met haar plan voor een arbitragestrategie afhankelijk gemaakt van de goodwill en medewerking van de bisschoppenconferentie. Een therapeutisch netwerk bestaat nog altijd niet.

De publieke opinie is moe, de pers is moe, de kerk inert, justitie speelt procedurospelletjes, slachtofferorganisaties sluiten de rangen niet, zelfs advocaten liggen overhoop omdat ze mekaar het licht in de ogen niet gunnen.

Ondertussen is Peter Adriaenssens overwerkt. Hij heeft alleen al voor andere familiale en misbruikdrama's 48 uur per dag nodig. In zijn nawoord in mijn boek schreef hij:

Roel schrijft in zijn boek dat alles valse hoop is. Daar zou ik willen dat ik het niet met hem eens moet zijn. Daar mogen we het niet mee eens zijn. Die opdracht ligt nu bij ons allen. Om ons schaamtegevoel tot herkenning te maken.

Hij zou me vandaag, met tegenzin zo veel is zeker, over mijn voorspellingen van toen, over de hele lijn gelijk geven.

En Vangheluwe? Zijn toekomst is de enige toekomst die zeker is. Hij mag rustig oud worden in een klooster in de Loirestreek, hij blijft Monseigneur, blijft priester, blijft zijn inkomen ontvangen dat we via de staat met zijn allen voor hem verzekeren, en hij blijft uiteindelijk de meest gerenommeerde onbestrafte Belgische pedofiel.

Class action

Het is voor een schrijver-columnist soms verschrikkelijk gelijk te hebben. Het is voor een slachtoffer echter nog erger te moeten besluiten dat de enige weg die nog open ligt, de harde, lange en pijnlijke weg is van een class action. Een juridisch initiatief waarbij mensen die vergelijkbare schade werd toegebracht, gezamenlijk vechten om voor die schade erkend en vergoed te worden. En daar is niets immoreel aan. Een slachtoffer van een christelijke congregatie in België is even veel waard als een slachtoffer van dezelfde congregatie in Boston, en moet hier gelijkwaardig vergoed worden voor de aangerichte schade. Er mag geen selectieve schaamte zijn, er kan geen juridisch onderscheid worden gemaakt tussen het twaalfjarig kind dat door een priester in Amerika werd misbruikt en een twaalfjarig kind dat in een college in Antwerpen of Brussel werd misbruikt.

Wie niets doet, niet doorzet en uiteindelijk opgeeft, kan op termijn zichzelf niet meer in de ogen kijken. Niets doen is sterven, langzaam, maar zeker

Immoreel zou zijn, dat te willen verdedigen op basis van 'andere landen, andere gebruiken', omdat de argumentatie

‘andere landen, andere misbruiken’ niet opgaat. Want het is hetzelfde instituut dat ervoor verantwoordelijk is dat dit onrecht heeft kunnen plaatsvinden, heeft kunnen blijven duren, en flagrant werd genegeerd, nog altijd wordt ontkend, zoniet verstoep en verzwegen.

Maar wie gewoon in de woede blijft steken, is verlamd. Zoveel als angst verlamdend is. Irrationele woede, de kwaadheid omwille van de kwaadheid, betekent al te vaak dat de dader van het misbruik nog altijd de bovenhand over het slachtoffer heeft, dat hij nog niet overwonnen is. En een slachtoffer dat het gevoel heeft er alleen voor te staan, kan maar weinig vooruitgang boeken. Media vermijden, al langer dan vandaag, die slachtoffers die uitsluitend door woede worden gedreven. Ook van slachtoffers wordt verwacht dat ze enige vooruitgang boeken.

Woede en angst

Warme lucht is het laatste wat we nu nodig hebben. En die blaast uit nogal wat richtingen de laatste tijd. Zij die werden misbruikt, verkracht en genegeerd, hebben er baat bij zich te laten vertegenwoordigen door mensen die bovenop troost en begrip, een duidelijke juridische weg afbakenen, binnen wat wettelijk en menselijk mogelijk is, met kennis en ervaring die aanvullend is, en daardoor de situatie van het slachtoffer uitklaren. Woede en angst zijn ook in de situatie waarin we ons bevinden, de grootste vijand van een oplossing en houden slachtoffers in een isolement waaruit ze zichzelf, dringend moeten bevrijden.

Robert, mijn vriend redacteur buitenland van het Oostenrijkse weekblad Profil, vroeg me onlangs wat nu de ‘situatie’ is in België omtrent misbruik en de kerk. Ik kon niet anders dan hem vertellen dat wat na zovele maanden overblijft, de enige strohalm is die ondertussen tachtig slachtoffers hebben vastgegrepen: zich aansluiten bij een class-action, een primeur voor België, tegen het instituut en haar verantwoordelijken waardoor het slachtoffers werd misbruikt. Want wie niets doet, niet doorzet en uiteindelijk opgeeft, kan op termijn zichzelf niet meer in de ogen kijken. En dat is precies wat we met zijn allen ondertussen al lang genoeg hebben gedaan. Niets doen is sterven, langzaam, maar zeker.

Vertaling speech van de Ierse eerste minister Enda Kenny (Ierland) n.a.v. het

“De onthullingen uit het Cloyne-rapport brachten de regering, Ierse katholieken en het Vaticaan op een nooit gezien kruispunt. Het is niet meer dan eerlijk om te zeggen dat na het Ryan- en het Murphy-rapport, Ierland wel immuun lijkt geworden voor misbruik van kinderen.”

[Bekijk de speech](#) (Engels)

Maar, Cloyne bewees dat het nog erger kan.

Omdat voor het eerst in Ierland een rapport over seksueel misbruik van kinderen een poging blootlegt van de Heilige Stoel, om een onderzoek te boycotten in een soevereine, democratische republiek, niet minder dan drie jaar geleden, niet drie decennia geleden. Het **Cloyne-rapport** spit naar de disfunctie, de wereldvreemdheid, het elitisme, het narcisme die de cultuur van het Vaticaan hebben gedomineerd tot vandaag.

De verkrachting en de marteling van kinderen werd geminimaliseerd of ‘gemanaged’ om de superioriteit, de macht, de standing en de ‘reputatie’ van het instituut hoog te houden.

In plaats van te luisteren naar de bewijzen van vernedering en bedrog met Sint-Benedictus’ ‘oor van het hart’ was de reactie van het Vaticaan de bewijzen te ontrafelen en analyseren door het priemend oog van een advocaat in canoniek recht.

Deze berekende, negerende houding, is de tegenpool van radicalisme, nederigheid en medelijden waarop de Katholieke kerk is gebouwd.

Het radicalisme, de nederigheid en het medelijden die inherent deel uitmaken van haar stichting en haar doel.

Deze houding is er een van: “Roma locuta est: causa finita est”. (“Rome heeft gesproken, de zaak is beëindigd.”)

Slachtoffers

De onthullingen in het Cloyne-rapport zijn hartverscheurend. Ze beschrijven hoeveel slachtoffers bleven leven in de kleine dorpjes en parochies waar ze werden opgevoed en misbruikt. De dader die in vele gevallen nog altijd in de buurt woont geniet vaak nog het hoge respect van hun families en hun burens. De daders gingen door met missen vieren tijdens huwelijken en begrafenissen. In een specifiek geval, celebreerde de dader zelfs het huwelijk van een van zijn eigen slachtoffers.

Er is weinig wat ik of wie dan ook in dit parlement kan zeggen om slachtoffers en anderen te troosten, hoe zeer we dat ook zouden willen. Maar we kunnen en moeten wel de moed erkennen van alle slachtoffers die hun verhalen deden bij de commissie.

Cloyne zal lang nodig hebben om te herstellen van deze verschrikkelijke onthullingen, het zou kunnen dat de slachtoffers en hun families hun hele leven bezig blijven met het opruimen van de scherven van hun vernield leven.

Papal Nuncio

Een dag na de publicatie van het rapport was er een ontmoeting tussen de eerste minister en de minister van buitenlandse zaken met de Pauselijke Nuntius in Ierland, aartsbisschop Giuseppe Leanza.

De eerste minister maakte twee dingen duidelijk aan de nuntius:

- De ernst van de houding en reactie van de **Heilige Stoel**.
- De volledige veroordeling ervan en de opgewekte gruwel over hoe de Heilige Stoel met de feiten is omgegaan.

De Pauselijke Nuntius beloofde het Cloyne-rapport aan het Vaticaan voor te leggen. De regering wacht op een gepast antwoord van de Heilige Stoel.

Ik geloof dat de Ierse bevolking, met inbegrip van de vele trouwe katholieken waartoe ik behoor, verontwaardigd en geschokt zijn door het herhaalde falen van de kerkoversten om tegemoet te komen aan wat nodig is: het recht op de bevestiging vanuit het Vaticaan dat alle kerkoversten aanvaarden en onderschrijven dat ze zich neerleggen bij het feit dat alle gevallen van seksueel misbruik, lopend of uit het verleden, verplicht gerapporteerd moeten worden aan de nationale overheid, in overeenstemming met de Children First National Guidance die van rechtswege van kracht is.

Klerikalisme

Klerikalisme lag aan de basis van sommige van Ierland's helderste, meest bevoorrechte en machtigste mensen, die vandaag onwillig zijn of niet bij machte om de verschrikkingen uit de Ryan en Murphy rapporten aan te pakken.

Dit Rooms klerikalisme moet verschrikkelijk zijn voor de priesters die het goed voorhebben, sommigen van hen zijn al oud, anderen vechten om hun menselijkheid te bewaren... om hun geestelijke gezondheid te bewaren... terwijl ze er alles aan doen om de hoeders te blijven van het licht van de kerk en het goede binnen hun parochies, de gemeenschappen, in het hart van de mensen.

Kerk & Staat

Maar gelukkig voor hen, en voor ons, is Ierland Rome niet.

En we zijn vandaag ook niet meer de Ierse weeshuizen van toen of **de Magdalene's** van Ierland, waar het ruisen van een soutane het geweten en de menselijkheid toedekten en waar met een zwaai van een wierookvat over de Ierse katholieke wereld werd beslist.

Dit is de Ierse Republiek anno 2011.

Als praktiserend katholiek is wat ik zeg niet gemakkelijk. We hebben in onze jeugd geleerd dat we deel uitmaakten van een pelgrim kerk.

Vandaag moet die kerk een kerk van boetedoening zijn. Een kerk, die oprecht en intens boete doet voor de verschrikkingen die ze veroorzaakte, die ze verstopte en ontkende. En dat alles in Gods naam. Maar dat alles ook om het instituut te beschermen.

Dank zij onze wetgeving, de beslissing van de regering om kinderen op de eerste plaats te stellen (Government action to

put Children First), kunnen al diegenen die werden misbruikt een weinig troost vinden, in de wetenschap dat ze deel zijn van een natie, van een democratie, waar menselijkheid, kracht, rechten, verantwoording, gekoesterd worden en tot wet verheven worden, altijd – altijd - voor hun welzijn.

Waar de wetten - hun wetten – als burgers van dit land, altijd en immer de bovenhand zullen hebben over het canoniek recht, dat noch geldigheid, noch een plaats heeft in de organisatie van dit land.

Staat & samenleving

Dit rapport bewijst het bewust en brutaal veronachtzamen van de bescherming van kinderen. Als we als natie niet snel en gepast reageren, dan moeten we ons voorbereiden op nog meer rapporten zoals deze.

Ik ben het volkomen eens met aartsbisschop Martin dat de kerk elk rapport zoals dit rapport openbaar moet maken. Ik wil ook duidelijk maken dat de Commissie zeer positief reageert op het werk van de ‘**National Board for Safeguarding Children**’, opgericht door de kerk om de werking van bisdommen en congregaties te overzien. De Commissie laat weten dat alle kerkelijke overheden gevraagd werden om een overeenkomst te ondertekenen met de National Board, waarin ze akkoord gaan om de standaardregels toe te passen en dat diegenen die zouden weigeren de overeenkomst te ondertekenen, vermeld zouden worden in het jaarlijks rapport van de National Board. Met dank aan Ian Elliott en vele anderen.

Het mag de slachtoffers en inwoners van Cloyne een kleine troost zijn, dat de Commissie sinds 2008 elke inspanning van het bisdom ondersteunt op het vlak van training, in het meer assertief maken van personeel en in de risicobeheersing ten opzichte van priesters die van misbruik werden beschuldigd.

De houding van Bisschop Magee en Monseigneur O’Callaghan bewijzen nog maar eens hoe kwetsbaar goede basisafspraken en richtlijnen kunnen zijn in een sfeer van zwakheid en bewust negeren van diegenen die er niet in slagen om de prioriteiten betreffende kinderbescherming als prioriteit te beschouwen.

Maar als het Vaticaan orde op zaken moet stellen, zo ook de staat.

Het rapport is terecht kritisch over de totaal onbevredigende situatie die door de vorige regering jarenlang werd in stand gehouden. Het ongepast gekibbel tussen de minister voor kinderen en het **HSE** over wie de statutaire macht heeft over het behandelen van misbruik buiten het gezin, het mislukken om wetgeving op te stellen waardoor de uitwisseling van ‘soft’ informatie mogelijk wordt gemaakt zoals beloofd na het **Ferns-onderzoek**, en de lange periode van verwarring en onsamenhangende verantwoordelijkheid over kinderbescherming binnen het HSE, zijn eenvoudigweg onaanvaardbaar in een samenleving die de veiligheid van haar kinderen belangrijk vindt.

Ierland heeft te lang haar kinderen verwaarloosd.

Vorige week kwam een zaak voor het gerecht over de marteling van kinderen binnen de gezinssituatie. Nog geen twee dagen geleden werden we weerzinwekkend geconfronteerd met de zaak van een in Donegal geregistreerd dader van seksueel misbruik en conciërge van een school.

Kinderen en adolescenten, herleid tot menselijke wrakken. Die vragen hebben bij de problemen over hoe de staat met die zaken moet omgaan. We zijn klaar om een reeks maatregelen te nemen die ervoor moeten zorgen dat de staat er alles aan doet om kinderen te beschermen. Minister Alan Shatter

bringt twee nieuwe wetten op tafel: de eerste zorgt ervoor dat het achterhouden van informatie met betrekking tot misdrijven gepleegd op kinderen en kwetsbare volwassenen strafbaar wordt; de tweede is (eindelijk) de regeling van de ‘soft’ informatie-uitwisseling over daders.

Als regeringshoofd wil ik er alles aan doen om de heilige plaats van de kindertijd te beschermen en haar onschuld te herstellen. Meer bepaald onze jonge teenagers, die ik als kinderen beschouw.

Want losstaand van onze huidige economische crisis zijn de kinderen van dit land ons meest waardevolle bezit, en dat zullen ze altijd blijven.

Het moet een nationale prioriteit zijn om hun onschuld en

integriteit te vrijwaren. Dat is de reden waarom ik beslist heb een ministerie voor kinderen- en jeugdzaken op te richten.

De wetgeving ‘Children First’ stelt voor om onze kinderen een maximale bescherming en veiligheid te bieden zonder in te dringen in het levendige en betoverende van het kind zijn.

Besluit

Kardinaal Josef Ratzinger zei: “De maatstaf en de houding die gepast is binnen een burgerlijke samenleving van een democratie, kan niet zo maar puur en simpel op de kerk worden toegepast.”

Nu de Heilige Stoel zich opmaakt om haar overwogen antwoord op het Cloyne-rapport te formuleren, wil ik als regeringshoofd er geen twijfel laten over bestaan dat – als het op de bescherming van de kinderen van dit land aankomt – de gedragscode die de kerk voor haarzelf geschikt vindt, niet van toepassing mag en kan zijn binnen de werking van de democratie en samenleving in deze republiek.

Niet puur, niet simpel, noch anders.

KINDEREN... EERST

[De originele speech van Enda Kenny \(video\)](#)

Canoniek Recht herleid tot een intern voetbalclubreglement

Als het van de Ierse regering afhangt, en sinds een paar dagen ook de Australische regering, krijgt het Canoniek Recht binnenkort de plaats die het binnen elke democratie verdient: volledig ondergeschikt aan de wetten van het land, zonder enige rechtsgrond in de beoordeling en veroordeling van inbreuken tegen de grondwet van het land en die van de mensenrechten, ontdaan van elke wettelijke wereldlijke basis en herleid tot niet meer dan een intern reglement van een van de religieuze organisaties die binnen de staat getolereerd worden.

FC De Kerk heeft zich te schikken naar de grondwet en geplogenheden van de staat waarin ze opereert.

Ierland: genoeg is genoeg

Het was de Ierse premier, Enda Kenny, die de kat de bel aanbond. Zijn twaalf minuten durende speech in het Iers parlement zindert in vele bisdommen in Ierland nog na.

Enda Kenny

([Originele video hier](#)). Niet

allen riep hij meteen de Ierse gezant bij het Vaticaan terug naar huis, waarop Paus Benedictus stante pede de Pauselijke nuntius uit Ierland terugriep voor overleg, hij gaf voor het eerst duidelijk te kennen aan iedereen die het wou weten, hoe de verhouding tussen zijn land en het Vaticaan nu precies moest begrepen worden.

Geen enkel staatshoofd heeft zich tot op vandaag zo duidelijk en scherp uitgesproken over de rol van de kerk met betrekking tot seksueel misbruik van kinderen en hoe die rol door de staat wordt veroordeeld. Ierland kent ondertussen drie rapporten zoals we die in België van de Commissie Adriaenssens kennen: het Murphy rapport, het Ryan rapport en nu het Cloyne rapport. Hij roept tevens op nu te stoppen met rapporten op te stellen en werk te maken van het echte probleem, zodat dit soort rapporten in de toekomst overbodig zijn.

Australië: schaamte alom

Gevolgd door een zwaar aangeslagen Australische regering die geconfronteerd is met meer dan 150.000 gevallen van pasgeboren kinderen die door de rooms-katholieke kerk bij hun moeder werden weggehaald en voor gedwongen adoptie werden opgevoerd. Een parlementaire commissie onderzoekt sinds eind vorig jaar deze gedwongen adopties. De rooms-katholieke kerk in Australië bood maandag 25 juli 2011, bij monde van Catholic Health Australia aan de getroffen families haar „oprechte excuses” aan. In een verklaring liet Catholic Health weten dat de adoptiepraktijken diep te betreuren zijn. Ook is een compensatiefonds opgericht. Catholic Health wist volgens de directeur pas sinds vorige maand van de getraumatiseerde ervaringen van de jonge vrouwen. Catholic Health is de grootste non-gouvernementele zorgorganisatie in Australië. De organisatie bezit via haar kerkelijke ziekenhuizen 10 procent van de ziekenhuisbedden in het land.

Ondertussen in België

Vakantie. Het toverwoord om alles te verklaren. Om uit te leggen waarom in bepaalde zaken geen verdere stappen te verwachten zijn, ondanks of dank zij de regen. Om auto-reply-mails te ontvangen van al diegenen die ergens op en Grieks eiland, goedkoper dan vorig jaar, van een welverdiende rust genieten.

Ondertussen werken nogal wat mensen verder. Neem nu Raymond in Nederland. Elke dag te vinden op de website van

Bert Smeets

Klokk, onvermoeid rapportierend over hoe de wereld verder met misbruik omgaat. Of Bert Smeets, onlangs nog twee dagen op rust in Parijs, maar terug

paraat om in zijn eigen stijl weerwoord te bieden, een geweten te schoppen, verontwaardigd te zijn. Vergeten we ook Cripsina niet, lekker bizar soms, maar altijd met de vinger aan de pols, en Peter John van de Stichting Mannenhulpverlening. Of de nieuwe documentaire over misbruik aan de **Odenwaldschool in Duitsland die begin augustus in première gaat op ARD**. Of SNAP.org, die nu ook Europa heeft bereikt en doorgaat tot een oplossing komt, of ook niet, maar gewoon doorgaat. Er is ook nog Thomas Doyle, wiens **literatuurlijst over seksueel misbruik** ondertussen ongeziene proporties aanneemt. Vergeten we ook Rik Devillé niet, die met zijn ploeg achter de schermen bergen verzet om in België de nodige bewijzen te leveren voor schuldig verzuim binnen de

Thomas Doyle

katholieke kerk. En Jan Hertogen, die niet alleen **onbelemmerd zijn data deelt**, maar ondertussen over de grootste feiten-database beschikt die in België voorhanden is. En dan zijn er nog de mensen op het veld, de Anne

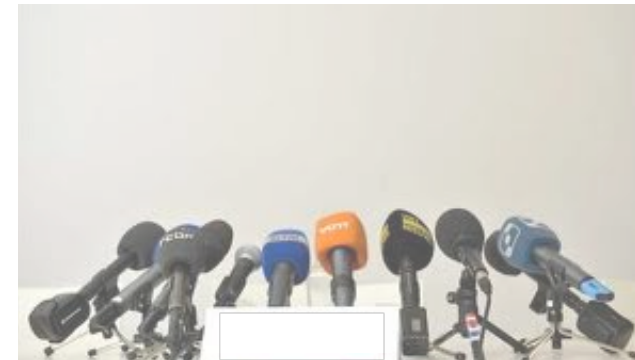
Jan Hertogen

Beeckmansen, de Dewaeles en medewerkers die elke dag de baan op gaan om getuigenissen te verzamelen binnen het kader van hun justitieel onderzoek. En natuurlijk alle anderen.

Stilte en vakantie zijn slechts schijn. Het leven gaat door, ook dat van de slachtoffers en diegenen die om hen bekommerd zijn. En dat ondertussen een paar regeringsleiders tot het besef gekomen zijn dat de Rik Torfsen van deze wereld dan wel hun professoraten kunnen behouden, maar niet langer een macht vertegenwoordigen zoals dat vroeger het geval was, is een welkome geruststelling voor al diegenen die door de spreekbuizen van het Canoniek recht deemoedig werden en zich teruggetrokken hebben in de situatie waarin ze zaten voor dat de Torfsen **nog eens duidelijk wilden maken hoe weinig kans ze maken met een groepsvordering tegen zijn kerk**. We zijn ondertussen niet langer alleen. De bewijzen stapelen zich op, de bewijsstukken belanden langzaam waar ze horen. Niet allen in Ierland of Australië. Misschien in België nog het meest van al.

De kerk moet schuld bekennen

De Kouter in Gent. Het marktplein waar de 'Mystic Leaves' weerloos stilliggen. Grote metalen bladeren die zijn ingewerkt in de betonnen tegels. Roel Verschueren overschouwt de troepen. Zwart hemd omgord, grijze haren strak achterover, filter tussen de lippen. De rook gaat rustig op in de ledigheid van het plein. Dikke wolken pakken samen. Vlaams weer.

GUILTY
AS \$IN

De Kouter in Gent. Het marktplaatsplein waar de 'Mystic Leaves' van kunstenaar Jessica Diamond weerloos stilliggen. Grote metalen bladeren die zijn ingewerkt in de betonnen tegels. Roel Verschueren overschouwt de troepen. Zwart hemd omgord, grijze haren strak achterover, filter tussen de lippen. De rook gaat rustig op in de ledigheid van het plein. Dikke wolken pakken samen. Vlaams weer. Hij komt er niet vaak, op de Kouter, niet meer in Gent tout court. Verhuisd naar Wenen, in 2004. "In Gent voel ik me een bezoeker, vreemd genoeg. Misschien door m'n verleden hier. Die afstand tussen Gent en Wenen, 1.250 kilometer, die voelt zo veilig aan."

Z'n verleden ligt deels in de Gentse Savaanstraat, vlakbij de Kouter. Passeren lukt nog net, in de straat wandelen niet meer. Misbruikt in de eerste en tweede Latijnse, door een Jezuïet. Hij wil kerk noch school betreden. De geur van wierook, het stof van krijt. Het gaat er niet meer uit. Twee kindjes heeft hij, met z'n tweede, gelovige vrouw. Ze zijn gedoopt, de kindjes. Uit familiale noodzaak. Verschueren stond buiten tijdens het doopsel. De kerkdorpel als te hoge drempel. Het kon niet. Die geur.

Hij zweeg lang, Verschueren, tot 2004. In z'n eerste roman, 'Zwijg als je praat', geeft zijn protagonist Victor z'n autobiografisch geheim langzaam prijs. Drie vrouwen en drie mannen uit twee generaties botsen er frontaal. Een verhaal van zwijgen en verzwegen worden. "Ik vertaalde een paar hoofdstukken in het Duits voor m'n vrouw. Maanden voor de publicatie. Die vraag: 'Zijn dit feiten of is dit fictie?' Ik keek haar aan. Ze wist het. Nu weet iedereen het."

Vanop de Kouter is het Gentse gerechtshuis duidelijk zichtbaar. Een betonnen doos. Sierlijk, stevig. Tussen de rollen en toga's ligt een metersdik dossier van advocaten **Walter van Steenbrugge** en Christine Mussche. Op bijna ieder blad prijkt de naam Roel Verschueren. Hij is de formele rechtspartij en de gevolmachtigde bewindvoerder van een groep anonieme slachtoffers van seksueel misbruik binnen de katholieke kerk, die een groepsvordering heeft ingeleid tegen de Heilige Stoel, de Belgische bisschoppen en alle hoofden van de congregaties in ons land.

Een juridische aanval tegen de Kerk. Het is de culminatie van anderhalf jaar bommen en granaten voor het altaar. Van de bekentenis van Vangheluwe, tot de commissie-Adriaenssens, tot de ramkoers van het gerecht, tot de tussenkomst van het parlement, tot de stomp in de maag van een maatschappij in overdrive. Schijngevechten over vergoedingen, over arbitrages, over hulpverlening, over het lot van honderden slachtoffers. Veel blabla. Weinig concreet. Het enige wat nu op papier staat is de naam van Roel Verschueren. Een Belg die het Vaticaan dagvaardt. **Een Europese primeur**. De wijn wordt ingeschonken. Eén vraag en de sluis gaat open.

Haatmail

"Ik kan toch niet apathisch langs de zijlijn blijven staan? Er moest iets gebeuren. 2010 was zo vreselijk. De bekentenis van Vangheluwe, Amper te beschrijven. De inbeslagname door De Troy, nog zoiets. Samen met de presentatie van het rapport-Adriaenssens zijn dat drie blanco dagen. Witte, lege

pagina's. Ik zat in Wenen, maar wilde erbij zijn. Deelnemen aan het beginnende debat hier in België. Ik had het al eens geschreven in een column, dat na landen als Ierland en Oostenrijk, ook België niet heiliger kon zijn dan de paus."

Verschuere raakte geprikkeld door de sneeuwbal aan berichten. Hij begon steeds vaker te schrijven over het onderwerp, praatte met steeds meer mensen. Met andere slachtoffers, met advocaten, met de pers. Maandenlang. Z'n eigen dossier kwam bij de politie terecht. Hij toonde z'n schoolrapporten. Z'n slechte punten voor godsdienst en Latijn. De leraar als oorzaak. Verschuere raakte bekend, in beperkte kringen. Hij schreef een boek. Zijn visie op het probleem. Maar schrijven of praten, actie van de kerk bleef uit.

"Er wordt nu nog altijd gewoon gebabbeld. Meer niks. Schadevergoedingen? Al iets van gemerkt? Je kan toch niet blijven wachten op actie, op concrete maatregelen? In Ierland is de staat er nadrukkelijk bij betrokken, omdat het misbruik plaatsvond in onderwijsinstellingen, gerund door congregaties, maar eigendom van de staat. Ierland betaalt. Nederland? De commissie Deetman heeft schadevergoedingen verkregen, gaande van 5.000 euro tot 100.000 euro in uitzonderlijke gevallen. Oostenrijk? Daar speelt de kerk geen politie en kunnen slachtoffers na aanvaarding van een schadevergoeding zelfs nog altijd een klacht neerleggen. Een snelle, efficiënte afhandeling van het probleem. No nonsens. Een grote groep slachtoffers kreeg centen en is intussen in therapie. In de VS worden al jaren

enorme schadevergoedingen uitbetaald. Tal van congregaties zijn er failliet gegaan. En België, hier wordt gewacht, gekeken en geluisterd naar het buitenland. Resultaat? Niks. Toch niet verwonderlijk dat de kerk dan wordt gedagvaard?"

"Na contact met Amerikaanse confraters, die ook ooit het Vaticaan dagvaardden, zijn wij overgegaan tot actie. Het klinkt spectaculair, de Heilige Stoel dagvaarden, en dat is het ook, maar het is niet van de pot gerukt. Niemand op deze aardkluut wil dat op z'n palmares, zo'n dagvaarding van het Vaticaan. Maar geloof me, het móét. Het gaat hier niet om media-aandacht, niet om bekendheid. Ik wilde dit niet doen. Mijn naam moet niet uitgesmeerd worden op alle krantenpagina's. Maar iemand moet het doen. En dat wordt niet in dank afgenomen. Slachtoffers melden zich bij mij, maar evengoed ook diep-christelijke fanatici die mij schofferen. Anonieme haatmails, dat ken ik nu ook. Mensen die mij vreemde landkaarten van Duitsland toesturen. Het noorden is rood gekleurd. Die kaartjes moeten mij dan uitleggen dat het nazisme ontstaan is waar geen katholieken wonen. Pure waanzin. Maar ik laat me niet afschrikken."

"De bisschoppen, de congregaties, de paus, ze hadden allemaal de verantwoordelijkheid om die gevallen van misbruik correct in te schatten en te behandelen. Maar ze hebben het niet gedaan. Dan is het toch legitiem om te dagvaarden? En ja, het proces zal ongetwijfeld jaren duren. En ja, de afloop is misschien onzeker. Maar slachtoffers hebben recht op antwoorden. Er is kritiek gekomen op deze vordering, dat klopt. De uitspraken van Rik Torfs en de druk

van de kerk hadden een ontradend effect op het aantal deelnemers, dat plots van in de zeventig haast gehalveerd werd. Nu zijn het er opnieuw meer dan 80. Overlevers met een overtuiging. We willen zelf aan het stuur zitten."

Verschueren vertelt heel rustig, heel gestructureerd. Geen impulsief gehakketak, geen emotionele stoomtrein. Nu en dan een sigaret. Een slok wijn. Hij kijkt in de ogen, verstopt zich niet achter taal en theorie. Z'n emoties goed onder controle. Hij denkt er vaak over na, over z'n levensloop. Van succesvol PR-man naar schrijver/vertaler naar symbolisch gezicht van een groep slachtoffers van seksueel misbruik. Verschueren is een bevlogen pen als het moet, een scherpe tong als het mag. Er hangen geen weerhaken aan z'n discours. Rustige vastheid bijna. Hij is z'n verleden de baas. De dader is dood, dat las hij in een Jezuïetenkrantje op het internet.

Het lijkt misschien wat vreemd, voor een ongelovige. Een zelfverklaarde ignost: "De godsvraag is irrelevant omdat het antwoord niet verifieerbaar is. Geloven is geen plicht, maar een recht, zoals niet-geloven dat altijd is geweest."

Waarom slijpt een niet-gelovige Vlaming dan z'n pen en z'n tong om het instituut Kerk zowel juridisch als verbaal te steken? Waarom wil iemand met een warm gezinsleven, met een succesvolle carrière, nagenoeg alle tijd en energie investeren in de strijd tegen een instituut waar hij niet de minste voeling mee heeft? Een instituut dat z'n menselijke waardigheid heeft aangetast. Wat is z'n finaliteit? Hij praat over de schadevergoedingen, maar de schade is belangrijker

dan de vergoeding. Voor hem draait het in sé niet om centen. Hij eist geen blanco cheque voor pijn en verderf van de paus. Maar toch. Het recht als leidraad, is dat voldoende? Dik tachtig slachtoffers scharen zich achter de vorderingen. Tachtig verhalen van menselijk leed, Tachtig andere bedoelingen, tachtig verschillende verwachtingen.

Voor Verschueren overstijgt de groepsvordering dus het financiële aspect. "De kerk dagvaarden is een democratisch toegestane stap van burgers die door het instituut zijn misbruikt en niet het heft in handen willen nemen, los van de ondemocratische en autoritaire organisatie. Ik misken de morele autoriteit van zowel de paus als de bisschoppen omdat die zich schuldig hebben gemaakt aan misdaden tegen menselijkheid. Klinkt zwaar, maar dat is het ook. Deze groepsvordering is slechts een van de vele middelen die wereldwijd worden ingezet om de kerk, de paus, de Heilige Stoel te dwingen in te zien dat ze goed fout zitten. Het minste dat je kan verwachten, zelfs als je als gelovige niet misbruikt werd, is dat de rechtstreekse verantwoordelijken van het instituut schuld bekennen, begrijpen dat macht geen plaats mag hebben in hun missie en die mensen die ze zelf ten groende hebben gericht, financieel, moreel en hulpvaardig bijstaan. Wat voor mij minstens even belangrijk is, is dat de kerk haar nederige plaats moet terugvinden binnen een democratische staat. Alle kerkelijke wetten, elke stap die de kerk zet en beslissing die ze neemt, moet onherroepelijk ondergeschikt worden aan de democratische grondwet van het land dat het katholiek geloof als godsdienst heeft erkend

en dus tolereert. Geld is geen drijfveer, maar zoveel slachtoffers zijn er zo slecht aan toe, zowel financieel als psychisch, dat er dringend hulp nodig is. En die groep wordt met de dag groter", klinkt het aangeslagen. "Elke dag krijg ik nog mails van nieuwe slachtoffers. Ik niet alleen. Ook Rik Devillé van de werkgroep Mensenrechten in de Kerk en Lieve Halsberghe van slachtofferorganisatie SNAP krijgen die nog altijd. Voor zo'n indringend en omvangrijk probleem, mag je toch wel oplossingen verwachten?"

Leeg Vaticaan

Een jaar na de publicatie van het rapport Adriaenssens zijn er grote barsten gekomen in de dikke kleilaag rond het thema pedofilie. Het taboe wankelt. Seksueel misbruik in de kerk is nu bespreekbaar. Maar op het maatschappelijk echelon barst de bom voorlopig niet. "Logisch", volgens Verschueren, die hoopt op verandering.

"Mensen praten nu met een zeker comfort over misbruik in de kerk. Aangezien een priester of pater niet tot uw familie behoort, niet uw vader noch uw broer is, is het makkelijk om er over te praten. Geestelijken zijn in onze maatschappij de allerlaatsten die het zouden mogen doen. Mààr. Komt er iemand uit uw buurt met incest aandraven? Dan voelen mensen zich veel nader betrokken. Grotere emotionele band dan de traditionele afstand tot de clerus. Het gaat om een andere schroom dan die in de kerk. Dat taboe, bestaat nog altijd. De vraag rest of het ooit gesloopt kan worden. Misschien niet."

Wat Verschueren het meest tegen de borst stuit is de stilstand van de kerk, in vergelijking met de vooruitgang van het maatschappelijk debat. "Het taboe is geëvolueerd, de kerk niet. Na anderhalf jaar is het probleem ten minste bespreekbaar, heeft de maatschappij de ogen geopend, maar de kerk hélemaal niet. Tenminste de kerk als instituut niet."

"Ik maak een onderscheid tussen de 'bedieners' van de liturgie, zoals de bisschoppen en de priesters, en het instituut zelf, de Heilige Stoel. Sinds de uitbraak van de schandalen heeft de Kerk zich bijzonder archaisch opgesteld. En dat zal ook niet snel veranderen. Wie denkt het Vaticaan en de heersende paus op andere gedachten te kunnen brengen, is naïef. De vastgeroeste ideeën en regels krijg je er ook de volgende generatie nog niet uit. Denk ik. Er heerst een discrepantie tussen de top en de basis. Er is een onderstroom op gang gekomen in de gelovige gemeenschap. Een onderstroom die het niet eens is met de leidinggevendenden van het instituut. In Oostenrijk hebben meer dan 300 priesters zich ongehoorzaam verklaard aan het Vaticaan omdat ze het niet eens zijn met de huidige standpunten. Zaken als het celibaat, de toegang van vrouwen tot de liturgie, het verouderde canoniek recht pikt de basis niet langer. Dat is toch bijzonder boeiend. Het is een menselijke evolutie van de geloofsgemeenschap. Het sociaal-maatschappelijke engagement van de basis tegenover het machtsmechanisme van de top. Ik heb recent eens de statistieken van het aantal wijdingen en de leeftijd van de huidige gezaghebbers bekeken. Als mijn berekeningen kloppen loopt er binnen 63 jaar

niemand meer rond in het Vaticaan. Althans geen Europeanen. Alleen de Zwitserse garde die de wacht houdt. Dat is toch fascinerend, een leeg Vaticaan. Tenzij de kerk kiest voor een Hitleriaanse 'lebensborn' waarbij priesters vader mogen worden, zolang hun kinderen dan ook priester of non worden. Een karikatuur natuurlijk, maar zelfs al klopt de berekening niet en duurt het 80 in plaats van 63 jaar, dan nog blijft het interessant."

"Het is wachten tot de progressieve gelovigen zich en masse durven afkeren van de kerk en wél vrouwen dulden aan het altaar, wél toelaat dat priesters een partner hebben. Als die tendens zich doorzet krijgt je naast de scheiding van kerk en staat, ook een scheiding van kerk en volk."

"Kan de kerk zich aan het andere verwachtingspatroon van de basis aanpassen? Met andere woorden: Kan de ideologie binnen de kerk écht veranderen? Met de huidige paus zal het vast niet lukken. En als er bij de volgende niet-democratische verkiezing voldoende ruimte is voor de nieuwe generatie bisschoppen. Zoals Johan Bonny in Antwerpen. Zij zijn het die de zware lasten dragen, niet de generatie-Danneels. Als in die laag, bij de Bonny's, begrip ontstaat voor de basis, dàn is een omwenteling mogelijk. Met Leonard zal het niet lukken. Die man is verloren. Op theologisch vlak heeft hij z'n verdienste, maar maatschappelijk? Leonard heeft zich dusdanig arrogant gedistantieerd van elke mogelijke hervorming dat hij buitenspel staat. Raak vooral niet aan z'n dogma's of er zwaait iets. Duizend keer zegt hij 'ik kom onder het volk.' Inderdaad, maar telkens onder zijn voorwaarden.

Danneels net hetzelfde. Oog in oog met Danneels zou ik zelfs agressief worden. 'Zwijg mij over Danneels', heb ooit gezegd in een debat. Slip of the tongue. Hij verstopt zich, verslikt zich in z'n eigen onmacht. Hoe kan hij nog in het reine komen met zichzelf. Hij wist àlles, dat bevestigen alle bronnen. Maar hij zweeg. Dat maakt mij kwaad. Ik zou het hem nochtans willen vragen: Waarom? Waarom heb je niks gezegd. De psychologie van de verdringing. Die kenmerkt niet alleen slachtoffers."

Mislukking

Maar wat als de kerk niet muteert? Wat als een jarenlange procesgang op niks uitdraait. Geen geld, geen excuses, geen eerherstel. Dan blijft misschien alleen het stigma over. Hij, Verschueren, die de kerk voor de rechter sleepte. "Dan zal het niet aan de argumentatie liggen, noch aan de juridische onderbouw, noch aan een gebrek aan bewijsmateriaal.

Maar er zal een uitspraak komen, in welk land dan ook, voor welk gerecht dan ook, die er geen twijfel zal laten over bestaan dat zowel de huidige paus als bepaalde bisschoppen in de wereld flagrante inbreuken hebben gepleegd tegen de fundamentele rechten van tienduizenden mensen. En zelfs als dat nog lang zal duren, vergeten we ondertussen de kracht niet van echte gelovigen, die vandaag al, er alles aan doen om de dringende vraag naar hervormingen beantwoord te zien; waardoor ze onrechtstreeks meewerken aan ons einddoel: dat nooit nog een kind binnen de kerk misbruikt wordt."

De aansprakelijke kerk

Het Engelse High Court heeft deze week een uitspraak gedaan over de aansprakelijkheid van de kerk bij seksueel misbruik. Journalist Roel Verschueren acht een veroordeling van kerkoversten niet langer ondenkbaar. Verschueren is de auteur van de [International clergy sexual abuse news monitor](#).

In een arrest van 8 november spreekt het Engelse High Court zich uit over de vraag of de relatie tussen een bisschop en een priester toelaat om een bisschop burgerlijk aansprakelijk te stellen voor de fouten die worden gepleegd door 'zijn' priester. De zaak betrof een daad van seksueel misbruik gepleegd door een Rooms katholieke priester op een zesjarig meisje.

Twee aspecten waren te bewijzen: (1) Is er sprake van een relatie werkgever-werknemer? (2) Werd de misdaad door de werknemer begaan in de uitoefening van het beroep? De rechter moest oordelen over de eerste vraag. Het Engels recht verschilt van het Europese in die zin dat de precedentenleer wordt toegepast, waardoor voorgaande rechterlijke beslissingen een gezaghebbende bron van recht zijn. In recente Engelse rechtspraak werd bekeken in welke mate de onrechtmatige daad van de werknemer sterk samenhangt met de omligging en opdrachten van zijn job: de fout van een leraar op een school zal bijvoorbeeld wel worden toegerekend aan het instituut, maar de fout van de tuinman niet, omdat de inhoud van de job van deze laatste geen rechtsreeks verband houdt met het welzijn van de leerlingen.

In de voorliggende zaak werd de relatie werkgever-werknemer betwist. Via een analyse van de bestaande rechtspraak komt de rechter ertoe te stellen dat de mogelijkheid tot supervisie, organisatie en controle bepalend is. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid kan dus ontstaan in andere relaties dan de werkgever-werknemer relatie. Wat uiteindelijk werd onderzocht door de rechter is de volgende rechtsvraag: "Kan de relatie tussen de bisschop en de priester worden

gelijkgesteld met een werkgever-werknemerrelatie en in welke mate had de bisschop mogelijkheid tot controle over de priester".

Uit het advies van experts in canoniek recht bleek dat in de relatie tussen de priester en de bisschop geen sprake was van echte controle of supervisie, van loon en dat er geen formeel contract voorlag. De rechter stelt op basis van dit advies vast dat er inderdaad verschillen bestaan met een normale tewerkstellings situatie, maar dat toch onderzocht moet worden of er sprake kan zijn van burgerrechtelijke aansprakelijkheid. Vooral volgende overwegingen in het arrest zijn van belang: de priester werd aangesteld door de bisschop om de pastorale taak uit te voeren voor de bisschop en de kerk en werd volledige autoriteit verleend om die taak te vervullen. Hij werd voorzien van de premisses, the pulpit en de klerikale kledij en kreeg toelating om te ageren als een vertegenwoordiger van de kerk. Hij werd opgeleid en gewijd en kreeg van de bisschop macht overhandigd. Hij werd door de bisschop aangesteld in de vertrouwensfunctie, die hij vervolgens misbruikte.

De nv kerk

Hoewel de klassieke voorwaarden om te besluiten tot een tewerkstelling niet voorhanden zijn, meent de rechter niettemin dat de relatie priester-bisschop aanleiding kan geven tot burgerrechtelijke aansprakelijkheid. Het was de autoriteit van de priester die het risico op seksuele aanranding vergrootte. Het was het verlenen van macht, verschaft door de

bisschop, die door de priester werd uitgebuit en tot het misbruik heeft geleid.

Het besluit van de rechter is gebaseerd op volgende factoren: de autoriteit van de priester en het verlenen van gezag om te handelen ten voordele van en/of namens de 'onderneming' kerk.

Daarom is de bisschop verantwoordelijk voor de gevolgen van de aanstelling van de priester. Hoewel gebaseerd op afwijkende argumenten uit die van de groepsvordering ingesteld door de slachtoffers van seksueel misbruik in België, is deze rechtspraak belangrijk.

In de burgerlijke zaak in België, worden de bisschoppen gedagvaard voor een eigen fout en wordt de Heilige Stoel gedagvaard als aansprakelijke voor de fouten begaan door de bisschoppen. Wij baseren ons daarbij op cassatierechtspraak die stelt dat de mogelijkheid tot toezicht voldoende is om een band van ondergeschiktheid te doen ontstaan, en bewijst foutloze aansprakelijkheid voor misdrijven begaan door de ondergeschikte in de uitoefening van de functie.

In wezen doet de rechtspraak van de Engelse rechter hetzelfde, maar dan in de bisschop-priester relatie. Wij hebben de principes die ook worden weerhouden in het Engelse arrest dus eigenlijk een hiërarchische stap hoger toegepast.

Nieuwsplatform over seksueel misbruik binnen de kerk

Sinds 1 november beschikken hulporganisaties voor de slachtoffers van misbruik binnen de kerk over een nieuw informatieplatform, de 'International clergy sexual abuse news monitor'. Dat is belangrijk, schrijft Roel Verschueren, om de slachtoffers beter te kunnen helpen, maar het geeft ook inzicht in de mechanismen van de kerk. Verschueren verzorgt de samenstelling van het nieuwsforum.

THE INTERNATIONAL CLERGY SEXUAL ABUSE NEWS MONITOR
*your free and easy-to-use resource for the latest news and opinions • constantly updated
 composed and edited by Roel Verschueren*

THE NETHERLANDS & BELGIUM

• LITERATUURLIJST SEKSUEEL MISBRUIK • AUTEUR ROEL VERSCHUEREN

Yesterday, 7:50 AM
Ook in Vlaanderen nemen de gelovigen het woord pro hervormingen in de kerk
Parochies zonder priester, eucharistievieringen op ongeschikte uren, gebedsdiensten zonder communie: dat hoeft toch allemaal niet? Waarom blijven de noodzakelijke kerkhervormingen zolang uit? Wij, Vlaamse gelovigen, vragen onze bisschoppen om de impasse waarin we terechtgekomen zijn te doorbreken. We doen dit in verbondenheid met medegelovigen in Oostenrijk, Ierland en vele andere landen, die...

Yesterday, 7:45 AM
Website van "Pharrer Initiative", de Oostenrijkse ongehoorzaamheidsbeweging van 300 aangesloten priesters.
Literatuurlijst seksueel misbruik - auteur Roel Verschueren

• KLOKK • AUTEUR RAYMOND LELKENS

Today, 11:17 AM
Meldpunt misbruik RKK; Een van de vele reacties eind januari 2012
*Aan de redactie:
 Ik ben een slachtoffer van seksueel misbruik op een rk-seminarie in de jaren 50 van...*

Today, 10:31 AM
kamer wil verder onderzoek naar misbruik kerk.
Kamer wil verder onderzoek naar misbruik kerk Uitgebracht op: 29 Januari 2012 – 17:20:29 Categorie:...

Today, 9:58 AM
KLOKK

• MEA CULPA • AUTEUR BERT SMEETS

Today, 11:17 AM
Breek de wil van katholiek onderzoek
De SP, PVV, groen Links en PvdA wil onderzoek naar breder misbruik / geweld / afstandsbaby's /...

Yesterday, 5:05 PM
Mea Culpa en het isolement (deel 3)
'We hebben hier scheiding van kerk en staat!' (zei Femke ooit) 'Ze kunnen dus gewoon hun gang gaan'?'...

January 27, 3:36 PM

Nieuwsbronnen en RSS-feeds: The New York Times, Irish Central, SNAP, KLOKK, Mea Culpa, Roel Verschueren, Stichting Mannenhulp, NOS, Radio Nederland Wereldomroep, Der Spiegel Online, NetwerkB, Betroffenen.at, Chiesa e pedofilia, Protege a tus Hijos, Bishopsaccountability, Voice from The Dessert, VaticanCrimes.US, Jeff Anderson & Associates, The Inquiry (status January 2012)

In Nederland werd, na een aanzet vanuit de commissie-Deetman, een voorstel aanvaard gebaseerd op een advies van de Rotterdamse hoogleraar privaatrecht Siewert Lindenbergh over de uitbetaling van schadevergoedingen aan slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk. Enkele uren later gaf de arbitragecommissie die zich met hetzelfde probleem bezighoudt in België te kennen dat eind november ook een definitief voorstel verwacht mag worden. Wie dacht dat de slachtofferorganisaties in Europa ondertussen met de duimen zaten te draaien en afwachtten, onderschat het enorme werk dat ze nog dagelijks verrichten. Om hen bij de moeizame opdracht van het verzamelen van actuele informatie te helpen, is sinds 1 november de ‘**International clergy sexual abuse news monitor**’ online.

De website is een verzamelplaats voor nogal wat bronnen die verwijzen naar nieuws over seksueel misbruik binnen de kerk. Zeer overzichtelijk en per land gesorteerd, verschijnen op een eenvoudige klik van de muis de jongste newsfeeds (RSS-feeds) via een geïntegreerd RSS-systeem. Bedoeling is om iedereen die op de hoogte wil blijven over de evolutie van deze problematiek het leven makkelijker te maken. Ze zitten dag en nacht voor hun computerscherm en doen eigenlijk ook allemaal hetzelfde. Raymond Lelkens, Rik Devillé, Linda Opdebeeck, Bert Smeets, Lieve Halsberghe, Ton Leerschool, Jan Hertogen, Joep Dohmen, Kathy Shaw, Peter John Schouten, Barbara Blaine, Tom Doyle en de honderden anderen niet genoemde nachtraven die het web afschuimen naar de laatste ontwikkelingen over seksueel

misbruik binnen de kerk, om zo de slachtoffers die zich rechtstreeks of onrechtstreeks bij hun hulporganisaties hebben aangesloten of op hun websites hebben gemeld, nog beter te kunnen helpen.

Duidelijke nood aan dit initiatief

En dit is nog maar een begin. Er wordt met nog minstens veertien andere internationale media en hulporganisaties onderhandeld, die nu eerst hun eigen RSS-opbouwen voor dit specifieke onderwerp en het dan ter beschikking zullen stellen van het info-platform. Het project groeit met de dag.

Dat er nood was aan dit verzamelpunt blijkt uit het aantal bezoekers tijdens de eerste dagen van de lancering. Meer dan vierduizend binnen de eerste 48 uur, die legden kort de kleine server plat, maar ook dat probleem werd ondertussen opgelost.

Der Spiegel, The New York Times, NOS, Abuse Tracker, Bishop-Accountability, maar ook slachtofferorganisaties zoals het Nederlandse KLOKK en Mea Culpa, Stichting Mannenhulpverlening, Survivals Voice, SNAP, het Duitse netwerkB en het Oostenrijkse Betroffen.at komen aan bod. Ook Voice from the Desert en het befaamde advocatenkantoor van Jeff Anderson uit de VS betuigen hun steun aan het initiatief. Terwijl de literatuurlijsten die over het onderwerp worden samengesteld dagelijks worden aangevuld met pure feiten, zonder de pretentie dat ze volledig zijn, zijn op de sexual abuse news monitor ook meningen en standpunten over de feiten te lezen. Minstens even belangrijk, want vooral als het over dit onderwerp gaat, heeft duiding

door derden een uitzonderlijke meerwaarde. En naar de bron die de feiten of de opinie levert wordt een rechtstreekse hyperlink gelegd, zodat de geïnteresseerde lezer rechtstreeks naar de website wordt gebracht waarop de voor hem relevante informatie beschikbaar is.

Het werk verlichten

“Belangrijk is dat iedereen die zich bij de zaak betrokken voelt nu over een gemeenschappelijk platform beschikt. Als dit het werk van al die naartoe strijders tegen seksueel misbruik binnen de kerk wat kan verlichten, is dat mooi meegenomen. Het gaat over hoopvol nieuws, wanneer ergens in de wereld vooruitgang wordt geboekt ter bescherming van kinderen, zoals de recente uitspraak van het Britse hooggerechtshof over de verantwoordelijkheid van de kerk. Het gaat echter ook vaak over minder hoopvol nieuws, als de traagheid wordt beschreven waarmee commissies en de kerk wereldwijd met het onderwerp omgaan. Maar het gaat om nieuws, en dat is blijkbaar waarnaar slachtoffers zowel als hulpverleners op zoek zijn, om zich te herkennen in situaties van anderen, troost te vinden bij iemand die het gelukt is om wat vooruitgang te boeken. Ergernis en troost liggen links en rechts van een dunne smartlijn.”

De literatuurlijst seksueel misbruik, die ongeveer twee jaar geleden al werd opgestart, bevat ondertussen honderden titels van boeken over het onderwerp, refereert aan zo'n 130 uur film en documentaires, minstens evenveel audiovisuele

nieuwsitems, honderden artikels chronologisch opgebouwd, columns en opiniestukken, officiële rapporten om te downloaden en een van de langste lijsten van internationale hulporganisaties en belangengroepen die men kan vinden. Ten slotte zijn er ook verwijzingen naar de literatuurlijst van Tom Doyle en naar de meest relevante lemma's op Wikipedia. Al deze informatiebronnen zorgen ervoor dat de slachtofferorganisaties in ons land en onze buurlanden zich kunnen toelagen op hun kerntaak: de slachtoffers helpen die nog dagelijks bij hen aankloppen. De nieuwsmonitor is een duidelijke aanvulling op deze literatuurlijst.

De mechanismen van de kerk

Wie de situatie in België en Nederland kent, wie de literatuurlijsten gevolgd heeft, weet ondertussen dat in België gewacht werd op een beslissing vanuit Nederland. Enkele uren nadat de commissie-Deetman een verklaring aflegt, komt een bericht vanuit België dat ze ook dicht bij een beslissing staan. Het is toch verdomd belangrijk om deze mechanismen te begrijpen, te weten dat de kerk buiten onze grenzen denkt, en bisdommen en congregaties zich rijkelijk de tijd gunnen om dan maar eens te beslissen hoe ze dit probleem op termijn uit de wereld kunnen helpen. Inzicht in de mechanismen verkrijgt men pas als men terdege geïnformeerd is.

Tijdens bijna dagelijkse contacten met slachtofferorganisaties in België, Nederland, Duitsland en Oostenrijk kwam ik tot de vaststelling dat vanuit de congregaties (en zelfs vanuit

sommige bisdommen) tot op heden eenzelfde systeem wordt gebruikt in de onderhandelingen met slachtoffers over financiële compensatie. Het principe is eenvoudig:

1. Zoek de zwakkeren en biedt hen zo weinig mogelijk. Ze praten met de financieel en sociaal zwakste slachtoffers, zwaaien met een paar 100 euro-biljetten, een bedrag dat deze zwaarst getroffen groep nog nooit cash bij elkaar gezien heeft en verkleinen zo in eerste instantie de massa die voor een rechtmatige schadevergoeding in aanmerking komt.
2. Stel de middenmoot tevreden. Nadat de zwakkeren het armetierige aanbod van de congregatie of het bisdom hebben aanvaard, proberen ze de groep nog te verkleinen door iets hogere bedragen (5.000 tot 10.000 euro) uit te betalen aan slachtoffers die mondiger zijn en zich goed hebben voorbereid, dossier bij de hand.
3. Isoleer de hardliners: zorg ervoor dat deze groep het gevoel krijgt dat hun eisen onaanvaardbaar zijn, houd deze groep slachtoffers zo lang mogelijk aan het lijntje en verbreek desnoods alle contact. Maak van hen parasieten, mensen die nooit tevreden zullen zijn en geef hen het gevoel dat ze paria's, outcasts, hopeloze gevallen zijn die nooit in aanmerking zullen komen voor welke schadevergoeding dan ook, tenzij ze toegeven en aanvaarden wat de kerk of welke commissie ook vindt dat hun leed waard is. Een uitgebreide reportage over het systeem, met getuigen, is in Duitsland in de maak.

Iedereen moet het weten

Belangrijk is dat iedereen die zich bij de zaak betrokken voelt nu over een gemeenschappelijk platform beschikt.

Slachtoffers, andere media en onderzoekers, commissies en commissieleden, bisschoppen en oversten van congregaties, advocaten van de slachtoffers, de verdediging en het Openbaar Ministerie, politiediensten die zich met overlevende bezighouden, hulpverleners en therapeuten. Zodat ze met een klik op de hoogte kunnen blijven van wat elke dag door anderen wordt ondernomen, welke stappen in de VS worden gezet, hoe het Ierse parlement met misbruik omgaat, waar nieuwe getuigenissen opduiken of slachtoffers op zoek zijn naar lotgenoten.

Deze nieuwsmonitor zal pas overbodig worden als ervoor gezorgd wordt dat niemand ooit vergeet wat er precies is gebeurd, als elk slachtoffer de moed gevonden heeft om zich te melden en geholpen wordt op de manier die voor hem of haar gepast is, en als de stroom van nieuwe gevallen van seksueel misbruik binnen de kerk wereldwijd opdroogt.

De diversiteit van het leed

Waarom Mea Culpa en Klokk niet (moeten) samenwerken.

Sinds ik me begin 2010 actief met het onderwerp van seksueel misbruik binnen de RK-kerk bezighoud, dus vele jaren later dan de meeste gekende slachtofferorganisaties in België en Nederland, valt me op hoe met de regelmaat van de klok stemmen opgaan om deze organisaties te laten samenwerken, omdat ze zo 'samen sterker' zouden staan tegenover het monoliet van de kerk.

Hoewel ik dat standpunt kan begrijpen, heb ik een andere visie op de rol die slachtofferorganisaties moeten spelen en boeit me vooral de diversiteit die aan hun bestaansredenen ten grondslag ligt.

Leuvens kerkjurist en politicus Rik Torfs probeerde in zijn jongste column in De Standaard te verklaren van waar de uitgestelde emotie komt van slachtoffers op beslissingen binnen justitie en hij vindt drie redenen:

- de pijn van de slachtoffers waarop de kerk volstrekt ontoereikend reageert
- de afrekening met ons katholieke verleden
- de uitgestelde emotie, niet altijd verbonden met seksueel misbruik, van kinderen over wat de macht van de kerk hun ouders en grootouders heeft aangedaan.

Ik heb in een rechtstreekse reactie geprobeerd om nog een vierde aspect in de analyse te brengen: dat van het oppositie voeren. Wie in de oppositie zit, in deze context dus slachtoffers van seksueel misbruik die tegen de supermacht van de kerk moeten optornen, gebruikt een andere taal, andere tactieken en andere argumenten dan de machthebbers. Dat is in de politiek zo, dat is binnen de slachtofferorganisaties niet anders, en dat is hun goed recht, het is zelfs hun verdomde plicht.

Moeten **Mea Culpa** en **Klokk** nauwer samenwerken, zodat de herkenbare fulminerende reacties en schrijfsels van Bert

Smeets de eerder gestroomlijnde en overwegend gestructureerde stijl van Klokk zou aanvullen of beïnvloeden? Moet de **Werkgroep Mensenrechten in de kerk** haar stijl veranderen door zich aan te sluiten bij andere organisaties, waardoor ze hun reactionaire instelling gecompenseerd zouden zien door een meer anticipatieve? Moet **Lieve Halsberghe** (SNAPBelgium) ophouden Belgische daders na te jagen die destijds door hun oversten naar het buitenland werden gestuurd en daar opnieuw hun gang konden gaan, omdat zij zelf geen slachtoffer is? Moet Peter-John van de **Stichting Mannenhulp** zich meer in het openlijke debat mengen en daardoor minder tijd over hebben om effectief slachtoffers daadwerkelijk te helpen? Moet **Jan Hertogen** in België ophouden zijn ellenlange emails te versturen naar Jan en Alleman omdat hij eerder heil ziet in een oplossing in samenwerking met de kerk en dat anderen tegen de borst stoot? Moet **Crispina** zich vanaf nu verontwaardigd voelen omdat de vaak hectische, doch gevatte bijdragen op de blog niet in lijn liggen met hoe andere organisaties denken met informatie te moeten omgaan?

Ik heb het eerder al geschreven: slachtoffers vormen geen homogene groep. Het zijn allemaal individuen die hetzelfde nefaste misbruik hebben meegemaakt door één en hetzelfde instituut, dat met een eigen perverse moraal haar eigen fouten decennialang heeft toegedekt. Maar het zijn ook individuen die elk op hun eigen manier met hun verleden omgaan en dat pallet is enorm: boos, verbolgen, verontwaardigd, machteloos, arrogant, onverschrokken, diplomatisch, fulminerend,

gedocumenteerd, wild om zich heen slaand, subtiel, grof, meedogenloos, rancuneus, gevat, analytisch, reactionair...

Oppositie voeren betekent vanuit een minderheidspositie weerwerk leveren tegen iets wat als te dominant en eigengereid wordt ervaren. Het is mijn absolute overtuiging dat oppositie voeren ook best vanuit een bepaalde diversiteit van standpunten gebeurt. Omdat dit het debat verrijkt, accenten legt, een meer genuanceerde en geargumenteerde discussie op gang brengt en, misschien nog het belangrijkste: omdat het weerspiegelt hoe de heterogene groep die men 'slachtoffers' noemt is samengesteld.

De kunst is te zoeken naar de paar raakvlakken tussen de verschillende organisaties, en die te benutten als een wederzijdse versterking. Dat gebeurt vandaag al op het vlak van meningsuiting via de verschillende blogs, via bijdragen in interviews met de pers, via opiniestukken die de aandacht in de algemene media levendig houdt. En via de contacten van elk van de organisaties met die instanties die ze zelf belangrijk vinden, hetzij de kerk en de bisschoppen, de commissies (parlementaire of niet), justitie, pers of zelfhulpgroepen.

De vraag is dus niet of slachtofferorganisaties meer moeten samenwerken, maar hoe slachtofferorganisaties kunnen vermijden dat ze mekaar tegenwerken. Echte samenwerking moet plaatsvinden op het niveau van slachtoffers van dezelfde congregatie, hetzelfde bisdom, dezelfde school of dezelfde dader die zich bij verschillende organisaties gemeld hebben.

Bundeling van deze krachten heeft dan echt zin. Dat daaraan nog gewerkt kan worden zal iedereen erkennen.

De hel kennen we allemaal, daar kruipen we met zijn allen langzaam uit. Het is de zon die we mekaar moeten gunnen, en vooral zoeken naar mogelijke synergie zonder onze eigen identiteit en strategie te verloochenen.

Zalige kerst, maar niet voor de slachtoffers

De Belgische katholieke kerk is bereid om slachtoffers van seksueel misbruik financieel te vergoeden. Roel Verschueren kan de geste niet zonder bijkomende antwoorden aanvaarden. Verschueren is gevlmachtigd bewindvoerder van de groepsvordering ingesteld tegen de Heilige Stoel, de Belgische bisschoppen en de hogere oversten van de Belgische religieuzen.

© Corbis

Naar aanleiding van de berichtgeving over de oprichting van een arbitragecommissie seksueel misbruik binnen de kerk zou een mens al geneigd zijn een vreugdesprong te maken. Vooral dan slachtoffers van misbruik, die voor het eerst de kans zien op een of andere manier als slachtoffer erkend te worden en in aanmerking te komen voor financiële tegemoetkoming voor het 'geleden leed'. Niets wijst er op dat dit ook zo zal zijn.

Johan Bonny

"We proberen ervoor te zorgen dat slachtoffers dit soort nieuws als positief ervaren." 'We' zijn dan de bisschoppen zelf, zoals Johan Bonny het verklaarde, en die duidelijk werd ingelepeld de nadruk te leggen op het feit dat

de kerk dit eigenlijk (omwille van verjaring) niet zou moeten doen. Maar nu alsnog haar goodwill toont om als rechtvaardige kerk beoordeeld te worden. Waarmee meteen stilzwijgend verkondigd werd dat een slachtoffer dat deze 'geste' niet waardeert, dan maar de gevolgen moet dragen.

In de media wordt niet één kritische vraag gesteld. Noch in Het journaal, noch bij Terzake, waar spijtig genoeg niemand aanwezig kon zijn langs de zijde van de slachtoffers die opgewassen was tegen de onemanshow van bisschop Johan Bonny. De vragen werden geleid richting kerk, Terzake verzuimde de kritische vragen te stellen die eigenlijk ingebakken liggen in haar publieke opdracht.

Dwingende vragen

Vraag: is het de bedoeling van de kerk om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk slachtoffers alsnog voor een minnelijke schikking kiezen, voor ze naar de arbitragecommissie stappen?

Vraag: is het de bedoeling alleen die slachtoffers te horen en te vergoeden die in geen enkele andere rechtsprocedure zijn verwikkeld, zoals bijvoorbeeld een groepsvordering tegen de Heilige Stoel en de bisschoppen wegens schuldig verzuim?

Vraag: waarom wordt verkrachting door de arbitragecommissie gedefinieerd als daad van penetratie, hoewel al lang wordt aanvaard dat penetratie voor verkrachting bij minderjarigen geen voorwaarde is?

Vraag: als mijn zaak verjaard is en de dader nog rondloopt, doet de kerk dan ook iets om ervoor te zorgen dat die dader uit het circuit wordt gehaald en aangeklaagd?

Vraag: ik heb één van de commissieleden gezien en gehoord tijdens een interview op televisie. De heer Herman Verbist stond nogal neuzenhoog en arrogant te glunderen over wat voor goed werk ze hadden geleverd. Moet ik met deze man praten en onderhandelen, of mag ik iemand kiezen met meer empathie?

Vraag: Mevrouw Lalieux, voorzitter van de parlementaire commissie, zegt letterlijk: "De regeling is er voor alle

slachtoffers van seksueel misbruik waarvoor de feiten verjaard zijn." Bedoelt ze dan ook voor diegenen die zich aangesloten hebben bij de groepsvordering tegen de Heilige Stoel, de Belgische bisschoppen en hoofden van de religieuze congregaties? Mogen die dan afstand doen van financiële vordering in de procedure, maar zich alsnog burgerlijke partij stellen om de leden van de kerk schuldig verzuim te verwijten?

Vraag: Ik heb al alles neergeschreven toen ik aangifte deed bij de commissie Adriaenssens. Ik heb ook al alles nog eens verteld aan justitie en een proces-verbaal opgemaakt. Moet ik nu nog eens mijn verhaal schrijven op jullie nieuw aangifteformulier of mag ik gewoon een kopie bezorgen van de inspanningen die ik al getroost heb om klacht neer te leggen?

Vraag: In artikel IV van het aanvraagformulier staat: "Leg bondig uit wat u wil bekomen door de arbitrageprocedure. U kan preciseren dat u een bijzondere vorm van erkenning van het leed ten gevolge van het misbruik wenst (bijv. een erkenning van de feiten, een gesprek, een brief met spijtbetuiging of met excuses...). Preciseer ook of u een financiële compensatie verwacht, en of uw voorkeur uitgaat naar een minnelijke regeling." Stel dat ik een brief met spijtbetuiging en erkenning van schuldig verzuim zou willen van kardinaal Danneels, maak ik dan enige kans op financiële compensatie? Stel dat ik graag een brief zou krijgen van de hoofden van de congregaties waar andere slachtoffers, ondertussen niet gewoon lotgenoten maar vrienden, werden

misbruikt - ik denk dan aan de Broeders van Liefde, de jezuïeten, de oblaten, de dominicanen, de zusters van liefde, de abdijscholen, en alle andere... - zou dat deel kunnen uitmaken van mijn package deal?

Vals enthousiasme

Niets van dat alles. De pr-show is opgevoerd, de publieke opinie is er nu gerust in dat de slachtoffers minstens een deel zullen krijgen van wat ze vragen, en het moet nu maar genoeg zijn. De inspanning is geleverd, de kerstlucht geklaard. Er kan weer gepreekt worden, de "geloofwaardigheid van de kerk", zoals Johan Bonny zo mooi formuleerde, is herwonnen.

De kerstperiode was en is voor veel slachtoffers van seksueel misbruik de moeilijkste periode van hun leven. Al meer dan dertig, veertig jaar lang. Je moet slachtoffer zijn om het te begrijpen. Die ambiguïteit tussen gezinsleden die niets met de problemen en het verleden te doen hebben en gewoon rustig en vredig willen vieren, en het slachtoffer zelf dat niet anders kan dan de haat te verstoppen tegen het lied, de stal, de boom, de klokken, de adventskaarsen en gespeelde christelijkheid. Het valse enthousiasme dat slachtoffers doorzien. En dan, het verlangen naar nieuwjaar, wanneer de obligate Kerstman terugvliegt naar waar hij thuishoort. Ver weg, alsjeblieft ver weg. Het is dit jaar niet anders. Als het van de kerk afhangt, is zelfs dit probleem voor de slachtoffers nu definitief van de baan. Zalige kerst allemaal.

Mooi niet dus.

Seksueel misbruik in de kerk: waarom België niet Nederland is

De Nederlandse commissie-Deetman verbaasde op 16 december vriend en vijand met een verpletterend rapport over de rol die de Nederlandse katholieke kerk speelde in gevallen van kindermisbruik door geestelijken. Auteur en journalist Roel Verschueren vraagt zich af waarom dat bij ons niet mogelijk is.

Je zou als slachtoffer van seksueel misbruik binnen de kerk voor minder je bloeddruk in de gaten houden. De afgelopen week liepen de gemoederen zo hoog op, dat het onmogelijk was alle e-mails en reacties op redactionele bijdragen bij te houden.

Eerst was er de Parlementaire Commissie Seksueel Misbruik binnen de Kerk in België die aankondigde dat er een overeenkomst was met de bisschoppen. Over hoe een nieuw centrum voor arbitrage inzake seksueel misbruik zou worden opgericht binnen de Koning Boudewijnstichting, dat ervoor zou zorgen dat een onafhankelijke commissie schaderegelingen zou toekennen aan slachtoffers van misbruik, zonder dat de verjaring daarbij een rol zou spelen.

Wie precies in aanmerking komt voor die schadeloosstelling is nog niet duidelijk, de bedragen waarover gesproken werd zijn ongeveer de helft van wat de Nederlandse commissie die zich over het probleem boog, toegezegd heeft.

Verpletterend rapport

Vervolgens kwam deze week het verpletterende rapport van de Nederlandse commissie-Deetman. Die commissie heeft kunnen afwerken wat

de commissie-Adriaenssens in België niet werd gegund. Terwijl in Nederland openheid van bisschoppelijke archieven werd verleend en gespecialiseerde archivariissen op zoek gingen naar documenten die relevant konden zijn voor het onderzoek, legde de justitie in België beslag op de archieven en werd de legitimiteit van de inbeslagname door de advocaten van de bisschoppen meteen aangeklaagd.

Voorlopig resultaat is dat alle bewijsmateriaal dat zich mogelijk in die archieven bevond, nietig werd verklaard en dus niet gebruikt kan worden in verdere procedures tegen de kerk of haar bestuurders.

Medewerking

De katholieke kerk in Nederland verleende haar medewerking om in de dossiers na te gaan in hoeverre de geestelijke overheden op de hoogte waren van het misbruik. In België blijven de archieven (voorlopig) echter dicht of onbruikbaar.

Iedereen maakt fouten, zo ook de Nederlandse kardinaal Simonis, die ooit in een tv-interview de spijtige woorden “Wir haben es nicht gewusst” gebruikte, waarmee hij, zoals alle kerkelijke protagonisten in België, verklaarde dat hem geen schuld trof omdat hij gewoon geen weet had van het seksuele misbruik.

Bekijk de uitzending van Pauw & Witteman: “Wir haben es nicht gewusst”

Zelfs een geblameerde kardinaal zoals Simonis, die in het rapport van de commissie-Deetman moet lezen dat hij destijds wel degelijk op de hoogte was van seksueel misbruik en zelfs pedopriesters heeft beschermd, is groot genoeg om dat uiteindelijk ook toe te geven in een persmededeling, die effect had.

Ten slotte kunnen we vaststellen dat in Nederland nu absolute duidelijkheid bestaat over de volgende punten:

- De kerk wist van het misbruik en heeft niet op de correcte manier gereageerd.
- De bisschoppen en hoofden van de congregaties wisten van het misbruik en hebben niets ondernomen, om het imago van hun kerk niet te schaden.
- Daders van seksueel misbruik binnen de kerk werden beschermd door overplaatsing en enige vorm van psychologische begeleiding. Verder trok de kerk zich het lot van de slachtoffers niet aan.
- De kerk en iedereen die binnen de kerkelijke organisatie enige positie had verworven, waren op de hoogte van de feiten en deden niets om te verhinderen dat nog meer kinderen het slachtoffer zouden worden van seksueel misbruik.
- De commissie-Deetman schat het aantal slachtoffers van seksueel misbruik tussen eind de jaren veertig

en 2010 binnen katholieke organisaties (internaten, colleges, tehuizen, opvoedingsgestichten, scouts en andere buitenschoolse activiteiten, kindertehuizen...) op een voorzichtig geschat getal dat ligt tussen 10.000 en 20.000.

‘Wij waren fout’

Eigenaardig om vast te stellen is dat we het over al die punten in België ook eens hadden kunnen worden. Ware er niet dat immense verschil, tussen België en Nederland, tussen kardinaal Danneels en kardinaal Simonis, dat maakt dat slachtoffers in Nederland verder kunnen, en die in België niet. Want ze moeten niet meer bewijzen dat de kerk fout was, de kerk heeft dat ondertussen toegegeven. Niet ‘Wij betuigen onze diepe spijt’, zoals in België, maar ‘Wij waren fout’.

Iets wat in België nog niemand in dezelfde mate heeft toegegeven.

Het ergste in een mensenleven is niet een fout maken. Het ergste is die fout niet willen toegeven. We verwachten dat niet van de ‘nieuwe bisschoppen’; zij moeten die kerk uiteindelijk nieuw leven inblazen en hebben met de concrete gevallen van misbruik rechtstreeks niets van doen. We verwachten dat wel van de ‘oude’ bisschoppen, die nog altijd pertinent weigeren hun fouten toe te geven en die daardoor de heropbouw van de kerk, die al lang niet meer de hunne is, in de weg staan.

Mea culpa

De dag dat kardinaal Danneels de nederigheid kan opbrengen om zijn kamphonden terug te roepen, het hele proces van erkenning en heling niet in de weg staat, inzicht biedt in de (ondertussen zwaar opgekuiste) archieven, mea culpa slaat en de start van erkenning toelaat, die dag zal hij zelf opnieuw kunnen slapen, zichzelf in de spiegel kunnen bekijken, en zich op de borst kunnen kloppen omdat hij het belang van de slachtoffers boven zijn eigen angsten heeft geplaatst.

Hoe lelijk de kerk in Nederland ook uit het rapport van de commissie-Deetman is gekomen, zo lelijk blijft de Belgische kerk de essentie van de eigen verantwoordelijkheid over het seksuele misbruik ontkennen.

De invloed van passaatwinden op de maandstonden van roze olifanten.

Ik had eigenlijk postzegels kunnen verzamelen. Met een fijn pincet de unieke exemplaren sorteren naar land, soort, onderwerp, thema, om later, hopelijk veel later, de albums te kunnen bovenhalen en te proberen mijn nog niet geboren kleinkinderen ermee te vervelen.

Of misschien sigarenbanden, hoewel ook dat ondertussen bijna immoreel is geworden, rookverbod, weet je wel, asociaal willen we in 2012 ook niet meer zijn. Of vlinders met een kopnaald doorprikken om ze met uitgestrekte vleugels op te zetten in kleine kastjes, beschermd door glas en bespoten met bewaarmiddel zodat ze hun prachtige kleuren niet zouden verliezen.

Niets van dat alles. Ik verzamel drama. Echt drama. En ik kom er zo weinig van los als mijn nonkel Arthur van zijn postzegels, of grootvader van zijn sigarenbanden, en tante non Elvire van haar vlinders tot ze eindelijk stierf. Ik verzamel drama, diep menselijk drama, en probeer nog altijd te begrijpen waarom.

Ik heb ondertussen zo'n 200 uren actualiteitenrubrieken verzameld, meer dan 500 boeken, zo'n 300 artikels, 150 uren film en documentaires, en ze staan allemaal op mijn website. Iedereen kan ze aanklikken en lezen, aanhoren of bekijken, en het gaat allemaal om dat drama. Een mens wordt er niet vrolijker van, dus waarom houdt iemand zich daar überhaupt mee bezig? Elke dag opnieuw? Elke godverdomde morgen weer?

Mijn oude moeder ligt op sterven, niet ongewoon voor iemand die bijna negentig is en al meer dan 35 jaar geleden haar man heeft verloren. En dat gebeurt allemaal 1250 kilometer van mij vandaan, met een bijna permanente open telefoonlijn zodat ik weet wanneer ik mijn laatste vlucht moet boeken, van Wenen naar Brussel, om bij haar te zijn als ze het opgeeft, die

laatste vlucht wil ik niet missen, ik heb al te veel gemist de laatste decennia.

Mijn vader bijvoorbeeld. Ik was er net klaar voor, negentien was ik, om er met hem over te praten. Maar we hebben elkaar de tijd niet gegund. Ik weet nog altijd niet wie wat wie niet gegund heeft, maar hij werd begraven zonder te weten hoe slecht het met me ging. En dan heb ik mezelf maar begraven. Tenminste dat deel van me wat ik met hem wou delen, maar niet meer bespreken kon. Ik heb het jarenlang begraven tot het vanzelf weer naar boven kwam, zomaar, plots en onverwacht, maar keihard en zonder mededogen, als een slag in mijn gezicht. Alsof ik wakker werd uit een diepe slaap en verplicht werd om na te denken over wat er zo lang geleden met mij was gebeurd. En dan kwamen de columns en vervolgens het boek, daarna de literatuurlijst en tenslotte de News Monitor. Raar hoe een mens over zichzelf nadenkt als iemand die hem dierbaar is hem dreigt te ontglippen. Even stilstaan, diep ademhalen, nadenken en... doorgaan.

Ik had ook kunnen schrijven over de invloed van de passaatwinden op de maandstonden van roze olifanten. Maar die frivoliteit heeft niet mogen zijn. Spijtig, ik had er zeker iets moois van gemaakt.

Operatie Kelk, de pitbull en de poedel

Wie victorie heeft gekraaid nadat Fernand Keuleneer, de advocaat van de Belgische bisschoppen in opdracht van de geestelijke overheid van dit land er alles aan deed om de in beslag genomen dossiers van Operatie Kelk nietig te laten verklaren, moet vandaag een toontje lager zingen. Operatie Kelk is 'alive and kicking', en daar hebben de Belgische bisschoppen zelf voor gezorgd.

© Apache Newslab

Het nieuws sloeg gisteren in als een bom: onderzoeksrechter De Troy coördineert huiszoekingen in het bisdom Antwerpen, Mechelen en Hasselt. Hoofddoel dit keer: het verzamelen van informatie in dossiers van daders.

Zwaartekracht

In Nederland zorgde de Commissie Deetman ervoor dat een leger archivariissen de krochten van de bisdommen binnentrok om informatie te verzamelen uit de dossiers die door de Nederlandse bisschoppen werden bijgehouden over seksueel misbruik. Ondertussen lekte uit dat ook daar niet alles van een leien dakje is gelopen (en wordt zelfs in kaart gebracht welke bisdommen welke informatie hebben vernietigd of achtergehouden), maar de kritiek op de Commissie wordt onderdrukt door de zwaartekracht van haar rapport, dat in ons buurland zorgt voor een ongeziene golf aan naweën.

Dat in België nooit een commissie heeft bestaan die met dezelfde systematiek te werk is gegaan – noch de commissie Adriaenssens omdat het niet in haar opdracht lag, noch de parlementaire commissie omdat die geen onderzoeksbevoegdheid had – werd eerder al uitvoerig beschreven. Het ligt mee aan de basis van het feit dat het gerecht dan maar zelf op zoek is gegaan naar feiten. Wie er de hele geschiedenis van Operatie Kelk op naleest, stelt vast dat de juridische strijd er een is tussen het gerecht en één advocaat. De advocaat van eigenlijk één bisschop die zich blijkbaar niet bij de feiten neerlegt.

Advocaten en hun bisschoppen

Fernand Keuleneer

Paul Quiryne. Wie iets van lichaamstaal en advocatentaal begrijpt, heeft al lang gezien dat beide advocaten een andere aanpak hebben, zelfs over een andere aaihaarheidsfactor beschikken, maar tot op vandaag nog niet bewezen hebben dat ze een ander doel nastreven dan de bescherming van hun broodheren. Of die nu Danneels heten of Harpigny.

Het lijkt wel de ‘oude bisschoppen’ en hun pitbull advocaat, tegen de ‘nieuwe bisschoppen’ en hun poedeladvocaat: Fernand Keuleneer versus

Paul Quiryne ©Gert Swinnen

Wie er de geschiedenis van Operatie Kelk op naleest, stelt vast dat de juridische strijd er een is tussen het gerecht en één advocaat. De advocaat van eigenlijk één bisschop die zich blijkbaar niet bij de feiten neerlegt.

Hoewel. Hebben de bisschoppen Bonny en Harpigny onlangs niet uitvoerig uitgelegd dat ze de slachtoffers op de eerste plaats wilden stellen? We hebben toch gehoord dat ze zich willen inzetten voor slachtoffers van seksueel misbruik voor wie de feiten verjaard zijn? Als we Tertio mogen geloven hebben ze zelfs een blanco cheque getekend. Veranderde de

taal van de ‘nieuwe’ bisschoppen niet zodat slachtoffers er zich zouden in herkennen? Hebben ze geen nieuwe richtlijnen uitgevaardigd waaruit moet blijken hoe ernstig ze het nemen met de opkuis binnen hun kerk?

Operatie Kelk

Het doel van Operatie Kelk is altijd geweest proberen te onderzoeken in welke mate gezagsdragers binnen de Belgische Katholieke Kerk op de hoogte waren van seksueel misbruik in hun bisdom of congregatie, en niet de nodige stappen hebben gezet om de daders aan te klagen, de slachtoffers te beschermen en het misbruik te stoppen. Het doel in dit geval, heiligt alle middelen: het bewijs leveren van ‘schuldig verzuim’.

Feit is echter, dat intussen al lang bewezen is dat de kerkelijke oversten, op welk niveau dan ook, niet de nodige inspanningen deden om ervoor te zorgen dat daders zouden worden gestraft. Laat staan dat ze zich niet langer aan kinderen zouden vergrijpen. Het rapport Deetman in Nederland is duidelijk:

Zeggen dat de kerkelijke oversten niet op de hoogte zouden zijn geweest van het seksueel misbruik, is de grootste ontkenning en kan op basis van ons onderzoek, met stelligheid worden tegengesproken.

Nederland is op dit vlak in niets anders dan België. Of toch: in Nederland heeft de Commissie Deetman dit aan de hand van archieven kunnen bewijzen. In België moeten we dat nog

proberen juridisch te bewijzen. Zonder hulp van de bisschoppen en hun pitbulls, zonder commissie met onderzoeksopdracht. We hebben enkel Operatie Kelk en onderzoeksrechter De Troy. Wie zich verzet tegen de activiteiten van een onderzoeksrechter die op zoek gaat naar wat de kerk in Nederland zelf heeft afgeleverd, levert indirect het bewijs dat in België nog heel veel verborgen is en verborgen moet blijven.

200 verklaringen

De pitbull en de poedel moeten echter begrijpen dat slachtoffers ondertussen beter georganiseerd zijn. Dat ze ervoor gezorgd hebben dat het gerecht verbanden kan leggen, namen kan distilleren, schema’s kan ontwarren en vooral: systemen kan ontrafelen, die de ‘oude’ bisschoppen gebruikten om hun eigen macht te beschermen.

Elke dag worden daarvoor nieuwe bewijzen geleverd, nieuwe documenten aangedragen en nieuwe verklaringen afgelegd. “Na analyse van zo’n 200 verklaringen van slachtoffers en 87 burgerlijke partijstellingen, hebben we het dossier van verschillende verdachte geestelijken nu opgevraagd”, zei Lieve Pellens, woordvoester van het federaal parket gisteren.

De dialectische weg van de Nederlandse commissie Deetman werd ons in België niet gegund. De ‘oude bisschop’ en zijn pitbull zijn daarvoor verantwoordelijk. Zullen de ‘nieuwe’ bisschoppen’ en hun strijdvaardige poedel daar anders mee opgaan? Het is het woord van de bisschoppen die zich hebben aangesloten bij de Arbitragecommissie tegen het woord van

de bisschoppen die zich alsnog roeren als een duivel in een
wijwatervat om er toch maar voor te zorgen dat ze hun fouten
niet moeten toegeven. Tussen beiden in zitten nogal wat
slachtoffers gekneld.

DE AUTEUR

De auteur

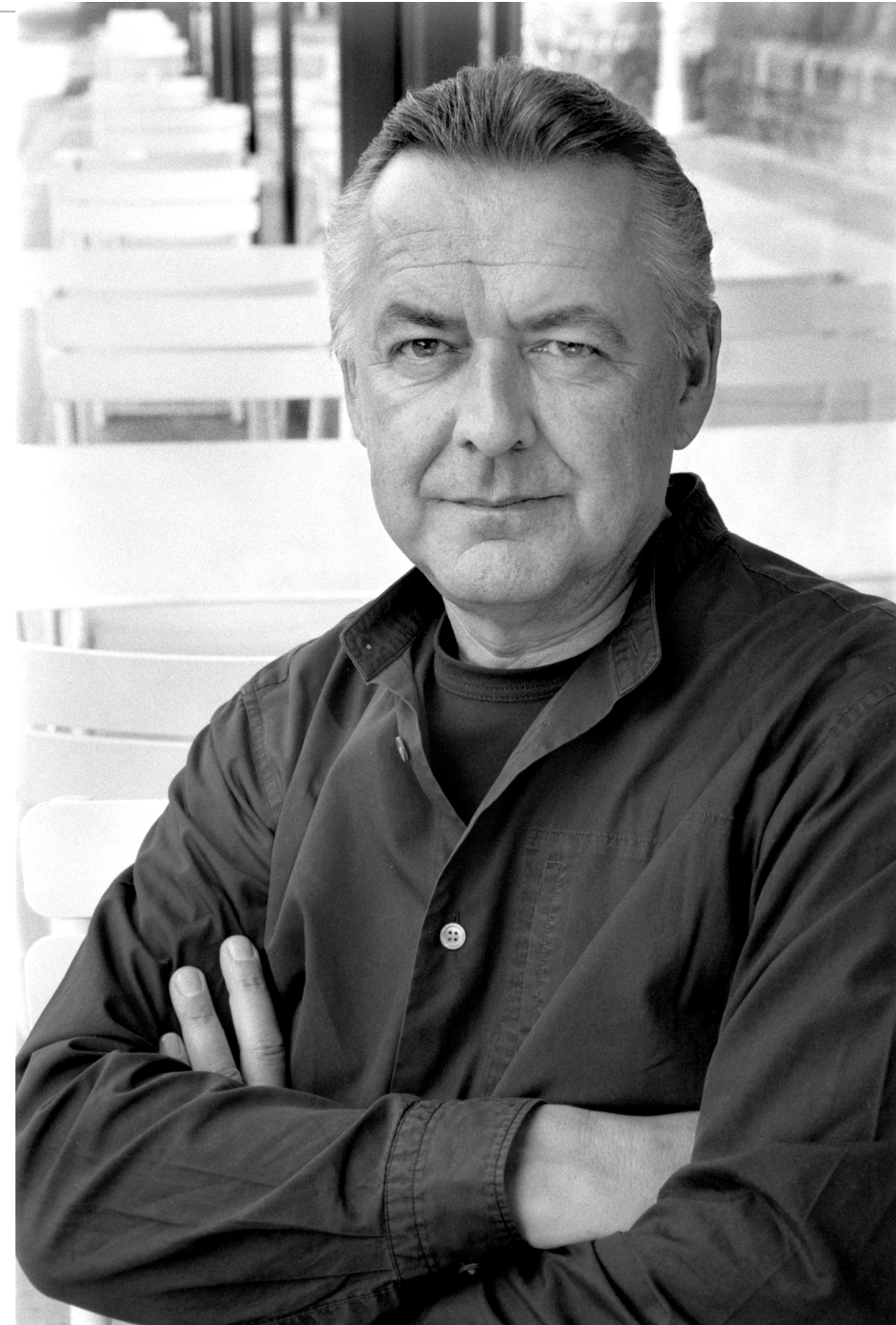
(Gent, 9 mei 1954) is Vlaams publicist, journalist, auteur en vertaler. Hij woont en werkt in Wenen.

In april 2008 verscheen zijn eerste roman **Zwijg als je praat** bij uitgeverij Lemmens (Valkenburg), de **Duitse vertaling** verscheen in maart 2011 bij Picus Verlag (Wenen).

In april 2010 verscheen **Stof**, een bundel columns en essays, die onder andere in de online kranten van De Standaard en De Tijd verschenen en op diverse andere websites waarvoor hij regelmatig bijdragen levert.

In september 2010 verscheen **Morgen is van mij. Een antwoord op seksueel misbruik in de kerk** bij Lannoo (Tielt).

Verschueren is formele rechtspartij en gevolmachtigde bewindvoerder voor een groep anonieme slachtoffers van seksueel misbruik binnen de Katholieke Kerk, die in juni 2011 - als eerste in Europa - een groepsvordering instelden tegen de Heilige Stoel, de Belgische bisschoppen en de hogere oversten van de Belgische religieuzen. Hij is de uitgever van de online literatuurlijst (boeken, artikels, columns, audio- en videoreportages, documentaires) over seksueel misbruik binnen de Katholieke Kerk.

Nuttige referenties en links

Een mens kan nooit genoeg geïnformeerd zijn, vooral hij die denkt alles te weten.

Sapere Aude

Literatuurlijst seksueel misbruik, dagelijks aangevuld door Roel Verschueren: boeken en publicaties van studies en rapporten

The International Clergy Sexual Abuse News Monitor

Literatuurlijst seksueel misbruik, driemaandelijks aangevuld door Thomas Doyle: boeken en publicaties van studies

Audio-visuele reportages over seksueel misbruik in de kerk: een overzicht van 2007 tot vandaag uit de internationale media

Nieuws, artikels, columns en alle rapporten: dagelijks aangevuld met wat de internationale pers over seksueel misbruik te berichten heeft

Films en documentaires: de meest uitvoerige lijst, dagelijks aangevuld, met links naar de bron en waar ze te bekijken zijn

Hulporganisaties uit België, Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Ierland, de US, Australië, Italië en Canada en directe links naar Wikipedia bronnen over seksueel misbruik in de kerk.

contact: roel@verschueren.at

[Wikipedia](#)

[Seksueel misbruik binnen de katholieke kerk](#)

[Operatie Kelk](#)

De vrije mens heeft ondertussen begrepen dat geloven niet langer een plicht is maar een recht. Iets wat niet geloven altijd al is geweest.